RR 2024-310

Från:	Håkan Frycklund <hakan.frycklund@regeringskansliet.se>
Skickat:	den 20 november 2024 14:41
Kopia:	KN Registrator
Ämne:	Remittering av kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier (svar senast den 20 februari 2025)
Bifogade filer:	Promemoria Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.pdf; Remissmissiv - dnr KN2024 02313.pdf
Prioritet:	Hög
Uppföljningsflagga:	Följ upp
Flagga:	Har meddelandeflagga
Kategorier:	Björn
AppServerName:	p360_prod
DocumentID:	RR 2024-310:01
DocumentIsArchived:	-1

Remiss av kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier
(remissinstanser framgår av bifogat missiv)

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 20 februari 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till kn.cks.remisser@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2024/02313 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Charlotta Fred
Departementsråd

Enligt uppdrag
Håkan Frycklund, assistent

Regeringskansliet

Remiss

2024-11-20
KN2024/02313

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier och strålning

David Hansson

Remiss av kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Remissinstanser

1. AB Volvo
2. Avfall Sverige
3. Batteriföreningen
4. Blybatteriretur
5. Bollnäs kommun
6. Branschföreningen Svensk Elektronik
7. Båstads kommun
8. Celltech Abatel AB
9. El-kretsen AB
10. Elsäkerhetsverket
11. Energiföretagen Sverige
12. Enköpings kommun
13. Flens kommun
14. Förvaltningsrätten i Göteborg
15. Förvaltningsrätten i Stockholm
16. Gislaveds kommun
17. Göteborgs kommun
18. Halmstads kommun
19. Justitiekanslern

20. Justitieombudsmannen
21. Jönköpings kommun
22. Kalix kommun
23. Kammarrätten i Göteborg
24. Kammarrätten i Stockholm
25. Karlskrona kommun
26. Karlstads kommun
27. Kemikalieinspektionen
28. Kommerskollegium
29. Konkurrensverket
30. Konsumentverket
31. Ludvika kommun
32. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
33. Länsstyrelsen i Hallands län
34. Länsstyrelsen i Blekinge län
35. Länsstyrelsen i Norrbottens län
36. Länsstyrelsen i Skåne län
37. Länsstyrelsen i Stockholms län
38. Länsstyrelsen i Västmanlands län
39. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
40. Malmö kommun
41. Marks kommun
42. Mjölby kommun
43. Mobility Sweden
44. Moped- och motorcykelbranschens Riksförbund
45. Mora kommun
46. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
47. Mölndals kommun
48. Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
49. Naturvårdsverket

50. Northvolt AB
51. Näringslivets Regelnämnd
52. Post- och telestyrelsen
53. Ragn-Sells
54. Recipo
55. Recycla
56. Regelrådet
57. Ronneby kommun
58. Sandvikens kommun
59. Scania Sverige AB
60. Skellefteå kommun
61. Statens energimyndighet
62. Stena Recycling AB
63. Stockholms kommun
64. Strömstads kommun
65. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)
66. Svensk Batteriåtervinning
67. Svensk Dagligvaruhandel
68. Svensk Handel
69. Svenska Järn- och Metallskrothandlareföreningen
70. Svenska Naturskyddsföreningen
71. Svenskt Näringsliv
72. Sveriges Bilåtervinnares Riksförbund
73. Sveriges Kommuner och Regioner
74. TechSverige
75. Teknikföretagen
76. Transportstyrelsen
77. Trollhättans kommun
78. Tyresö kommun
79. Upphandlingsmyndigheten

80. Vellinge kommun
81. Volvo Cars
82. Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
83. Värmdö kommun
84. Västerås kommun
85. Åmåls kommun
86. Återvinningsindustrierna
87. Älvsbyns kommun
88. Örnsköldsviks kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 20 februari 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till kn.cks.remisser@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2024/02313 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss (SB PM 2021:1). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Charlotta Fred
Departementsråd

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

KN2024/02313

November 2024

Innehåll

1 Promemorians huvudsakliga innehåll 5

2 Författningsförslag 6
- 2.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier 6
- 2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2007:162) om bilskrotningsfonden 9
- 2.3 Förslag till förordning (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU- förordningen om batterier 10
- 2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 18
- 2.5 Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13) 20
- 2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter 24
  10 a kap. Batterier 24
- 2.7 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614) 27
- 2.8 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614) 29
- 2.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap 30
- 2.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning 31
- 2.11 Förslag till förordning om ändring av förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning 33

3 Ärendet 34

4 Nuvarande reglering 34
- 4.1 EU-författningar 34
  - 4.1.1 Batteridirektivet 34
  - 4.1.2 Avfallsdirektivet 35
- 4.2 Svensk reglering om producentansvar för batterier 36

5 EU-förordningen om batterier 36
- 5.1 Förordningens innehåll 36
- 5.2 Behov av kompletterande bestämmelser 38

6 En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier 39
- 6.1 En ny lag införs 39
- 6.2 Ord och uttryck i lagen 39
- 6.3 Upplysningar om marknadskontroll 40
- 6.4 Tystnadsplikt 40
- 6.5 Överklagande 42

7 Utökat producentansvar för förbrukade batterier 42
- 7.1 Vad innebär ett utökat producentansvar? 42

7.2 Kommunens ansvar för förbrukade batterier ... 43
7.3 En producent får utse ett producentombud ... 43
7.4 Skyldighet för en producent att registrera sig ... 44
7.5 Godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer ... 44
7.6 Information om godkända producenter och producentansvarsorganisationer ... 46
7.7 Fullgörande av utökat producentansvar på ett samordnat sätt ... 46
7.8 Insamling av förbrukade batterier ... 46
7.9 Storleken på ersättningen som en producent ska betala till en producentansvarsorganisation ... 48
7.10 Rutiner för internkontroll ska inrättas ... 48
7.11 Information som en producentansvarsorganisation ska göra tillgänglig ... 49
7.12 Information till slutanvändare och distributörer ... 50
7.13 Plockanalyser ... 51
7.14 Ställande av säkerhet för fullgörande av skyldigheter avseende utökat producentansvar ... 52
7.15 Uppgifter som ska lämnas till Naturvårdsverket ... 53
7.16 Rapportering till kommissionen ... 53
7.17 Löpande dialog mellan berörda aktörer ... 54
7.18 Behörig myndighet ... 54
7.19 Övervakning av mål för insamling av förbrukade batterier ... 55
7.20 EU-försäkran om överensstämmelse ... 56
7.21 Verkställighetsföreskrifter ... 56
7.22 Överklagande ... 56

8 Marknadskontroll ... 57
8.1 Vad marknadskontroll går ut på ... 57
8.2 Fördelning av marknadskontrollansvaret ... 58
8.3 Samordning mellan marknadskontrollmyndigheterna ... 69
8.4 Marknadskontrollmyndigheternas befogenheter ... 70
8.5 Beslut om förelägganden ... 71
8.6 Hjälp från polismyndigheten ... 72
8.7 Avgifter för marknadskontroll ... 73

9 Tillsyn ... 76
9.1 Tillsynsmyndighet för bestämmelser om tillbörlig aktsamhet ... 76
9.2 Beslut om förelägganden ... 78
9.3 Skyldighet att lämna uppgifter och handlingar ... 78
9.4 Begränsningar eller förbud för en ekonomisk aktör att tillhandahålla ett batteri på marknaden ... 79
9.5 Tillsyn över hantering av förbrukade batterier ... 80
9.6 Avgifter för prövning och tillsyn ... 82

10 Miljösanktionsavgifter ... 85

11 Förordningen om producentansvar för batterier upphävs ... 90

12 Ändringar i avfallsförordningen ... 91

13 Ändringar i förordningen om producentansvar för elutrustning 91
14 Lagen om bilskrotningsfonden upphävs 92
15 Ikraftträdandebestämmelser 93
16 Konsekvensutredning 94
16.1 Problembeskrivning 94
16.2 Effekter om någon reglering inte kommer till stånd (nollalternativet) 95
16.3 Alternativa lösningar 95
16.4 Konsekvenser för berörda aktörer 96
16.4.1 Berörda aktörer 96
16.4.2 Myndigheter 97
16.4.3 Producenter och producentansvarsorganisationer 102
16.4.4 Övriga ekonomiska aktörer 104
16.5 Statsfinansiella konsekvenser 104
16.6 Miljömässiga konsekvenser 105
16.7 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU 105
16.8 Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser 105
16.9 Hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas 105
16.10 Konsekvenser av förslaget att upphäva lagen om bilskrotningsfonden 106
17 Författningskommentar 106
17.1 Förslaget till lag om kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier 106

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås bestämmelser som kompletterar EU-förordningen om batterier.

Det föreslås bl.a. att

– regeringen ska utse vilka myndigheter som ska ansvara för tillsyn och marknadskontroll när det gäller de nya nationella bestämmelserna och bestämmelserna i EU-förordningen om batterier och vilka befogenheter dessa myndigheter ska ha,

– det införs avgifter för tillsyn och marknadskontroll,

– producenter av batterier ska registreras och att producenter kan välja mellan att uppfylla producentansvaret individuellt eller kollektivt genom en producentansvarsorganisation,

– producenter som uppfyller producentansvaret individuellt och producentansvarsorganisationer ska vara godkända av Naturvårdsverket,

– insamling av batterier bara får göras genom insamlingssystem som drivs av en producent eller en producentansvarsorganisation,

– producentansvarsorganisationer ska anpassa den ersättning som en producent som anlitar den ska betala utifrån kriterier som anges i EU-förordningen om batterier,

– producenter som uppfyller producentansvaret individuellt och producentansvarsorganisationer ska ställa säkerhet för sin verksamhet som avser att uppfylla producentansvaret,

– Naturvårdsverket ska genomföra plockanalyser i syfte att fastställa hur stor mängd batterier som finns i det kommunala avfall som kommunerna samlar in och i insamlat elavfall, och

– miljösanktionsavgifter ska betalas för vissa överträdelser av regelverket, t.ex. att inte deklarera ett batteris koldioxidavtryck eller andelen återvunnet material i batteriet, att inte märka batterier korrekt och att samla in batterier utanför producenternas eller producentansvars-organisationernas insamlingssystem.

Det föreslås även bestämmelser som genomför så kallade minimikrav för producentansvar i avfallsdirektivet. Vidare föreslås att lagen (2007:162) om bilskrotningsfonden och förordningen (2022:1277) om producentansvar för batterier upphävs. Det senare innebär bl.a. att den så kallade batterifonden avskaffas.

Merparten av bestämmelserna föreslås träda i kraft den 18 augusti 2025.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG, i denna lag benämnd EU-förordningen om batterier.

Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i EU-förordningen om batterier.

Marknadskontroll

2 § Bestämmelser om marknadskontroll finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

Den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Marknadskontrollmyndighetens befogenheter

3 § Vid marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 har marknadskontrollmyndigheten befogenhet att enligt

1. artikel 14.4 a–14.4 c kräva att ekonomiska aktörer ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. artikel 14.4 d utföra oanmälda inspektioner på plats och fysiska kontroller av produkter,
3. artikel 14.4 e få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel,
4. artikel 14.4 f inleda undersökningar på eget initiativ,
5. artikel 14.4 g kräva att ekonomiska aktörer ska vidta lämpliga åtgärder för att få en bristande överensstämmelse att upphöra eller att eliminera en risk,
6. artikel 14.4 h själv vidta åtgärder,
7. artikel 14.4 j införskaffa, inspektera och demontera varuprover, och
8. artikel 14.4 k kräva att innehåll på ett onlinegränssnitt ska avlägsnas, att en varning ska visas eller att åtkomsten ska begränsas.

Befogenheten enligt första stycket 8 gäller inte i fråga om databaser som omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

När ändrade förhållanden ger anledning till det, ska marknadskontrollmyndigheten besluta att åtgärder enligt första stycket 8 inte längre behöver vidtas.

4 § Marknadskontrollmyndigheten får införskaffa ett varuprov under dold identitet enligt artikel 14.4 j i förordning (EU) 2019/1020 endast om det är nödvändigt för att syftet med kontrollen ska uppnås. Myndigheten ska underrätta den ekonomiska aktören om att införskaffandet har skett under dold identitet, så snart det går utan att syftet med åtgärden går förlorat.

5 § Marknadskontrollmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att kapitel II och III i EU-förordningen om batterier och förordning (EU) 2019/1020 ska följas.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Marknadskontrollmyndigheten får bestämma att beslutet ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Hjälp från polismyndigheten

6 § Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten lämna den hjälp som behövs när myndigheten vidtar åtgärder enligt 3 §, om det

1. på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. annars finns synnerliga skäl.

Tillsyn över skyldigheter som avser tillbörlig aktsamhet

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska utöva tillsyn över att kapitel VII om tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen om batterier följs.

8 § Tillsynsmyndigheten får besluta om de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att kapitel VII i EU-förordningen om batterier ska följas.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

9 § Tillsynsmyndigheten får besluta att förelägga den som ska uppfylla skyldigheter enligt kapitel VII i EU-förordningen om batterier att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen till myndigheten.

10 § Tillsynsmyndigheten får besluta förelägganden som begränsar eller förbjuder tillhandahållande av ett batteri på marknaden eller som avser att batteriet dras tillbaka eller återkallas från marknaden, om en ekonomisk aktör inte uppfyller kraven i artikel 48–50 i EU-förordningen om batterier och överträdelsen är av väsentlig betydelse.

Tystnadsplikt

11 § Den som har tagit befattning med ett ärende som gäller marknadskontroll enligt denna lag får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon har fått veta om någons affärs- eller driftförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Överklagande

12 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2025.

2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2007:162) om bilskrotningsfonden

Härigenom föreskrivs att lagen (2007:162) om bilskrotningsfonden ska upphöra att gälla den 18 augusti 2025.

2.3 Förslag till förordning (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 § Denna förordning kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG, i denna förordning benämnd EU-förordningen om batterier.

2 § Förordningen är meddelad med stöd av
– 15 kap. 12 § miljöbalken i fråga om 13, 14, 19 och 25 §§,
– 15 kap. 13 § miljöbalken i fråga om 21–23 §§,
– 15 kap. 14 § miljöbalken i fråga om 7 och 8 §§,
– 15 kap. 15 § miljöbalken i fråga om 11, 13, 14, 18–22 och 25 §§,
– 15 kap. 21 § miljöbalken i fråga om 6 §,
– 15 kap. 39 § miljöbalken i fråga om 17 §,
– 15 kap. 40 § miljöbalken i fråga om 26–29 §§,
– 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn i fråga om 46–48 §§,
– 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 55 §, och
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Ord och uttryck

3 § I denna förordning avses med

EU-förordningen om marknadskontroll: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, och

vara etablerad i Sverige: att ha hemvist eller säte i Sverige och bedriva en yrkesmässig verksamhet här.

4 § Ord och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i EU-förordningen om batterier.

Ytterligare bestämmelser i annan författning

5 § Ytterligare bestämmelser om avfall som gäller batterier finns i avfallsförordningen (2020:614).

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542.

Kommunens ansvar för hantering av förbrukade batterier

6 § Kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken för att hantera kommunalt avfall gäller inte hantering av förbrukade batterier som har lämnats till någon som är skyldig att ta emot dem enligt EU-förordningen om batterier.

Producentombud

7 § En producent som inte är etablerad i Sverige får utse ett behörigt ombud för utökat producentansvar som är etablerat i Sverige.

8 § Ett behörigt ombud för utökat producentansvar ska göra en anmälan till Naturvårdsverket. En anmälan ska innehålla

1. ombudets namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer,
2. den företrädda producentens namn, kontaktuppgifter och, i förekommande fall, skatteregistreringsnummer,
3. en kopia på fullmakten, och
4. uppgift om vilka batterier som ombudet ska ansvara för.

Ombudet ska snarast underrätta Naturvårdsverket om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats.

Producentregister

9 § En ansökan om registrering som producent enligt artikel 55 i EU-förordningen om batterier ska lämnas till Naturvårdsverket.

10 § Naturvårdsverket ska sammanställa den information som lämnas enligt artikel 55 i EU-förordningen om batterier i ett producentregister.

Godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer

11 § En producent som avser att tillhandahålla ett batteri på den svenska marknaden ska före tillhandahållandet vara godkänd eller ha anlitat en godkänd producentansvarsorganisation.

12 § En producentansvarsorganisation ska vara godkänd för att få fullgöra skyldigheter som avser utökat producentansvar.

13 § Naturvårdsverket prövar frågor om godkännande.

14 § Naturvårdsverket ska inom tolv veckor från det att en fullständig ansökan om godkännande lämnats in besluta om ansökan ska godkännas.

15 § Ett godkännande får endast ges om producenten eller producentansvarsorganisationen visar att den

1. har vidtagit åtgärder för att uppfylla kraven på hantering av förbrukade batterier och tillhandahållande av handlingar enligt artikel 58.2,
2. uppfyller kraven på rutiner för internkontroll i 19 och 20 §§, och
3. har ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att upprätthålla ett system för insamling och mottagning av förbrukade batterier som uppfyller kraven i EU-förordningen om batterier.

16 § Naturvårdsverket ska på sin webbplats informera om vilka producenter och producentansvarsorganisationer som är godkända.

17 § Om flera producentansvarsorganisationer är godkända ska Naturvårdsverket säkerställa att de fullgör sina skyldigheter enligt EU-förordningen om batterier och denna förordning på ett samordnat sätt.

Insamling av förbrukade batterier

18 § Förbrukade batterier får bara samlas in av en

1. producent som är godkänd,
2. producentansvarsorganisation som är godkänd, eller
3. aktör som en godkänd producent eller producentansvarsorganisation samarbetar med för fullgörande av kraven i artikel 59.2, 60.2 eller 61.1 i EU-förordningen om batterier.

Första stycket gäller inte sådan insamling av kommunalt avfall som en kommun gör enligt 15 kap. 20 a § miljöbalken.

Anpassning av ersättning till en producentansvarsorganisation

19 § Bestämmelser om krav på den ersättning som en producent betalar till en producentansvarsorganisation finns i artikel 57.2 i EU-förordningen om batterier.

En producentansvarsorganisation ska ta hänsyn till ett batteris miljöpåverkan under dess livscykel när den bestämmer ersättningen som en producent ska betala.

Rutiner för internkontroll

20 § En producent och en producentansvarsorganisation ska ha rutiner för internkontroll som säkerställer

1. en hög kvalitet på de uppgifter som ska lämnas enligt artikel 75 i EU-förordningen om batterier, och
2. att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall uppfylls.

21 § En producentansvarsorganisation ska ha rutiner för internkontroll som säkerställer att den ersättning som tas ut av producenterna uppfyller de krav som anges i 18 § och artikel 57.2 i EU-förordningen om batterier.

Information som ska göras tillgänglig

22 § I artikel 57.5 i EU-förordningen om batterier finns krav på att en producentansvarsorganisation ska offentliggöra uppgifter på sin webbplats.

Därutöver ska producentansvarsorganisationen på sin webbplats offentliggöra uppgifter om

1. vilka som äger producentansvarsorganisationen,
2. vilka producenter som har anlitat producentansvarsorganisationen,
3. hur den ersättning som en producent ska betala till producentansvarsorganisationen beräknas, angett i kronor per batteri som producenten har tillhandahållit på den svenska marknaden, och

4. på vilka grunder producentansvarsorganisationen väljer att anlita andra aktörer för att hantera förbrukade batterier.

23 § I artikel 74.1 i EU-förordningen om batterier finns krav på att en producent och en producentansvarsorganisation ska ge slutanvändare och distributörer tillgång till information.

Därutöver ska producenten och producentansvarsorganisationen ge slutanvändare och distributörer tillgång till information om

1. vilka anläggningar för återanvändning och förberedelse för återanvändning som finns, och
2. vikten av att minska nedskräpningen.

24 § Den information som avses i 23 § ska vara skriven på svenska.

Den information som ska lämnas enligt artikel 74.2 och 74.3 i EU-förordningen om batterier ska vara skriven på svenska eller engelska.

Plockanalyser

25 § Naturvårdsverket ska senast den 1 januari 2026 och därefter vart femte år göra plockanalyser av insamlat blandat kommunalt avfall och insamlat elavfall.

En plockanalys ska fastställa hur stor andel av det insamlade avfallet som utgörs av förbrukade bärbara batterier och förbrukade batterier för lätta transportmedel. Andelen ska beräknas utifrån vikt.

Plockanalyser ska ske regionvis på en nivå som motsvarar NUTS 2 enligt förordningen (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS).

Skyldighet att betala plockanalysavgift

26 § De producenter och producentansvarsorganisationer som vid något tillfälle under kalenderåret innan plockanalyser enligt 24 § gjordes var godkända enligt 11 § ska betala en plockanalysavgift till Naturvårdsverket.

Avgiften ska fastställas så att varje

1. producent ska betala ett belopp som motsvarar den totala kostnaden för plockanalyserna dividerat med summan av antalet registrerade producenter under den period som anges i första stycket,
2. producentansvarsorganisation ska betala ett belopp som motsvarar beloppet som ska betalas av en producent multiplicerat med antalet producenter som anlitade producentansvarsorganisationen under den period som anges i första stycket.

27 § Avgifter enligt 26 § ska betalas efter beslut av Naturvårdsverket.

28 § Om en avgift enligt 26 eller 45–47 §§ inte betalas inom den tid som anges i Naturvårdsverkets beslut, ska dröjsmålsavgift tas ut enligt lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift.

Bestämmelser om betalningsanstånd finns i förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar.

29 § Om en avgift enligt 26 § har satts ned efter ett överklagande, ska ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) betalas för tiden från den dag ersättningen betalades till och med den dag ersättningen återbetalas.

Ställande av säkerhet

30 § En sådan säkerhet som avses i artikel 58.7 i EU-förordningen om batterier ska prövas av Naturvårdsverket.

En säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål.

Uppgifter som ska lämnas till Naturvårdsverket

31 § Den som är rapporteringsskyldig enligt artikel 75 i EU-förordningen om batterier ska senast den 31 mars varje år lämna uppgifter till Naturvårdsverket som avser föregående kalenderår.

De lämnade uppgifterna får användas av Naturvårdsverket för att framställa statistik.

Lämna uppgifter till EU

32 § Naturvårdsverket ska lämna uppgifter till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 76 i EU-förordningen om batterier.

Löpande dialog mellan relevanta aktörer

33 § Naturvårdsverket ska se till att relevanta aktörer ges möjlighet att föra en löpande dialog i frågor som har betydelse för producentansvaret.

Behöriga myndigheter

34 § Naturvårdsverket är den behöriga myndighet som avses i kapitel VIII i EU-förordningen om batterier, med undantag för artikel 72.

Den myndighet som enligt 2 kap. 28 a § miljötillsynsförordningen (2011:13) har tillsynsansvaret för sådana transporter av avfall som regleras i förordning (EG) nr 1013/2006 är den behöriga myndighet som avses i artikel 72 i EU-förordningen om batterier.

Övervakning av att insamlingsmålen nås

35 § Naturvårdsverket ska genomföra den övervakning av insamlingsnivåer av förbrukade batterier som avses i artikel 69.2 i EU-förordningen om batterier.

EU-försäkran om överenstämmelse

36 § En EU-försäkran om överensstämmelse som ska upprättas av en tillverkare enligt artikel 38.3 i EU-förordningen om batterier ska vara skriven på svenska eller engelska.

Bestämmelser om tillsyn i andra författningar

37 § Bestämmelser om tillsyn över skyldigheter som omfattas av miljöbalkens tillämpningsområde finns i 26 kap. miljöbalken och 2 kap. 24 och 29 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13).

Marknadskontrollmyndigheter

38 § Bestämmelser om marknadskontroll finns i EU-förordningen om marknadskontroll.

39 § En marknadskontrollmyndighet som utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över en produkt som innehåller ett batteri ska även utöva kontroll över att batteriet överensstämmer med kravet i artikel 5.2 i EU-förordningen om batterier på att inte utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet.

Ansvaret gäller dock endast om

1. batteriet omfattas av skyldigheten att utöva kontroll över produkten, och
2. kontrollen av produkten avser risk för människors hälsa och säkerhet.

40 § Statens energimyndighet är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över att

1. ett batteri överensstämmer med kraven i artikel 7–10, 13, 14, 77 och 78 i EU-förordningen om batterier,
2. ett batteri överensstämmer med kravet i artikel 5.2 i EU-förordningen om batterier i fråga om sådana risker som ingen annan myndighet har ett ansvar för att kontrollera enligt denna förordning, och
3. en elutrustning uppfyller kraven i artikel 11.

41 § Kemikalieinspektionen är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över att batterier överensstämmer med

1. kraven i artikel 6 i EU-förordningen om batterier, och
2. kraven i artikel 5.2 i EU-förordningen om batterier i fråga om risker som hänför sig till batteriets kemiska egenskaper, inklusive läckage från batteriet.

Ansvaret enligt första stycket 2 gäller inte om en annan myndighet har ansvaret enligt 39 §.

42 § Elsäkerhetsverket är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över att

1. stationära batterienergilagringssystem överensstämmer med kraven i artikel 12 i EU-förordningen om batterier, och
2. batterier överensstämmer med kravet i artikel 5.2 i EU-förordningen om batterier i fråga om risker för människors hälsa eller säkerhet som hänför sig till elektriska egenskaper.

Ansvaret enligt första stycket 2 gäller inte om en annan myndighet har ansvaret enligt 39 §.

43 § Konsumentverket är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över att batterier för privat bruk överensstämmer med kravet i artikel 5.2 i EU-förordningen om batterier i fråga om andra risker för människors hälsa och säkerhet än sådana som hänför sig till elektriska och kemiska egenskaper, inklusive läckage från batteriet.

Ansvaret gäller inte om en annan myndighet har ansvaret enligt 39 §.

44 § Statens energimyndighet är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över att en ekonomisk aktör vidtar åtgärder enligt artikel 83 i EU-förordningen om batterier i fall av formell bristande överensstämmelse.

45 § Marknadskontrollmyndigheterna ska samordna sina åtgärder om kontrollen avser samma batteri eller om åtgärderna riktar sig mot samma ekonomiska aktör.

Avgifter för marknadskontroll

46 § En tillverkare och en importör som tillhandahåller ett stationärt batterienergilagringssystem på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 20 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

47 § En tillverkare och en importör som tillhandahåller ett elfordonsbatteri, ett industribatteri som inte är ett stationärt batterienergilagringssystem eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 8 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

48 § En tillverkare och en importör som tillhandahåller ett bärbart batteri eller ett startbatteri på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 4 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

Tillsyn enligt miljöbalken

49 § Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken, lagen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier, miljötillsynsförordningen (2011:13) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

Tillsyn över miljöanpassad offentlig upphandling

50 § Konkurrensverket ska utöva tillsyn över att artikel 85 i EU-förordningen om batterier följs.

Uppgiftsskyldighet

51 § En myndighet som utövar marknadskontroll enligt artiklarna 7–10 i EU-förordningen om batterier ska på begäran lämna de uppgifter till Konkurrensverket som behövs för att Konkurrensverket ska kunna utföra sitt tillsynsuppdrag enligt denna förordning.

52 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska på begäran lämna de uppgifter till Elsäkerhetsverket som behövs för att Elsäkerhets-

verket ska kunna utföra sitt tillsynsuppdrag enligt denna förordning i fråga om artikel 12 i EU-förordningen, i den del tillsynen avser de säkerhetsparametrar som anges i punkterna 10 och 11 i bilaga V till EU-förordningen om batterier.

Avgifter för prövning och tillsyn

53 § I förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken finns bestämmelser om tillsynsavgifter.

Miljösanktionsavgifter

54 § I förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter finns bestämmelser om miljösanktionsavgifter.

Verkställighetsföreskrifter

55 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om verkställigheten av 7–31 §§.

Överklagande

56 § I 19 kap. 1 § miljöbalken finns bestämmelser om överklagande till mark- och miljödomstol och i 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 11 och 46–48 §§ får dock inte överklagas.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 april 2025 i fråga om 7–15 §§ och i övrigt den 18 augusti 2025.
2. Genom denna förordning upphävs förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken[1]

dels att 7 kap. 9a–14 §§ ska betecknas 7 kap. 13–19,

dels att 7 kap. 8 g och nya 17 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 7 kap. 9–12 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	7 kap.
	8 g §
En producent som har skyldigheter enligt *förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier* ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med *1 000* kronor för verkets tillsyn enligt miljöbalken *eller kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020*.	En producent som har skyldigheter enligt *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66 eller enligt förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier* ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med *2 500* kronor för verkets tillsyn enligt miljöbalken. Första stycket gäller inte en producent som är godkänd enligt 12 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.
	9 § *En producentansvarsorganisation som ansöker om att godkännas enligt 11 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska betala en avgift till*

[1] Senaste lydelse av
9 a § 2022:1302.
10 § 2016:799.
11 § 2022:42.
14 § 2011:26.

Naturvårdsverket med 225 000 kronor för verkets handläggning.

10 §
En producent som ansöker om att godkännas enligt 11 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska betala en avgift till Naturvårdsverket med 110 000 kronor för verkets handläggning.

11 §
En producentansvarsorganisation som är godkänd enligt 11 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med 225 000 kronor för verkets tillsynsverksamhet.

12 §
En producent som är godkänd enligt 11 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med 110 000 kronor för verkets tillsynsverksamhet.

Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.

2.5 Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 24, 30 a, 31, och 32 b §§ miljötillsynsförordningen (2011:13) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	24 §[1]
Naturvårdsverket	
1. har ansvar för tillsynen enligt miljöbalken i fråga om	
a) *producentansvaret enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier, med undantag för frågor om hur insamlingen av batterier lokalt uppfyller kraven i 19 och 20 §§ i den förordningen*,	a) *skyldigheter för producenter och producentansvarsorganisationer enligt förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier*,
b) förordningen (2021:996) om engångsprodukter, med undantag för frågor om hur 17–22 och 28 §§ i den förordningen uppfylls lokalt,	
c) förordningen (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
d) förordningen (2021:999) om producentansvar för ballonger,	
e) förordningen (2021:1000) om producentansvar för våtservetter,	
f) förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
g) förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter,	
h) förbud mot att släppa ut varor på marknaden som har meddelats med stöd av 15 kap. 40 § 2 miljöbalken,	
i) förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
j) förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
k) förordningen (2023:132) om producentansvar för bilar, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
l) förordningen (2023:133) om producentansvar för däck, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,	
m) förordning (EG) nr 1013/2006 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för, *och*	m) förordning (EG) nr 1013/2006 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för,

[1] Senaste lydelse 2023:137.

n) förordning (EU) nr 1257/2013 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för och de skyldigheter som den driftsansvariga på en fartygsåtervinningsanläggning har enligt artikel 13.2, och

o) skyldigheter för producenter och producentansvarsorganisationer enligt artiklarna 55–61, 69, 70.1, 73, 74.1–74.3, 74.5 och 75 i förordning (EU) nr 2023/1542, och

2. är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 över att produkter överensstämmer med kraven i

a) Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall,

a) Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall, *och*

b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG med undantag för krav på frånvaro av vissa metaller i batterier, och

c) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

30 a §[2]

Om länsstyrelsen har ansvar för en viss verksamhet enligt 29 § första stycket 1 eller 2

1. är länsstyrelsen även behörig myndighet att utföra kontroll enligt artikel 4 i förordning (EU) 2017/625 när det gäller bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken och förordning (EG) nr 1107/2009 i fråga om

a) primärleverantörers hantering av växtskyddsmedel som inte innebär utsläppande på marknaden, och

b) andras än primärleverantörers hantering av växtskyddsmedel, och

2. ska länsstyrelsen utföra kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 av andras än primärleverantörers utsläppande på marknaden av kemiska produkter när det gäller bestämmelserna i

a) de EU-förordningar som anges i 19 § 7–9, 11–13, 16, 17 och 19,

a) de EU-förordningar som anges i 19 § 7–9, 11–13, 16, 17 och 19, *och*

b) direktiv 2004/42/EG*, och*

b) direktiv 2004/42/EG.

c) direktiv 2006/66/EG.

[2] Senaste lydelse 2022:1174.

31 §[3]

Den kommunala nämnden har, utöver det som följer av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken, ansvar för tillsynen i fråga om

1. tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken, som inte särskilt anges i miljöprövningsförordningen (2013:251) eller bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd,
2. vattentäkter som omfattas av tillståndsplikt som kommunen har föreskrivit enligt 9 kap. 10 § miljöbalken,
3. föroreningsskador som inte omfattas av länsstyrelsens ansvar enligt 29 § första stycket 3,
4. andra miljöskador enligt 10 kap. 1 § miljöbalken, om skadorna har orsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvaret för,
5. hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken, utom när det gäller den tillsyn över primärleverantörers utsläppande på marknaden av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor som Kemikalieinspektionen ansvarar för enligt 21 § första stycket 1 a och b,
6. utrustning i motorfordon, flyg och tåg som innehåller kontrollerade ämnen enligt förordning (EU) nr 517/2014 eller förordning (EG) nr 1005/2009, *och*
7. hur 17–22 och 28 §§ förordningen (2021:996) om engångsprodukter uppfylls lokalt.

6. utrustning i motorfordon, flyg och tåg som innehåller kontrollerade ämnen enligt förordning (EU) nr 517/2014 eller förordning (EG) nr 1005/2009,
7. hur 17–22 och 28 §§ förordningen (2021:996) om engångsprodukter uppfylls lokalt,
8. hantering av avfall enligt artiklarna 62, 64, 66, 67 och 74.4 i förordning (EU) nr 2023/1542, och
9. hantering av avfall enligt artiklarna 65, 70.3 och 71 i förordning (EU) nr 2023/1542 när det gäller miljöfarliga verksamheter som inte är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken.

32 b §[4]

Om en kommunal nämnd har ansvar för tillsynen över en viss verksamhet enligt 31 eller 32 § ska nämnden också utföra kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav vid tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsdatablad och annan information i

1. de EU-förordningar som anges i 19 § 7–9, 11–13, 15–17 och 19,
2. direktiv 94/62/EG,

[3] Senaste lydelse 2024:485.
[4] Senaste lydelse 2022:1174.

3. direktiv 2004/42/EG,	
4. direktiv 2006/66/EG,	
5. direktiv 2011/65/EU, och	*4*. direktiv 2011/65/EU, och
6. direktiv 2012/19/EU.	*5.* direktiv 2012/19/EU.

Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.

2.6 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter

dels att 11 kap. 17 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 10 a kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §[1]

Förordningen innehåller bestämmelser om miljösanktionsavgifter för överträdelser av föreskrifter om

– artskydd (2 kap.),
– miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (3 kap.),
– verksamheter som orsakar miljöskador (4 kap.),
– vilthägn och miljöhänsyn i jordbruket (5 kap.),
– genteknik (6 kap.),
– kemiska produkter och biotekniska organismer (7 kap.),
– växtskyddsmedel och bekämpningsmedel (8 kap.),
– fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen (9 kap.),
– brandfarliga vätskor och spilloljor (10 kap.),

- batterier (10 a kap.)

– avfall, avfallsförebyggande åtgärder och producentansvar (11 kap.), och
– tillsyn, rapportering och egenkontroll (12 kap.).

10 a kap. Batterier

1 § För en överträdelse av artiklarna 5.1 och 6.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG genom att släppa ut ett batteri på marknaden eller ta ett batteri i bruk i strid med de begränsningar för ämnen som ett batteri får innehålla ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor per batteri om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

2 § För en överträdelse av artiklarna 5.1 och 7.1 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett elfordonsbatteri, ett laddningsbart

[1] Senaste lydelse 2021:1009.

industribatteri eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk utan att det följer med en deklaration om koldioxidavtryck eller är försett med föreskriven QR-kod ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

3 § För en överträdelse av artiklarna 5.1 och 7.2 i förordning (EU) 2023/1542 genom att för släppa ut ett elfordonsbatteri, ett laddningsbart industribatteri eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk utan att ha märkt batteriet med prestandaklass för batteriets koldioxidavtryck ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

4 § För en överträdelse av artiklarna 5.1 och 7.3 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett elfordonsbatteri, ett laddningsbart industribatteri eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk trots att den tekniska dokumentationen inte visar att värdet för koldioxidavtrycket för batteriet ligger under det högsta tröskelvärdet ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

5 § För en överträdelse av artiklarna 5.1 och 8.1 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett elfordonsbatteri, ett industribatteri eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk utan att det åtföljs av föreskriven dokumentation ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

6 § För en överträdelse av artikel 5.1 och artikel 8.2 eller 8.3 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett elfordonsbatteri, ett industribatteri eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk utan att den tekniska dokumentationen visar att batteriet innehåller den föreskrivna mängden återvunnet material ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

7 § För en överträdelse av artikel 5.1 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett batteri på marknaden eller genom att ta ett sådant batteri i bruk utan att det är försett med den märkning som är föreskriven i artikel 13.1–13.7 ska en miljösanktionsavgift betalas med 10 000 kronor.

8 § För en överträdelse av artikel 20 i förordning (EU) 2023/1542 genom att släppa ut ett batteri på den svenska marknaden eller genom att ta ett batteri i bruk utan att det är försett med föreskriven CE-märkning ska en miljösanktionsavgift betalas med 10 000 kronor.

9 § För en överträdelse av artikel 70.1 i förordning (EU) 2023/1542 genom att energiåtervinna eller bortskaffa ett separat insamlat förbrukat batteri ska en miljösanktionsavgift betalas med 50 000 kronor.

10 § För en överträdelse av 11 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier genom att som producent tillhandahålla ett batteri på den svenska marknaden utan att vara godkänd eller ha anlitat en producentansvarsorganisation ska en miljösanktionsavgift betalas med 50 000 kronor.

11 § För en överträdelse av 12 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier genom att som producentansvarsorganisation fullgöra skyldigheter som avser utökat producentansvar utan att vara godkänd ska en miljösanktionsavgift betalas med 50 000 kronor.

12 § För en överträdelse av 18 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier genom att samla in förbrukade batterier utan att vara en godkänd producent, en godkänd producentansvarsorganisation eller en sådan aktör som samarbetar med dessa i enlighet med artikel 59.2, 60.2 eller 61.1 i EU-förordningen om batterier ska en miljösanktionsavgift betalas

1. med 50 000 kronor, om batteriet är ett industribatteri eller ett elfordonsbatteri, och
2. med 10 000 kronor om batteriet är ett bärbart batteri, ett startbatteri eller ett batteri för lätta transportmedel.

13 § För en överträdelse av 31 § förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier genom att vara försenad med att lämna in föreskrivna uppgifter till Naturvårdsverket ska en miljösanktionsavgift betalas med 10 000 kronor.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.
2. Den upphävda paragrafen gäller dock för överträdelser som har skett före ikraftträdandet.

2.7 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 §, 3 kap. 5 § och 4 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
11 §	
I denna förordning avses med	I denna förordning avses med
<u>batteri</u>: *en källa till elektrisk energi som består av en eller flera battericeller och där energin genereras genom direkt omvand¬ling av kemisk energi, och*	<u>batteri</u>: *detsamma som i EU-förordningen om batterier*,
<u>PCB-produkt</u>: detsamma som i 3 § förordningen (2007:19) om PCB m.m.	<u>PCB-produkt</u>: detsamma som i 3 § förordningen (2007:19) om PCB m.m*, och*
	<u>EU-förordningen om batterier</u>: *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG.*
3 kap.	
5 §[1]	
Den som har avfall som innehåller eller utgörs av elektriska eller elektroniska produkter ska sortera ut det och hantera det skilt från annat avfall på ett sätt som underlättar återvinning eller annan hantering som är godtagbar från miljösynpunkt. Därefter ska avfallsinnehavaren	
1. lämna det till en producent, en kommun eller till en sådan producentansvarsorganisation som avses i förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning, om producenten, kommunen eller producentansvarsorganisationen har en skyldighet att ta emot avfallet, eller	
2. om avfallet är annat elavfall än konsumentelavfall, se till att det blir behandlat på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.	
Om ett batteri är inbyggt eller på annat sätt ingår i en produkt ska batteriet *avlägsnas* innan produkten lämnas enligt första stycket 1, om det kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Andra bestämmelser om skyldighet	*Ett* batteri *som* är inbyggt eller på *något* annat sätt ingår i en produkt ska avlägsnas innan produkten lämnas enligt första stycket 1, om det kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Andra bestämmelser om skyldighet

[1] Senaste lydelse 2022:1307.

för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter finns i förordningen om producentansvar för elutrustning *och förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier*.	för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter finns i förordningen om producentansvar för elutrustning.

4 kap.

4 §

Den som yrkesmässigt hanterar avfall som innehåller eller utgörs av batterier ska se till att *1. avfallet i en behandlingsanläggning lagras och hanteras i lämpliga behållare eller på en plats som är försedd med en tät, hårdgjord yta och är skyddad mot nederbörd, och* *2. avfallet inte bränns eller deponeras utan att* *a) vätskor och syror har avlägsnats från batterierna för att hanteras skilt från batteriavfallet i övrigt, och* *b) de åtgärder har vidtagits som är möjliga och lämpliga för att nå de mål för särskilt omhändertagande och återvinning som anges i 8 § förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier.*	*Bestämmelser om hantering av förbrukade batterier finns i EU-förordningen om batterier och i förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.*

Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.

2.8 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § avfallsförordningen (2020:614) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
5 §[1]	
Den som har avfall som innehåller eller utgörs av elektriska eller elektroniska produkter ska sortera ut det och hantera det skilt från annat avfall på ett sätt som underlättar återvinning eller annan hantering som är godtagbar från miljösynpunkt. Därefter ska avfallsinnehavaren 1. lämna det till en producent, en kommun eller till en sådan producentansvarsorganisation som avses i förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning, om producenten, kommunen eller producentansvarsorganisationen har en skyldighet att ta emot avfallet, eller 2. om avfallet är annat elavfall än konsumentelavfall, se till att det blir behandlat på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.	
Ett batteri som är inbyggt eller på något annat sätt ingår i en produkt ska avlägsnas innan produkten lämnas enligt första stycket 1, om det kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Andra bestämmelser om skyldighet för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter finns i förordningen om producentansvar för elutrustning.	Andra bestämmelser om skyldighet för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter finns i förordningen om producentansvar för elutrustning.

Denna förordning träder i kraft den 18 februari 2027.

[1] Senaste lydelse 2025:000.

2.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap

Härigenom föreskrivs att 6 § förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	6 §[1]
I förordningen *(2008:834) om producentansvar för batterier* och förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning finns andra bestämmelser om producentansvar.	I förordningen *(2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier* och förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning finns andra bestämmelser om producentansvar.

Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.

[1] Senaste lydelse 2022:1277.

2.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning

Härigenom föreskrivs att 6, 35 och 88 §§ förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
Andra bestämmelser om producentansvar finns i förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar *och förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier*.	Andra bestämmelser om producentansvar finns i förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar*, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG och förordningen (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier*.
35 §	
En producent som tillverkar elutrustning som innehåller sådana batterier som omfattas av *förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier* ska se till att elutrustningen utformas på ett sådant sätt att batterierna lätt kan avlägsnas av utrustningens användare eller av en fackman som är oberoende av tillverkaren.	En producent som tillverkar elutrustning som innehåller sådana batterier som omfattas av *förordning (EU) 2023/1542* ska se till att elutrustningen utformas på ett sådant sätt att batterierna lätt kan avlägsnas av utrustningens användare eller av en fackman som är oberoende av tillverkaren.

Kravet på utformningen av elutrustning gäller inte elutrustning som på grund av säkerhets-, prestanda- eller dataintegritetsskäl eller medicinska skäl behöver en kontinuerlig strömförsörjning och detta förutsätter en fast koppling mellan batteriet och någon av de övriga utrustningsdelarna.

88 §

Naturvårdsverket ska i ett register årsvis sammanställa information om vikten på

1. den elutrustning som har släppts ut på den svenska marknaden,
2. det elavfall som har samlats in i Sverige,
3. det elavfall som har transporterats till ett annat land för att behandlas,
4. det elavfall som har lämnats för återvinning, och
5. det elavfall som i Sverige har förberetts för återanvändning, materialåtervunnits, återvunnits på annat sätt eller bortskaffats.

Uppgifterna ska specificeras i de kategorier av utrustning som anges i *22* §.	Uppgifterna ska specificeras i de kategorier av utrustning som anges i *21* §.

Om information saknas, ska Naturvårdsverket grunda uppgifterna på bedömningar som myndigheten ska dokumentera. I sammanställningen ska Naturvårdsverket ange vilka uppgifter som grundar sig på sådana bedömningar.

Denna förordning träder i kraft den 18 augusti 2025.

2.11 Förslag till förordning om ändring av förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning

Härigenom föreskrivs att 35 och 82 §§ förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning ska upphöra att gälla den 18 februari 2027.

3 Ärendet

Europaparlamentet och rådet antog den 12 juli 2023 förordningen (EU) 2023/1542 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66//EG (EU-förordningen om batterier), se *bilaga*.

Inom Klimat- och näringslivsdepartementet tillsattes en intern utredning för att biträda departementet i arbetet med de författningsändringar som krävs för att EU-förordningen om batterier ska kunna tillämpas i Sverige (KN 2023:B, KN2023/02927). Resultatet av utredningen redovisas i denna promemoria.

I promemorian lämnas förslag till de lag- och förordningsändringar som bedöms nödvändiga för att komplettera EU-förordningen om batterier. Det föreslås också bestämmelser som med avseende på förbrukade batterier delvis genomför artikel 8a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet).

4 Nuvarande reglering

4.1 EU-författningar

4.1.1 Batteridirektivet

På EU-nivå regleras batterier i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG (batteridirektivet). Syftet med batteridirektivet är bl.a. att fastställa regler för utsläppande på marknaden. Det innehåller ett särskilt förbud mot utsläppande på marknaden av batterier och ackumulatorer som innehåller vissa farliga ämnen.

Batteridirektivet innehåller även bestämmelser om avfallshantering som ett komplement till befintlig EU-lagstiftning på avfallsområdet i syfte att uppmuntra till en hög nivå av insamling och återvinning av förbrukade batterier och ackumulatorer. Målet med batteridirektivet är bl.a. att maximera den separata insamlingen av förbrukade batterier och ackumulatorer och att minimera bortskaffandet av batterier och ackumulatorer som osorterat kommunalt avfall, i syfte att uppnå en hög återvinningsnivå för alla förbrukade batterier och ackumulatorer. Batteridirektivet är tillämpligt på alla typer av batterier och ackumulatorer utom när dessa används för försvars- och rymdverksamhet.

I batteridirektivet finns bestämmelser som innebär att

1. medlemsstaterna ska göra det möjligt för slutanvändarna att göra sig av med batteriavfall vid lättillgängliga insamlingsplatser,

2. distributörerna kostnadsfritt ska ta tillbaka batteriavfall när de tillhandahåller bärbara batterier eller ackumulatorer, om det inte finns undersökningar som visar att alternativa system är minst lika effektiva, och

3. det inte får innebära några kostnader för slutanvändaren när han eller hon gör sig av med batteriavfall och inte heller innebära någon skyldighet att köpa ett nytt batteri eller en ny ackumulator (artikel 8.1).

Det finns även bestämmelser om hur batteriavfall ska behandlas (artikel 12–13), förbud mot att deponera eller förbränna batteriavfall (artikel 14) och krav på att lämna information till slutanvändare av batterier (artikel 20) och märkning (artikel 21).

Det finns inget krav i batteridirektivet på att producenterna ska organisera insamlingen och behandlingen av avfallet men producenterna är skyldiga att finansiera den verksamheten (artikel 8.2 och artikel 16). Producenterna ska även finansiera kostnader för informationskampanjer. Medlemsstaterna får dock undanta producenter som i förhållande till den nationella marknadens storlek placerar mycket små kvantiteter batterier eller ackumulatorer på den nationella marknaden på villkor att detta inte hindrar insamlings- och återvinningssystem från att fungera väl (artikel 18). Producenter och användare av industri- och bilbatterier får dock sluta avtal som anger andra finansieringsarrangemang (artikel 16).

I batteridirektivet finns ett krav på att minst 45 procent av batterierna ska samlas in (artikel 10).

Genom EU-förordningen om batterier upphör batteridirektivet att gälla den 18 augusti 2025 (artikel 95 i EU-förordningen om batterier). Ett mindre antal artiklar fortsätter dock att gälla under en övergångsperiod.

4.1.2 Avfallsdirektivet

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EU av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet) finns allmänna regler om avfall, bl.a. om utökat producentansvar. Direktivet reviderades 2018 genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall (ändringsdirektivet). Genom revideringen infördes de s.k. allmänna minimikraven för utökat producentansvar (artikel 8 a). Alla befintliga och nya producentansvar måste uppfylla minimikraven senast den 5 januari 2023. Enligt EU-förordningen om batterier ska dock medlemsstaterna införa nationella bestämmelser som uppfyller minimikraven avseende batterier senast den 18 augusti 2025.

Syftet med de allmänna minimikraven är att minska kostnaderna och förbättra resultaten av avfallshanteringen och att undvika hinder för en väl fungerande inre marknad. Minimikraven ska även bidra till att kostnaderna för hantering av uttjänta produkter inkluderas i produktpriserna och ge incitament för producenterna att, när de utformar sina produkter, i högre grad beakta möjligheter till materialåtervinning, återanvändning och reparation och förekomsten av farliga ämnen. Kraven bör framför allt förbättra styrningen av och insynen i systemen för utökat producentansvar (skäl 22 till ändringsdirektivet).

Producenter kan fullgöra skyldigheterna kopplade till systemet för utökat producentansvar enskilt eller kollektivt (artikel 8a.3).

För att undvika snedvridning av den inre marknaden får kommissionen anta s.k. genomförandeakter i syfte att fastställa kriterier för enhetlig tillämpning av bestämmelsen om producenternas ekonomiska bidrag. Några sådana akter har ännu inte antagits.

4.2 Svensk reglering om producentansvar för batterier

Batteridirektivet är i huvudsak införlivat i svensk lagstiftning genom bestämmelser i förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier (svenska batteriförordningen). Den svenska batteriförordningen ställer krav på producenter av batterier att se till att det finns ett eller flera lämpliga insamlingssystem för deras batterier. Dessutom finns det krav på producenterna att registrera sig (12 §), rapportera till Naturvårdsverket (21 §), märka sina batterier och att informera användare om bl.a. innebörden av märkningen och var man kan lämna sitt batteriavfall (13 §).

I vissa delar är bestämmelserna i den svenska batteriförordningen striktare än de i batteridirektivet. Batteridirektivet har t.ex. bara insamlingsmål för bärbara batterier medan den svenska batteriförordningen även har insamlingsmål för bilbatterier (startbatterier) och industribatterier, där bl.a. elbilsbatterier ingår. Insamlingsmålet för bärbara batterier är dessutom 75 procent i stället för 45 procent som i batteridirektivet (7 §). Det finns även ett antal mål för särskilt omhändertagande och återvinning av batteriavfall (8 §).

5 EU-förordningen om batterier

5.1 Förordningens innehåll

EU-förordningen om batterier reglerar batteriers hela livscykel, från risker som är förknippade med utvinning av råmaterial för batteritillverkning till hur uttjänta batterier ska omhändertas.

Förordningen ska tillämpas på alla kategorier av batterier, nämligen bärbara batterier, startbatterier, batterier för lätta transportmedel, elfordonsbatterier och industribatterier. Förordningen syftar till att bidra till den inre marknadens effektiva funktion och samtidigt förebygga och minska negativ miljöpåverkan från batterier. Batterier får endast släppas ut på marknaden om de uppfyller de hållbarhets- och säkerhetskrav och märknings- och informationskrav som ställs. Samtidigt får medlemsstaterna inte förbjuda batterier som uppfyller kraven.

Hållbarhetskraven avser begränsningar av ämnen som batterier får innehålla, batteriers koldioxidavtryck, batteriers innehåll av återvunnet innehåll, prestanda- och hållbarhetskrav (exempelvis effektavmattning) samt säkerhet (kapitel II). Vissa krav avser enbart vissa kategorier av batterier. Tidpunkten för när kraven träder i kraft varierar mellan olika

kategorier och är i många fall kopplad till de delegerade akter om exempelvis beräkningsmetoder som kommissionen ska besluta om.

Förordningen innehåller även märkningskrav, inklusive en märkning med en QR-kod som ger tillgång till batteripass. Förordningen innehåller även krav på uppgifter i batterihanteringssystemet om batteriets hälsotillstånd och förväntade livslängd (kapitel III). Kraven gäller vissa batterikategorier.

Förordningen innehåller också bestämmelser om förfarandet för bedömning av om batterierna uppfyller kraven och om organ för bedömning av överensstämmelse. De organ som fått i uppdrag att utföra bedömningar om överensstämmelse ska anmälas till kommissionen (kapitel IV och V).

Även tillverkares, importörers, distributörers och andra aktörers skyldigheter för att kraven i förordningen uppfylls regleras i förordningen (kapitel VI). I förordningen finns även skyldigheter avseende s.k. tillbörlig aktsamhet, som innebär att krav ställs på batteritillverkare att säkerställa att hela leverenskedjan uppfyller krav på att hantera sociala och miljömässiga risker som är förknippade med utvinning och handel med råmaterial för batteritillverkning (kapitel VII).

Det finns även bestämmelser om ett utökat producentansvar för hanteringen av förbrukade batterier (kapitel VIII) Det innebär att producenten har ett ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för att ta hand om batterierna när de är förbrukade. Kraven omfattar bl.a. krav på insamlingssystem och mål för insamlingsnivåer och materialåtervinningsgrad. Det finns även bestämmelser om informationsgivning och rapportering. En producent som fullgör producentansvaret individuellt och en producentansvarsorganisation som fullgör ansvaret för producenters räkning ska också vara godkända av den behöriga myndigheten för att få fullgöra ansvaret.

Vissa kategorier av batterier ska ha ett batteripass som är tillgängligt via en QR-kod (kapitel IX). Vilken information som en aktör kan utläsa från batteripasset varierar beroende på vilken roll mottagaren har. En avfallsbehandlare har t.ex. tillgång till mer information än allmänheten.

Förordningen innehåller även bestämmelser om marknadskontroll som kompletterar EU-förordningen om marknadskontroll (kapitel X). Det finns också bestämmelser om offentlig upphandling av batterier och vilket förfarande som gäller om kommissionen anser att användningen eller förekomsten av ett ämne utgör en hälso- och miljörisk som inte kontrolleras på ett adekvat sätt (kapitel XI).

Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter och förfarandet för den kommitté som ska biträda kommissionen vid framtagande av genomförandeakter regleras också i förordningen (kapitel XII). Förordningen innehåller även ändringar av andra EU-rättsakter (kapitel XIII). Slutligen innehåller förordningen bestämmelser om sanktioner, översyn av förordningen, upphävande av batteridirektivet, övergångsbestämmelser samt ikraftträdande (kapitel XIV).

5.2 Behov av kompletterande bestämmelser

EU-förordningar är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i varje medlemsstat De ska tillämpas av domstolar och myndigheter i medlemsstaterna som direkt gällande rätt och de kan åberopas av enskilda. En EU-förordning får inte inkorporeras eller transformeras till nationell rätt och medlemsstaterna får inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i förordningen. Det är dock vanligt att EU-förordningar innehåller bestämmelser som medför en skyldighet att införa regler av verkställande karaktär. Exempelvis kan det behövas nationella regler som anger myndigheter som ska ansvara för tillsyn och marknadskontroll.

Medlemsstaterna är vidare skyldiga att se till att det finns bestämmelser som gör att en EU-förordning kan tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag. I detta syfte kan det t.ex. behöva införas administrativa och processuella regler. Medlemsstaterna ska t.ex. fastställa regler om sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelser av bestämmelserna i förordningen (artikel 93 i EU-förordningen om batterier). Förordningen behöver alltså kompletteras med sådana bestämmelser.

Dessutom är bestämmelserna om hantering av förbrukade batterier i EU-förordningen om batterier inte fullständigt harmoniserade. Det följer av att EU-förordningen om batterier är antagen med en dubbel rättslig grund. Alla bestämmelser utom de i kapitel VIII om hantering av förbrukade batterier är antagna med stöd av artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Avfallskapitlet är dock antaget med stöd av artikel 192, vilket innebär att bestämmelserna har direktivskaraktär. Medlemsstaterna kan alltså i viss utsträckning föreskriva ytterligare åtgärder om hantering av förbrukade batterier, förutsatt att de är förenliga med avfallsdirektivet och de bestämmelser som har införlivat avfallsdirektivet i nationell rätt (skäl 103 i EU-förordningen om batterier). Det behöver därför även införas kompletterande bestämmelser om avfallshantering.

Enligt avfallsdirektivet får medlemsstaterna införa system för utökat producentansvar men är inte skyldiga att göra det om det inte följer av annan EU-lagstiftning. I EU-förordningen om batterier finns ett sådant krav på utökat producentansvar (artikel 56.1). Enligt avfallsdirektivet ska alla system för utökat producentansvar utformas så att de uppfyller de s.k. allmänna minimikraven för utökat producentansvar (artikel 8a). Det gäller också för de ytterligare bestämmelser om utökat producentansvar som medlemsstaterna inför, utöver bestämmelserna i förordningen. Reglerna om hantering av förbrukade batterier i EU-förordningen om batterier har företräde framför avfallsdirektivet när det gäller insamlings- och återvinningsmål, återtagande av batterier av distributörer samt regler om en andra livscykel för batterierna (skäl 103). De minimikrav i avfallsdirektivet som inte regleras i EU-förordningen om batterier behöver därför införlivas i svensk rätt.

6 En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

6.1 En ny lag införs

Förslag: En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska införas.
Hänvisningar till förordningen ska vara dynamiska.

Skälen för förslaget: EU-förordningen om batterier innehåller krav som batterier ska uppfylla. Batteriernas överensstämmelse med kraven ska kontrolleras av marknadskontrollmyndigheter. Harmoniserade bestämmelser om marknadskontroll finns i EU-förordningen om marknadskontroll. Bestämmelserna behöver dock kompletteras med bl.a. regler om befogenheter för marknadskontrollmyndigheter och tystnadsplikt. Reglerna om tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen om batterier behöver också kompletteras med befogenheter för tillsynsmyndigheten.

Det finns inget övergripande regelverk där bestämmelserna kan införas. De bör därför tas in i en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier. Se kapitel 8 för skäl som avser marknadskontroll och tillsyn över tillbörlig aktsamhet.

Hänvisningar till unionsrättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser unionsrättsakten i en viss angiven lydelse. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser unionsrättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. I befintlig sektorslagstiftning används dynamiska hänvisningar när det gäller marknadskontrollmyndighetens befogenheter. Det säkerställer att ändringar får omedelbart genomslag genom att hänvisningarna avser EU-bestämmelserna i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Samma hänvisningsteknik bör användas även i fråga om EU-förordningen om batterier.

6.2 Ord och uttryck i lagen

Förslag: Ord och uttryck i lagen ska ha samma betydelse som i EU-förordningen om batterier.

Skäl för förslaget: För att reglerna i lagen ska överensstämma med EU-förordningen om batterier bör ord och uttryck i lagen ha samma betydelse som i förordningen.

6.3 Upplysningar om marknadskontroll

Förslag: Det ska införas upplysningar om att bestämmelser om marknadskontroll även finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 och att den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Skälen för förslaget: Marknadskontroll är marknadskontrollmyndighetens åtgärder för att säkerställa att produkter överensstämmer med kraven i harmoniserad unionslagstiftning, inklusive att produkterna är märkta och kontrollerade i enlighet med lagstiftningen. Bestämmelser om marknadskontroll finns i EU-förordningen om marknadskontroll. En upplysning om detta bör införas i lagen.

Enligt EU-förordningen om marknadskontroll ska medlemsstaterna utse en eller flera marknadskontrollmyndigheter (artikel 10.2). Det ligger inom regeringens kompetens att besluta om uppgifter för statliga myndigheter under regeringen (8 kap. 7 § regeringsformen). En upplysning om att regeringen bestämmer vilken myndighet som är marknadskontrollmyndighet bör införas.

6.4 Sekretess och tystnadsplikt

Förslag: Den som har tagit befattning med ett ärende som gäller marknadskontroll ska inte obehörigen få röja eller utnyttja vad han eller hon har fått veta om någons affärs- eller driftförhållanden.

I det allmännas verksamhet ska i stället offentlighets- och sekretesslagen tillämpas.

Bedömning: Någon ytterligare lagstiftning om sekretess i det allmännas verksamhet behöver inte införas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Uppgifter om ekonomiska eller personliga förhållanden inom ramen för marknadskontroll

Marknadskontrollförordningen anger att medlemsstaterna ska ge en marknadskontrollmyndighet befogenhet att vidta vissa åtgärder inom ramen för sin kontroll. Sådana bestämmelser föreslås i denna promemoria. Befogenheterna inkluderar att myndigheten kan kräva information och dokumentation om specifika produkter, leveranskedjor och distributionsnäts utformning. Inom ramen för en marknadskontrollmyndighets verksamhet kan det därmed förekomma uppgifter om enskildas affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar och forskningsresultat. Det kan även förekomma uppgifter om ekonomiska eller personliga förhållanden för den som trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för marknadskontrollen. Av den anledningen bör man

överväga behovet av att införa regler om sekretess och tystnadsplikt för den som befattar sig med sådana uppgifter.

Sekretess i det allmännas verksamhet

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten ska ha rätt till insyn i statens och kommunernas verksamhet. Denna princip kommer till uttryck bl.a. genom reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen om rätten att ta del av allmänna handlingar. Begränsningar av den rätten finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL). Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av handling eller genom att röja uppgiften muntligen eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess innebär alltså såväl handlingssekretess som tystnadsplikt. Förbudet att röja eller utnyttja uppgifter gäller för myndigheter. Det gäller även för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighets verksamhet på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund (2 kap. 1 § OSL).

I samband med att det infördes bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 (EU-förordningen om marknadskontroll) övervägde regeringen behovet av att införa ytterligare bestämmelser om sekretess (prop. 2021/22:238 del 2 s. 183 f.). Regeringen bedömde att i det allmännas verksamhet gäller sekretess enligt 30 kap. 23 § första stycket OSL för sådana uppgifter som en marknadskontrollmyndighet har fått inom ramen för sin kontroll, under förutsättning att regeringen har föreskrivit om det. Av den anledningen infördes en bestämmelse om sekretess i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Några ytterligare bestämmelser om sekretess i det allmännas verksamhet som avser marknadskontroll i anledning av EU:s förordning om batterier bedöms därför inte behöva införas.

Tystnadsplikt för personer i annan verksamhet än det allmännas

Uppgifter som kommer fram vid marknadskontroll av batterier kan ibland behöva hanteras av en vidare krets av personer än de som har en sådan anknytning till myndigheten att de därför omfattas av regler om tystnadsplikt. Det kan t.ex. gälla konsulter som anlitas för att beräkna ett batteris koldioxidavtryck eller laboratoriepersonal som analyserar innehållet av olika ämnen i ett batteri. För att kravet om tystnadsplikt i artikel 17 i EU-förordningen om marknadskontroll ska uppfyllas bör det därför införas en tystnadsplikt för den som i någon annan verksamhet än det allmännas har befattat sig med uppgifter i ett ärende om marknadskontroll. Att den föreslagna tystnadsplikten avgränsas med ett obehörighetsrekvisit innebär bland annat att uppgifter kan lämnas ut med samtycke eller annars som en följd av en skyldighet i lag eller författning.

Bestämmelser om tystnadsplikt som är identiska med den som nu föreslås infördes med anledning av att kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om marknadskontroll infördes i svensk rätt. Av förarbetena till bestämmelserna framkommer att regeringen ansåg att en

bestämmelse om tystnadsplikt för uppgifter som inhämtats vid marknadskontroll kan anses förenlig med begränsningarna om yttrandefrihet i regeringsformen och Europakonventionen (se prop. 2021/22:238 s. 185). Samma skäl gör sig gällande även här.

6.5 Överklagande

Förslag: Beslut enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Skälen för förslaget: I den mån en förvaltningsmyndighets beslut kan antas påverka en enskilds situation på ett inte obetydligt sätt följer det av förvaltningslagens allmänna bestämmelser om överklagande att sådana beslut får överklagas av den som beslutet har gått emot (se 41 och 42 §§ förvaltningslagen). Eftersom beslut inom ramen för marknadskontroll och tillsyn kan få stora konsekvenser för enskilda bör beslut enligt lagen kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det bör framgå av lagen. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

7 Utökat producentansvar för förbrukade batterier

7.1 Vad innebär ett utökat producentansvar?

En producents ansvar för sin produkt innebär att producenten ska se till att de krav som ställs på produktens utformning uppfylls. Ansvaret kan även avse informationsgivning och märkning.

Att en producent har ett utökat producentansvar innebär att den även har ekonomiskt ansvar eller ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för hanteringen av produkten när den blir avfall. Ansvaret kan omfatta att producenterna ska samla in och ta emot produkter som har blivit avfall och att avfallet hanteras på ett korrekt sätt. I och med det flyttas kostnaden för att ta hand om avfallet som en produkt ger upphov till från avfallsinnehavaren eller den som annars ansvarar för avfallets hantering till producenterna. Syftet med det utökade producentansvaret är bl.a. att öka producenternas incitament att utforma produkterna så att behandlingen av avfallet kan ske högre upp i avfallshierarkin (se 15 kap. 10 § miljöbalken för avfallshierarkin).

7.2 Kommunens ansvar för förbrukade batterier

Förslag: Kommunens ansvar att hantera kommunalt avfall enligt miljöbalken ska inte gälla hantering av förbrukade batterier som har lämnats till någon som är skyldig att ta emot dem enligt EU-förordningen om batterier.

Skälen för förslaget: Kommunen har ett ansvar enligt för att hantera kommunalt avfall (15 kap. 20 § miljöbalken). Det omfattar alla avfallsslag, inklusive batterier, om inte något annat är reglerat.

Principen om producentansvar, som bl.a. finns uttryckt i EU-förordningen om batterier, innebär att ansvaret för hanteringen ska ligga på producenten. Kommunens ansvar för kommunalt avfall som utgörs av batterier bör därför begränsas. Ansvaret bör övergå från kommunen till producenten när ett batteri har överlämnats till någon som är skyldig att ta emot dem enligt EU-förordningen om batterier. Batterier som slängs utan att ha samlats in separat, t.ex. i hushållens restavfall, bör dock fortsatt vara kommunernas ansvar.

7.3 En producent får utse ett producentombud

Förslag: En producent som inte är etablerad i Sverige ska få utse ett behörigt ombud för utökat producentansvar som är etablerat i Sverige.

Ombudet ska göra en anmälan till Naturvårdsverket. Ombudet ska snarast underrätta Naturvårdsverket om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats.

Skälen för förslaget: En producent som säljer batterier direkt till en slutanvändare i en medlemsstat där producenten inte är etablerad (distansförsäljare) ska utse ett behörigt ombud för utökat producentansvar (producentombud) i den medlemsstat där den säljer batterier (artikel 3.47 d och 56.3 i EU-förordningen om batterier). Ett producentombud är en fysisk eller juridisk person som fullgör en producents skyldigheter avseende utökat producentansvar i ett land där producentombudet, men inte producenten, är etablerad (artikel 3.48 i EU-förordningen om batterier). Ombudet ska utses genom en skriftlig fullmakt. Det anges även i avfallsdirektivet att en medlemsstat ska ge en produkts producent möjlighet att utse ett producentombud som ska ansvara för att producentens skyldigheter inom system för utökat producentansvar fullgörs på dess territorium (artikel 8a.5 tredje stycket i avfallsdirektivet).

En förutsättning för att en distansförsäljare ska kunna uppfylla kravet på att utse ett producentombud är att regelverket i en medlemsstat tillåter det. En sådan bestämmelse bör därför införas.

Medlemsstaterna får kräva att ett producentombud ska registrera sig för att kunna övervaka och kontrollera att produktens producent fullgör sitt producentansvar (artikel 8a.5 fjärde stycket i avfallsdirektivet). För att det ska vara möjligt att avgöra vem som ska fullfölja producentansvaret för en viss produkt och på vilket sätt det ska ske bör ett producentombud göra en anmälan till Naturvårdsverket. Av anmälan bör det framgå producent-

ombudets och producentens namn, kontaktuppgifter och uppgift om vilka batterier som producentombudet ska svara för och en kopia på fullmakten. Anmälan bör även innehålla producentombudets person- eller organisationsnummer, alternativt skatteregistreringsnummer om person- eller organisationsnummer inte finns.

För att uppgifterna ska vara uppdaterade bör ett producentombud också vara skyldigt att snarast meddela Naturvårdsverket om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats.

7.4 Skyldighet för en producent att registrera sig

Förslag: En ansökan om registrering enligt EU-förordningen om batterier ska lämnas till Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket ska sammanställa den information som lämnas i ett producentregister.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska upprätta ett producentregister som ska användas för att övervaka att producenter uppfyller kraven i EU-förordningen om batterier (artikel 55.1 i EU-förordningen om batterier). En producent ska registrera sig i producentregistret och lämna in en ansökan om registrering i varje medlemsstat där den för första gången tillhandahåller ett batteri på marknaden En producent får bara tillhandahålla batterier på marknaden i en medlemsstat om den är registrerad i den medlemsstaten (artikel 55.2).

Naturvårdsverket har enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier en skyldighet att sammanställa ett producentregister och bör ha motsvarande ansvar även enligt EU-förordningen om batterier.

7.5 Godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer

Förslag: En producent som avser att tillhandahålla ett batteri på den svenska marknaden ska före tillhandahållandet vara godkänd eller ha anlitat en godkänd producentansvarsorganisation. En producentansvarsorganisation ska vara godkänd för att få fullgöra skyldigheter avseende utökat producentansvar. Naturvårdsverket ska pröva frågor om godkännande.

Naturvårdsverket ska inom tolv veckor från det att en fullständig ansökan om godkännande har lämnats in besluta om ansökan ska godkännas.

Ett godkännande ska endast få ges om en producent eller en producentansvarsorganisation uppfyller kraven för godkännande i EU-förordningen om batterier.

Skälen för förslaget: Enligt EU-förordningen om batterier ska den som avser att fullgöra skyldigheter avseende utökat producentansvar ansöka om godkännande hos den behöriga myndigheten (artikel 58.1 i EU-förordningen om batterier).

En producent kan välja att själv fullgöra sitt ansvar avseende utökat producentansvar eller anlita en producentansvarsorganisation som agerar på producentens vägnar. Om producenten väljer att fullgöra det utökade producentansvaret på egen hand bör den vara godkänd. Syftet med att en producent ska vara godkänd är att tillsynsmyndigheten på förhand kan bedöma om det finns förutsättningar för producenten att fullgöra skyldigheterna. Producenten bör vara godkänd, eller ha anlitat en godkänd producentansvarsorganisation. innan den tillhandahåller ett batteri på marknaden. En godkännande bör även krävas för en producentansvars-organisation. som fullgör skyldigheter på producenternas vägnar.

Ett godkännande bör bara kunna ges om kraven för godkännande i EU-förordningen om batterier är uppfyllda (artikel 58.2). Det innebär att producenten eller producentansvarsorganisationen har vidtagit åtgärder som kan anses vara tillräckliga för att uppfylla de skyldigheter i EU-förordningen om batterier som avser utökat producentansvar. Kravet gäller för den mängd batterier som för första gången tillhandahålls på marknaden inom en medlemsstats territorium av producenten eller producenter för vars räkning en producentansvarsorganisation agerar. Vid prövningen av ansökan om godkännande ska alltså skyldigheterna som en producent eller en producentansvarsorganisation ska uppfylla stå i proportion till antalet batterier som har tillhandahållits för första gången på den svenska marknaden.

Ett godkännande kräver också att producenten eller producentansvars-organisationen tillhandahåller handlingar som styrker att vissa krav om insamling är uppfyllda och att alla arrangemang som har införts gör det möjligt att uppnå och varaktigt ligga kvar på insamlingsmålen.

Enligt EU-förordningen om batterier ska även minimikraven för utökat producentansvar i avfallsdirektivet uppfyllas (artikel 58.2). Det innebär bl.a. krav på hur en producent och en producentansvarsorganisation bygger upp sitt insamlingssystem (artikel 8a.3 a och b i avfallsdirektivet). Insamlingssystemet ska bl.a. täcka ett tydligt avgränsat geografiskt område som inte är begränsat till områden där avfallsinsamling och avfallshantering är mest lönsamt. Producenter och producentansvars-organisationer ska dessutom ge tillgång till insamlingssystemet i lämplig omfattning. Motsvarande krav finns även i EU-förordningen om batterier. Någon ytterligare bestämmelse för att uppfylla minimikraven i den här delen behöver därför inte införas (artikel 59.2, 60.2 och 61.2).

Enligt minimikraven ska en producent och en producentansvars-organisation även ha de ekonomiska medel eller de ekonomiska och organisatoriska medel som krävs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter inom det utökade producentansvaret (artikel 8a.3 c i avfallsdirektivet). Någon motsvarande reglering finns inte i EU-förordningen om batterier. Syftet med regleringen är att producenter och producentansvarsorganisationer ska ha ekonomiska och organisatoriska medel för att kontinuerligt och långsiktigt kunna bedriva en effektiv avfallshantering. Att detta har säkerställts bör vara en del av prövningen om någon ska godkännas.

En producent och en producentansvarsorganisation ska enligt minimikraven även se till att kravet på internkontroll i avfallsdirektivet är uppfyllt för att kunna bli godkänd (artikel 8a.3 d i avfallsdirektivet). I avsnitt 7.10 behandlas innebörden av internkontrollen.

Naturvårdsverket föreslås bli behörig myndighet för frågor som rör producentansvar och bör därför vara den myndighet som prövar ansökningar om godkännande.

7.6 Information om godkända producenter och producentansvarsorganisationer

Förslag: Naturvårdsverket ska på sin webbplats informera om vilka producenter och producentansvarsorganisationer som är godkända.

Skälen för förslaget: Distributörer, slutanvändare, de som driver en behandlingsanläggning, offentliga avfallsmyndigheter och frivilliga insamlingsplatser ska överlämna insamlade förbrukade batterier till insamlingssystem som drivs av godkända producenter eller godkända producentansvarsorganisationer (artikel 62 och 64–67 EU-förordningen om batterier). För att dessa aktörer på ett enkelt sätt ska kunna ta reda på vilka producenter och producentansvarsorganisationer som är godkända bör Naturvårdsverket publicera information om detta på sin webbplats.

7.7 Fullgörande av utökat producentansvar på ett samordnat sätt

Förslag: Om flera producentansvarsorganisationer är godkända ska Naturvårdsverket säkerställa att de fullgör sina skyldigheter på ett samordnat sätt.

Skälen för förslaget: Om flera producentansvarsorganisationer ges godkännande att fullgöra skyldigheter som avser utökat producentansvar, ska medlemsstaterna se till att den behöriga myndigheten säkerställer att de fullgör sina skyldigheter enligt förordningen på ett samordnat sätt (artikel 57.3 i EU-förordningen om batterier).

Naturvårdsverket föreslås bli behörig myndighet och den myndighet som godkänner producentansvarsorganisationer. Verket kommer därför att ha information om vilka producentansvarsorganisationer som finns och hur de avser att bedriva sin verksamhet. Naturvårdsverket bör därför säkerställa att producentansvarsorganisationerna fullgör sina skyldigheter på ett samordnat sätt.

7.8 Insamling av förbrukade batterier

Förslag: Förbrukade batterier ska bara få samlas in av en godkänd producent eller en godkänd producentansvarsorganisation eller en aktör som dessa samarbetar med. Det ska dock inte gälla en kommun som samlar in kommunalt avfall enligt miljöbalken.

Skälen för förslaget: En producent har en skyldighet att inrätta system för återtagande och insamling av förbrukade batterier (artikel 59–61 EU-

förordningen om batterier). Systemen som inrättas av producenter av bärbara batterier och batterier för lätta transportmedel ska bestå av insamlingsplatser som har inrättats i samarbete med en eller flera av följande aktörer:

1. distributörer,
2. anläggningar för behandling av uttjänta fordon,
3. offentliga myndigheter,
4. insamlingsplatser för frivillig insamling, och
5. anläggningar för behandling av avfall som innehåller elektrisk och elektronisk utrustning.

Producenter av startbatterier, industribatterier och elfordonsbatterier ska inrätta systemen i samarbete med

1. distributörer,
2. aktörer som utför återtillverkning eller ändamålsändring av startbatterier, industribatterier eller elfordonsbatterier,
3. anläggningar för behandling av avfall som utgörs av elektrisk och elektronisk utrustning samt uttjänta fordon, och
4. offentliga myndigheter.

De aktörer som deltar i system för återtagande och insamling av förbrukade batterier är skyldiga att överlämna de insamlade förbrukade batterierna till en producent eller en producentansvarsorganisation. Det gäller även slutanvändare (artikel 64). En grundbult i det utökade producentansvaret är att producenterna ska ansvara för finansieringen av deras produkter i avfallsledet. Förbrukade batterier bör därför bara få samlas in av en godkänd producent eller godkänd producent-ansvarsorganisation eller en aktör som någon av dessa samarbetar med.

Detta säkerställer att alla förbrukade batterier lämnas till system för insamling eller återtagande som producenterna i slutänden ansvarar för. Det gör att producenterna får stå för alla kostnader som är förknippade med avfallshanteringen. Det innebär också att producenterna kan tillgodogöra sig ett eventuellt värde i det material som uppkommer efter att de förbrukade batterierna har återvunnits. Genom att låta producenterna både betala kostnaderna för avfallshantering och tillgodogöra sig värdet av materialet efter återvinning skapas incitament att tillverka produkter som ger upphov till mindre avfall, som är enkla att återvinna och som kan återvinnas högre upp i avfallshierarkin. Om aktörer vid sidan om producenternas system kan samla in de batterier som är lönsamma att återvinna, s.k. cherry-picking, minskar dessa incitament.

Genom att alla förbrukade batterier behålls inom systemet får man även bättre kontroll över att hanteringen av de förbrukade batterierna sker på ett miljövänligt sätt och man kan bättre följa upp hur avfallshanteringen utvecklas över tid genom en mer komplett rapportering av avfallsflödena. Samtidigt ges producenterna en bättre möjlighet att fullfölja sitt producent-ansvar.

I EU-förordningen om batterier finns även insamlingsmål som producenterna ska uppfylla. Om inte alla förbrukade batterier överlämnas till producenterna försämrar det producenternas möjligheter att uppnå dessa mål.

Ett förbud för andra än godkända producenter, godkända producent-ansvarsorganisationer och aktörer som dessa samarbetar med att samla in

förbrukade batterier bör därför införas. Förbudet bör inte omfatta kommuner som samlar in kommunalt avfall.

7.9 Storleken på ersättningen som en producent ska betala till en producentansvarsorganisation

Förslag: Den ersättning som en producent betalar till en producentansvarsorganisation ska ta hänsyn till ett batteris miljöpåverkan under dess livscykel.

Skälen för förslaget: En producentansvarsorganisation ska som ett minimum säkerställa att den ersättning som en producent betalar till den anpassas efter batterikategori och batteriteknik (artikel 57.2 a i EU-förordningen om batterier). Om det är lämpligt ska producentansvarsorganisationen även ta hänsyn till laddningsbarhet, andelen återvunnet innehåll vid batteritillverkning, koldioxidavtryck och det faktum att ett batteri har varit föremål för förberedelse för återanvändning, förberedelse för ändamålsändring, ändamålsändring eller återtillverkning. Ersättningen ska även anpassas enligt kraven i avfallsdirektivet (artikel 8a.4 b). En producentansvarsorganisation ska, när det är möjligt, se till att ersättningen anpassas till enskilda produkter eller grupper av liknande produkter, särskilt med hänsyn till deras hållbarhet, reparerbarhet, återanvändbarhet och materialåtervinningsbarhet samt till förekomsten av farliga ämnen. När ersättningen bestäms ska man tillämpa ett livscykelperspektiv.

För att en differentiering av den ersättning som en producent ska betala till en producentansvarsorganisation ska bli praktiskt möjlig att beräkna kan inte allt för många kriterier beaktas. Som nämns ovan finns redan ett antal kriterier för att differentiera ersättningen i EU-förordningen om batterier. De är av samma karaktär som de kriterier som nämns i avfallsdirektivet och det bedöms därför inte vara nödvändigt eller lämpligt att komplettera dem med ytterligare kriterier. Däremot anges i avfallsdirektivet att ett livscykelperspektiv ska användas när ersättningsmodellen bestäms, vilket saknas i EU-förordningen om batterier. Producentansvarsorganisationer bör därför se till att ersättningen anpassas så den tar hänsyn till batteriets miljöpåverkan under dess livscykel.

7.10 Rutiner för internkontroll ska inrättas

Förslag: En producent och en producentansvarsorganisation ska ha rutiner för internkontroll för att säkerställa

1. en hög kvalitet på de uppgifter som ska lämnas enligt EU-förordningen om batterier, och
2. att kraven i förordning (EG) nr 1013/2006 uppfylls.

En producentansvarsorganisation ska ha rutiner för internkontroll för att säkerställa att den ersättning som tas ut av producenterna uppfyller kraven.

Skälen för förslaget: En producent för en produkt och organisationer som med avseende på utökat producentansvar genomför skyldigheter för producenters räkning ska enligt avfallsdirektivet inrätta lämpliga system för egenkontroll (artikel 8a.3 d). Den interna kontrollen ska i relevanta fall kompletteras av regelbundna oberoende kontroller. Det finns inga krav i avfallsdirektivet på hur ett system för egenkontroll ska se ut. Syftet är dock att kontrollen ska ske på ett systematiskt sätt. För att inte belasta producenterna och producentansvarsorganisationerna med onödiga kostnader och omfattande administration bör det införas ett krav som är begränsat till att ta fram rutiner för internkontroll.

Producentens och producentansvarsorganisationernas ekonomiska förvaltning av det bolag där verksamheten bedrivs regleras utförligt i annan lagstiftning, framför allt i bokföringslagen (1999:1078). Någon ytterligare reglering för kontroll i den delen bedöms inte vara nödvändig.

I avfallsdirektivet anges att kontrollen ska inkludera att producenten uppfyller kravet att betala kostnaderna för avfallshantering (artikel 8a.3 d i). Motsvarande bestämmelser om kostnadstäckning finns i EU-förordningen om batterier (artikel 56.4). Om producenterna fullgör sina skyldigheter kollektivt innebär kravet att den ersättning som en enskild producent ska betala till en producentansvarsorganisation ska differentieras (artikel 8a.4 b i avfallsdirektivet). Rutinen för internkontroll bör därför även säkerställa att beräkningen av producenternas ersättning är i överensstämmelse med de krav på differentiering som anges i både EU-förordningen om batterier och de bestämmelser som föreslås genomföra avfallsdirektivet, se vidare avsnitt 7.9.

Eftersom det kan bli aktuellt för en producentansvarsorganisation att ansvara för transporter av förbrukade batterier över Sveriges gränser för behandling bör rutinerna för internkontroll även innebära att producentansvarsorganisationen säkerställer att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, här benämnd avfallstransportförordningen (artikel 8a.3 d ii avfallsdirektivet).

7.11 Information som en producentansvarsorganisation ska göra tillgänglig

Förslag: Utöver de uppgifter som anges i EU-förordningen om batterier ska producentansvarsorganisationen offentliggöra uppgifter på sin webbplats om

1. vilka som äger producentansvarsorganisationen,
2. vilka producenter som har anlitat producentansvarsorganisationen,
3. hur den ersättning som producenterna ska betala till producentansvarsorganisationen beräknas, angett i kronor per batteri som har tillhandahållits på den svenska marknaden, och
4. på vilka grunder producentansvarsorganisationen väljer att anlita aktörer för att hantera förbrukade batterier.

Skälen för förslagen: En producentansvarsorganisation ska minst varje år offentliggöra uppgifter på sin webbplats om insamlingsnivån vid separat

insamling av förbrukade batterier, den materialåtervinningsgrad och den resursåtervinningsgrad som har uppnåtts av de producenter som utsett producentansvarsorganisationen (artikel 57.5 i EU-förordningen om batterier).

Producentansvarsorganisationen ska enligt avfallsdirektivet offentliggöra ytterligare uppgifter. Det är uppgifter om ägande, ekonomiska bidrag som betalas av producenterna och förfarandet för val av aktörer för avfallshantering ska offentliggöras (artikel 8a.3 e). Syftet är att producentansvarsorganisationen på ett transparent sätt ska redovisa hur den bedriver sin verksamhet. Detta gör det lättare för en producent att bedöma om den kan anlita producentansvarsorganisationen på likvärdiga villkor som andra producenter. En producentansvarsorganisation bör därför offentliggöra även denna information.

7.12 Information till slutanvändare och distributörer

Förslag: Utöver informationen som anges i EU-förordningen om batterier ska en producent och en producentansvarsorganisation ge slutanvändare och distributörer tillgång till information om

1. vilka anläggningar för återanvändning och förberedelse för återanvändning som finns, och
2. vikten av att minska nedskräpningen.

Den information som en producent eller en producentansvarsorganisation ska ge till slutanvändare och distributörer enligt EU-förordningen om batterier ska ges på svenska.

Den information som en producent ska ge till de avfallshanteringsaktörer som utför förberedelse för återanvändning, förberedelse för ändamålsändring eller behandling enligt EU-förordningen om batterier ska ges på svenska eller engelska.

Skälen för förslaget: En producent eller en anlitad producentansvarsorganisation ska ge slutanvändare och distributörer tillgång till information (artikel 74.1 i EU-förordningen om batterier). Det omfattar information om avfallsförebyggande åtgärder, slutanvändarens roll för separat insamling, tillgängliga insamlingsplatser, säkerhetsanvisningar, innebörden av etiketter och symboler och information om hur de ämnen som ingår i batteriet påverkar miljön.

Utöver den informationen ska en producent, eller en anlitad producentansvarsorganisation, även ge tillgång till ytterligare information enligt avfallsdirektivet (artikel 8a.2 i avfallsdirektivet). Informationskravet i EU-förordningen om batterier inkluderar huvuddelen av den information som ska lämnas enligt avfallsdirektivet. Den information som ska ges därutöver är vilka anläggningar för återanvändning och förberedelse för återanvändning som finns och vikten av att minska nedskräpningen. En bestämmelse med den innebörden bör därför införas.

En medlemsstat ska fastställa på vilket eller vilka språk som informationen ska lämnas (artikel 74.1 andra stycket b i EU-förordningen om batterier). Språket ska vara lätt att förstå av slutanvändaren. Slutanvändaren kan vara såväl en privatperson som en professionell aktör

och för att säkerställa att alla har lätt att förstå informationen bör den lämnas på svenska.

Producenter ska ge distributörer och vissa andra aktörer tillgång till information om de säkerhets- och skyddsåtgärder som är tillämpliga på lagring och insamling av förbrukade batterier (artikel 74.2 i EU-förordningen om batterier). Vidare ska producenter, på begäran, ge de avfallshanteringsaktörer som utför förberedelse för återanvändning, förberedelse för ändamålsändring eller behandling tillgång till batterispecifik information om korrekt och miljövänlig behandling som de behöver för sin verksamhet (artikel 74.3 i EU-förordningen om batterier). Mottagarna av informationen är verksamhetsutövare och den bör därför kunna lämnas på antingen svenska eller engelska.

7.13 Plockanalyser

Förslag: Naturvårdsverket ska senast den 1 januari 2026 och därefter vart femte år göra plockanalyser av insamlat blandat kommunalt avfall och insamlat elavfall. Plockanalysen ska fastställa hur stor andel av det insamlade avfallet som utgörs av förbrukade bärbara batterier och förbrukade batterier för lätta transportmedel. Andelen ska beräknas utifrån vikt.

En plockanalys ska ske regionvis på en nivå som motsvarar NUTS-2 enligt förordningen (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS).

De producenter och producentansvarsorganisationer som vid något tillfälle under kalenderåret innan en plockanalys gjordes var godkända ska betala en plockanalysavgift till Naturvårdsverket.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska senast den 1 januari 2026 och därefter vart femte år genomföra plockanalyser av insamlat blandat kommunalt avfall och avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk eller elektronisk utrustning (artikel 69.5 i EU-förordningen om batterier). Plockanalyserna ska göras för att fastställa andelen förbrukade bärbara batterier och förbrukade batterier för lätta transportmedel i avfallet. Andelen ska beräknas utifrån vikt (bilaga X till EU-förordningen om batterier). På grundval av dessa plockanalyser får de behöriga myndigheterna kräva att producenter av bärbara batterier, producenter av batterier för lätta transportmedel eller de respektive producentansvars-organisationer som har utsetts, vidtar korrigerande åtgärder för att utöka sitt nätverk av anslutna insamlingspunkter och genomför informations-kampanjer.

En plockanalys ska ske på en viss geografisk nivå (skäl 106 till EU-förordningen om batterier). Nivån bör vara på minst NUTS 2-nivå i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) Enligt förordningen är varje medlemsstat indelad i territoriella enheter på tre olika nivåer, NUTS 1–NUTS 3. Utgångspunkten för att fastställa nivån är

de befintliga administrativa enheterna i medlemsstaterna. I Sverige är det länen som är de administrativa enheterna och dessa är i sin tur indelade i olika områden på NUTS 2-nivå. Områdena är Stockholm, Östra Mellansverige, Småland med öarna, Sydsverige, Västsverige, Norra Mellansverige, Mellersta Norrland, Övre Norrland. I bilagan till förordningen anges vilka län som ingår i de olika områdena. Plockanalyserna bör lämpligen göras på NUTS 2-nivå.

Naturvårdsverket föreslås ansvara för att plockanalyserna utförs men enligt EU-förordningen om batterier ska producenterna stå för de kostnader som avser insamlat blandat kommunalt avfall (artikel 56.4 b i EU-förordningen om batterier). Kostnader som kan uppkomma när plockanalyserna görs inkluderar ersättning till konsulter som utför och analyserar avfallet, ersättning till kommunerna för de kostnader som de har med anledning av plockanalyserna och kostnader för planering och administration av plockanalyserna. En bestämmelse om att producenterna ska betala för plockanalyserna bör därför införas.

Kostnaderna för en plockanalys bör fördelas inom producentkollektivet genom en plockanalysavgift som beslutas av Naturvårdsverket. Eftersom plockanalyserna bara ska utföras vart femte år, kan olika modeller övervägas för att fastställa vilka producenter som ska betala för den. För att den administrativa bördan inte ska bli för hög för Naturvårdsverket bedöms det vara lämpligt att kostnaderna för plockanalysen fördelas jämnt mellan alla producenter som under något tillfälle varit registrerade under året som föregick plockanalysen. Uppgifter om vilka dessa är kan enkelt tas fram från producentregistret. Betalningsansvaret bör ligga på en enskild producent, om den uppfyller skyldigheterna för utökat producentansvaret individuellt, och annars på de producentansvars-organisationer som har anlitats. Producentansvarsorganisationerna bör ansvara utifrån antalet producenter som hade anlitat den under det kalenderår som föregick plockanalysen. Kostnaden kan sedan fördelas på de enskilda producenterna genom den ersättning som de betalar till producentansvarsorganisationerna.

7.14 Ställande av säkerhet för fullgörande av skyldigheter avseende utökat producentansvar

Förslag: En sådan säkerhet för avfallshanteringsverksamhet som avses i EU-förordningen om batterier ska prövas av Naturvårdsverket.

En säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål.

Skälen för förslaget: En producent och en producentansvars-organisation ska ställa en garanti avsedd att täcka de kostnader i samband med avfallshanteringsverksamhet som producenten eller producent-ansvarsorganisationen ska betala om skyldigheterna avseende utökat producentansvar inte fullgörs, inbegripet om verksamheten definitivt upphör eller vid insolvens (artikel 58.7 i EU-förordningen om batterier).

Det finns ingen närmare precisering av storleken eller formen på säkerheten. För att på ett tydligt sätt koppla ställandet av säkerheten till

driften av verksamheten bör Naturvårdsverket pröva om säkerheten är betryggande för ändamålet. Att säkerheten ska vara betryggande för ändamålet utgör samma krav som för tillståndspliktiga verksamheter enligt miljöbalken (jfr 16 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken). Det innebär att det ska göras en individuell prövning av säkerhetens storlek och vilken form som säkerheten bör ha. Motsvarande bestämmelser finns bl.a. i förordningen om producentansvar för elutrustning (45 §) och förordningen om producentansvar för förpackningar (5 kap. 9 §).

7.15 Uppgifter som ska lämnas till Naturvårdsverket

Förslag: Den som är rapporteringsskyldig enligt EU-förordningen om batterier ska senast den 31 mars varje år lämna uppgifter till Naturvårdsverket som avser föregående kalenderår.

De uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket ska få användas av Naturvårdsverket för att framställa statistik.

Skälen för förslaget: Uppgifter ska lämnas till den behöriga myndigheten om bl.a. mängden batterier som för första gången har tillhandahållits på den svenska marknaden, mängden batterier som har samlats in, vilka insamlingsnivåer som har uppnåtts samt mängden insamlade förbrukade batterier som har lämnats till godkända anläggningar för behandling, materialåtervinningsgrad och resursåtervinning (artikel 75 i EU-förordningen om batterier). De aktörer som omfattas av skyldigheten är producenter, producentansvarsorganisationer, andra avfallshanteringsaktörer som samlar in batterier från distributörer eller andra insamlingsplatser och behandlingsanläggningar.

Naturvårdsverket föreslås bli behörig myndighet för rapportering och uppgifterna ska därför lämnas till dem. Det bör ske senast den 31 mars kalenderåret efter det kalenderår som uppgifterna avser.

Uppgifter som lämnas till Naturvårdsverket bör få användas av Naturvårdsverket för att framställa statistik.

7.16 Rapportering till kommissionen

Förslag: Naturvårdsverket ska lämna uppgifter till Europeiska kommissionen enligt EU-förordningen om batterier.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska för varje år offentliggöra uppgifter om batterier (artikel 76 i EU-förordningen om batterier). Uppgifterna motsvarar de som ska rapporteras till den behöriga myndigheten, se avsnitt 7.15. Naturvårdsverket är den myndighet som enligt förslaget tar emot uppgifterna från de rapporteringsskyldiga aktörerna och bör därför även ha skyldigheten lämna uppgifterna till Europeiska kommissionen.

7.17 Löpande dialog mellan berörda aktörer

Förslag: Naturvårdsverket ska se till att relevanta aktörer ges möjlighet att föra en löpande dialog i frågor som har betydelse för producentansvaret.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska säkerställa en löpande dialog mellan relevanta aktörer som deltar i genomförandet av system för utökat producentansvar, inklusive producenter och distributörer, privata och offentliga aktörer på avfallsområdet, lokala myndigheter, civilsamhällesorganisationer och, i tillämpliga fall, aktörer inom den sociala ekonomin, nätverk för återanvändning och reparation och aktörer inom förberedelse för återanvändning (artikel 8a.6 i avfallsdirektivet).

I nuläget förs dialoger mellan olika aktörer inom producentansvaret för batterier. Det sker dock inte på ett organiserat sätt eller på regelbunden basis. Naturvårdsverket bör därför ansvara för att en sådan dialog äger rum. Naturvårdsverket bör kunna bedöma hur ofta det finns behov av en dialog, så länge det sker regelbundet. Det bör även kunna bli fråga om att bjuda in fler aktörer till dialogen, t.ex. olika intresse- och branschorganisationer. Även kommunala tillsynsmyndigheter och övriga relevanta statliga myndigheter bör kunna delta vid behov.

7.18 Behörig myndighet

Förslag: Naturvårdsverket ska vara den behöriga myndighet för hantering av förbrukade batterier som avses i EU-förordningen om batterier, med undantag för inspektion av transporter av begagnade batterier som misstänks vara förbrukade batterier.

Den myndighet som har tillsynsansvaret för sådana transporter av avfall som regleras i förordning (EG) nr 1013/2006 ska vara den behöriga myndighet som enligt EU-förordningen om batterier får inspektera transporter av begagnade batterier som misstänks vara förbrukade batterier.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ansvara för att skyldigheterna rörande hantering av förbrukade batterier följs (artikel 54 i EU-förordningen om batterier). En behörig myndighet har enligt förordningen exempelvis till uppgift att registrera producenter och upprätta och löpande underhålla ett producentregister, tillgängliggöra information och att godkänna producenter och producentansvarsorganisationer (artikel 55, 58, 69, 73 och 75 i EU-förordningen om batterier). En behörig myndighet får också inspektera transporter av begagnade batterier som misstänks vara förbrukade batterier.

Naturvårdsverket har i dag ansvar för liknande uppgifter avseende avfall och utökat producentansvar, t.ex. att registrera producenter och ta emot rapportering. Naturvårdsverket bör därför ha rollen som behörig myndighet enligt EU-förordningen om batterier.

Ett undantag bör dock göras för inspektion av transporter av begagnade batterier som misstänks vara förbrukade batterier. De transporter som avses är gränsöverskridande transporter. Sådana transporter regleras i avfallstransportförordningen. Enligt 2 kap. 28 § miljötillsynsförordningen (2011:13) är tillsynen över den förordningen uppdelad mellan olika länsstyrelser. Dessa länsstyrelser bör även vara de behöriga myndigheter som får inspektera transporter av begagnade batterier enligt EU-förordningen om batterier (artikel 72).

En behörig myndighet kan även tilldelas ett tillsynsansvar. Ansvaret för tillsynen över bestämmelserna om hantering av förbrukade batterier fördelas dock enligt andra regler (se avsnitt 9.5 om tillsyn).

7.19 Övervakning av mål för insamling av förbrukade batterier

Förslag: Naturvårdsverket ska genomföra den övervakning av insamlingsnivåer av förbrukade batterier som regleras i EU-förordningen om batterier.

Skälen för förslaget: För bärbara batterier och batterier för lätta transportmedel har insamlingsmål fastställts (artikel 59.3 och 60.3 i EU-förordningen om batterier). Medlemsstaterna ska regelbundet, och minst en gång per år, övervaka producenters och producentansvarsorganisationers insamlingsnivåer för att kontrollera att de har vidtagit åtgärder för att uppnå de insamlingsmål som har fastställts (artikel 69.2 i EU-förordningen om batterier). Övervakningen ska särskilt baseras på den information som rapporteras till de behöriga myndigheterna och ska omfatta kontroll av informationen och kontroll av att producenten eller producentansvarsorganisationen har följt beräkningsmodellen för målen (bilaga XI till EU-förordningen om batterier). Övervakningen ska även baseras på plockanalyser och all annan information som medlemsstaten har tillgång till.

Om en medlemsstat konstaterar att en producent eller en producentansvarsorganisation inte har vidtagit åtgärder som bedöms leda till att insamlingsmålen nås ska den behöriga myndigheten i den medlemsstaten begära att producenten eller producentansvarsmyndigheten vidtar lämpliga korrigerande åtgärder för att säkerställa att den kan uppnå de aktuella insamlingsmålen (artikel 69.3 i EU-förordningen om batterier). Producenten och producentansvarsorganisationen är därefter skyldig att lägga fram ett utkast till en plan för korrigerande åtgärder inom tre månader från begäran från den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten får lämna synpunkter på utkastet till plan och ska meddela eventuella synpunkter till producenten eller producentansvarsorganisationen inom en månad från mottagandet av utkastet. Innehållet i planen för korrigerande åtgärder och producentens och producentansvarsorganisationens efterlevnad av den ska beaktas vid bedömningen av om villkoren för registrering och i tillämpliga fall godkännande fortfarande är uppfyllda (artikel 55 och 58 i EU-förordningen om batterier).

Naturvårdsverket bör vara behörig myndighet för dessa frågor och därigenom ha ansvar för att övervaka att producenterna och producentansvarsorganisationerna uppfyller insamlingsmålen.

7.20 EU-försäkran om överensstämmelse

Förslag: En EU-försäkran som ska upprättas av en tillverkare enligt EU-förordningen om batterier ska vara skriven på svenska eller engelska.

Skälen för förslaget: En tillverkare ska upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse om batteriet uppfyller kraven i EU-förordningen om batterier (artikel 38.3). En EU-försäkran ska utformas enligt en mall och översättas till det eller de språk som krävs av den medlemsstat på vars marknad batteriet släpps ut eller tillhandahålls eller där det tas i bruk (artikel 18.2).

Genom att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse tar tillverkaren ansvar för att batteriet uppfyller de krav som fastställs i förordningen. Utöver svenska bör en EU-försäkran även kunna upprättas på engelska. Det minskar det den administrativa bördan för tillverkaren. Man minskar även risken att en översättning av EU-försäkran till svenska blir ofullständig eller missvisande. En EU-försäkran bör därför kunna vara skriven antingen på svenska eller engelska.

7.21 Verkställighetsföreskrifter

Förslag: Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om verkställigheten av förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.

Skälen för förslaget: Flera av de förslag som lämnas i detta kapitel, t.ex. i fråga om registrering och godkännandeförfaranden, har sådan karaktär att det kan behövas kompletterande föreskrifter av administrativ karaktär. Naturvårdsverket bör därför få möjlighet att utfärda verkställighetsföreskrifter till förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.

7.22 Överklagande

Förslag: En upplysningsbestämmelse om hur beslut enligt förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier överklagas ska införas.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om godkännande av en producent eller en producentansvarsorganisation och beslut om plockanalysavgifter är meddelade med stöd av miljöbalken. Sådana beslut överklagas enligt bestämmelserna i 19 kap. 1 § miljöbalken. Bestämmelserna om

beslut om marknadskontrollavgifter är däremot meddelade med stöd av lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Sådana beslut ska inte överklagas enligt miljöbalken utan enligt förvaltningslagens bestämmelser En upplysning hur beslut enligt förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier överklagas bör införas.

8 Marknadskontroll

8.1 Vad marknadskontroll går ut på

Marknadskontroll är marknadskontrollmyndighetens åtgärder för att säkerställa att produkter överensstämmer med kraven i relevant harmoniserad unionslagstiftning och regleras i EU-förordningen om marknadskontroll. Förordningen ska tillämpas i den mån det inte finns några särskilda bestämmelser med samma syfte i harmoniserad unionslagstiftning som på ett mer specifikt sätt reglerar särskilda aspekter av marknadskontrollen.

EU-förordningen om batterier innehåller bestämmelser om marknadskontroll, däribland bestämmelser om hur en medlemsstat ska agera om produktkraven i förordningen är uppfyllda men batteriet ändå bedöms utgöra en risk för människors hälsa eller säkerhet, för egendom eller för miljön (kapitel X). Kompletterande svenska bestämmelser finns i förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Enligt EU-förordningen om marknadskontroll ska marknadskontrollmyndigheterna bedriva en effektiv marknadskontroll av produkter som görs tillgängliga på och utanför internet, säkerställa att ekonomiska aktörer vidtar korrigerande åtgärder samt besluta om lämpliga åtgärder om inte den ekonomiska aktören vidtar korrigerande åtgärder. Beslut om vilka kontroller som ska utföras ska baseras på en riskbaserad metod som tar hänsyn till bland annat graden av potentiell fara, ekonomiska aktörers verksamhet samt uppgifter som tagits emot från konsumenter och andra aktörer.

Den första kontrollnivån består av dokumentkontroller och visuella kontroller av t.ex. CE-märkning, att en EU-försäkran om överensstämmelse följer med produkten och att rätt förfaranden för bedömning av överensstämmelse har valts. Även den tekniska dokumentationen är ett verktyg som marknadskontrollmyndigheterna kan använda för att få information. Mer detaljerad information som t.ex. intyg och beslut från det anmälda organ som bland annat kontrollerar tillverkarens kvalitetssystem för produktionsprocessen, kan begäras om det finns oklarheter.

Noggrannare kontroller kan krävas för att kontrollera att produkten uppfyller kraven. Marknadskontrollmyndigheten kan då utföra fysiska kontroller inklusive kontroller i laboratorium. Myndigheten får använda en egen provningsanläggning eller lägga ut kontroll och provning på

underentreprenad till ett annat organ. Om myndigheten lägger ut uppgifter på underentreprenad har den ändå ansvar för alla beslut som fattas.

Enligt EU-förordningen om marknadskontroll får EU-kommissionen utse så kallade unionsprovningsanläggningar som ska erbjuda sina tjänster till de nationella marknadskontrollmyndigheterna. Syftet är att förbättra laboratoriekapaciteten och säkerställa provningens ändamålsenlighet och enhetlighet i unionen. Unionsprovningsanläggningarna utses efter inbjudan från kommissionen att anmäla sitt intresse. Enligt EU-förordningen om batterier bör EU-kommissionen inkludera batterier i nästa inbjudan (skäl 129 till EU-förordningen om batterier).

Om marknadskontrollmyndigheten konstaterar att en produkt inte uppfyller kraven, eller uppfyller kraven men utgör en risk för människors hälsa eller säkerhet, ska den kräva att den ekonomiska aktören vidtar nödvändiga åtgärder inom en viss tidsfrist. Det kan handla om olika typer av korrigerande åtgärder, försäljningsförbud eller tillbakadragande eller återkallande av produkten. Om den ekonomiska aktören inte vidtar åtgärderna ska marknadskontrollmyndigheten säkerställa att produkten till exempel dras tillbaka och informera bland annat EU-kommissionen.

8.2 Fördelning av marknadskontrollansvaret

Förslag: En myndighet som är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll över en produkt som innehåller ett batteri ska även utöva kontroll över att batteriet överensstämmer med kravet avseende människors hälsa och säkerhet i EU-förordningen om batterier. Ansvaret gäller dock endast om

1. batteriet omfattas av skyldigheten att utöva kontroll över produkten, och
2. kontrollen av produkten avser risk för hälsa och säkerhet.

Statens energimyndighet ska utöva kontroll över

1. kraven avseende koldioxidavtryck, återvunnet innehåll, prestanda- och hållbarhet, etikettering och märkning, information om batteriers hälsotillstånd och förväntade livslängd och batteripass,
2. kraven om att batterier inte ska utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön i fråga om sådana risker som

ingen annan myndighet har ett ansvar för att kontrollera enligt denna förordning,

3. att elutrustning uppfyller kraven i artikel 11, och

4. att en ekonomisk aktör uppfyller kraven vid bristande formell överensstämmelse.

Kemikalieinspektionen ska utöva kontroll över kraven om

1. begränsningar för ämnen, och

2. att batterier inte ska utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön i fråga om kemiska egenskaper, inklusive läckage från batteriet.

Elsäkerhetsverket ska utöva kontroll över att

1. stationära batterienergilagringssystem överensstämmer med kraven på säkerhet, och

2. batterier inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet, i fråga om elektriska egenskaper.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska på begäran lämna de uppgifter till Elsäkerhetsverket som behövs för att Elsäkerhetsverket ska kunna utföra sitt tillsynsuppdrag enligt denna förordning i fråga om säkerhet för stationära batterienergilagringssystem, i den del tillsynen avser brand och utsläpp av gaser.

Konsumentverket ska utöva kontroll över att batterier för privat bruk överensstämmer med kraven om att batterier inte ska utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet i fråga om andra egenskaper än elektriska och kemiska egenskaper, inklusive läckage från batteriet.

Kemikalieinspektionens, Elsäkerhetsverkets och Konsumentverkets ansvar att utöva kontroll över att batterier inte ska utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet gäller inte om en annan myndighet har ansvar för marknadskontroll av produkten.

Kommunens ansvar för viss marknadskontroll för bestämmelser i batteridirektivet ska tas bort.

Skälen för förslaget

Utgångspunkter för fördelning av marknadskontrollansvaret

I den svenska nationella strategin för marknadskontroll räknas 13 marknadskontrollansvariga myndigheter upp. Att så många myndigheter är ansvariga är en konsekvens av att Sverige har en decentraliserad fördelning av marknadskontrollansvaret. Ansvarsfördelningen utgår ofta från olika egenskaper eller risker hos produkterna snarare än själva produktslaget, till exempel att en produkt är avsedd för yrkesmässig användning eller privat bruk. Det gör att det kan finnas flera marknads-kontrollmyndigheter som har ansvar för samma produkt men för olika egenskaper hos produkten. Ett exempel på en produkt med delat marknadskontrollansvar är leksaker där fördelningen baseras på olika riskaspekter.

För att undvika en alltför fragmenterad ansvarsfördelning för batterier finns det starka skäl att i möjligaste mån begränsa antalet ansvariga myndigheter och samla en så stor del av ansvaret som möjligt på en myndighet som har ett huvudsakligt ansvar. Förslaget nedan utgår från en sådan ambition. En fördelning av ansvaret på färre myndigheter än vad

som föreslås skulle leda till överlappande ansvar eller förutsätta en centralisering av det svenska systemet för marknadskontrollansvar, likt det danska där Sikkerhedsstyrelsen har ett brett ansvar för att produkter, oavsett typ, användningsområde och lagstiftning, är säkra.

Vilka delar av EU-förordningen om batterier bör marknadskontrollen omfatta?

I EU-förordningen om batterier finns specifika krav som ska övervakas av en marknadskontrollmyndighet (artikel 6–14, 77, 78 och 83). Det finns även ett allmänt krav på att batterier inte får utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön som bör övervakas (artikel 5.2). Utgångspunkten bör vara att marknadskontroll ska utövas över att batterierna överensstämmer med dessa krav.

Det huvudsakliga ansvaret för kontroll av produktkraven

Bärbara batterier för allmänt bruk, med undantag för knappcellsbatterier, ska uppfylla minimivärden för elektrokemisk prestanda och hållbarhet som fastställs i en delegerad akt (artikel 9 i EU-förordningen om batterier). Exempel på parametrar är nominell kapacitet, laddningsretention och läckageresistens. Även laddningsbara industribatterier med en kapacitet på mer än 2 kWh, batterier för lätta transportmedel samt elfordonsbatterier ska uppfylla minimivärden avseende elektrokemisk prestanda och hållbarhet som fastställs i en delegerad akt. Batterierna ska åtföljas av ett dokument som anger värdena (artikel 10 i EU-förordningen om batterier). Exempel på parametrar är nominell kapacitet, effektavmattning och energiverkningsgrad under en upp- och urladdningscykel.

Liknande krav finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter (ekodesign-direktivet) och tillhörande produktförordningar och som informationskrav i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU (energimärkningsförordningen). Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har marknadskontrollansvar för dessa rättsakter och är bland annat förvaltningsmyndighet för frågor om energianvändning. Dessa krav i EU-förordningen om batterier kan därför i första hand anses ha koppling till Energimyndighetens ansvarsområde.

I EU-förordningen om batterier ställs även krav på att aktuella uppgifter om parametrar för bestämning av batteriers hälsotillstånd och förväntad livslängd ska finnas i batterihanteringssystemet (artikel 14). Kraven gäller alla elfordonsbatterier, stationära batterienergilagringssystem samt batterier för lätta transportmedel. Ekodesignlagstiftningen innehåller krav på att batteriets hälsostatus ska framgå i batterihanteringssystemet i bland annat mobiltelefoner och surfplattor. Även dessa krav bedöms därför i första hand ha koppling till Energimyndighetens ansvarsområde.

Bärbara batterier i produkter som släpps på marknaden ska kunna avlägsnas och ersättas av slutanvändare med kommersiellt tillgängliga verktyg, såvida specialverktyg inte tillhandahålls kostnadsfritt (artikel 11 i EU-förordningen om batterier). Batterier för lätta transportmedel ska kunna avlägsnas och ersättas av oberoende yrkesutövare. Artikeln innebär

alltså inte ett krav på batteriet i sig utan på den produkt som innehåller batteriet.

Ekodesignlagstiftningen innehåller krav på att batterier i bland annat mobiltelefoner och surfplattor ska gå att byta, vilket innebär att Energimyndigheten bedriver marknadskontroll utifrån krav liknande artikel 11 på produkter som berörs av både ekodesignlagstiftningen och EU-förordningen om batterier. Artikeln berör dock till viss del även Arbetsmiljöverket, eftersom elsparkcyklar ingår i tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (maskindirektivet) och Transportstyrelsen som har marknadskontroll över typgodkända fordon i kategori L enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar. Dessa två rättsakter saknar dock krav på att batterierna ska gå att byta och Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen bedriver därför ingen marknadskontroll över krav liknande artikel 11 i EU-förordningen om batterier.

En stor del av produktkraven har likheter med ekodesignlagstiftningen, särskilt med tanke på hur den har utvecklats under de senare åren, och som redovisats ovan berör ett flertal artiklar Energimyndighetens ansvarsområde. Myndigheten har också kompetens inom batteriforskning och policy- och utvecklingsfrågor kring batterier. Sammantaget bedöms därför Energimyndigheten vara den myndighet som lämpligen bör ha det övergripande marknadskontrollansvaret för produktkraven i EU-förordningen om batterier. En annan myndighet bör tilldelas ansvar enbart om det finns starka skäl för det i fråga om något av produktkraven i förordningen.

Produktkrav som avser begränsningar för ämnen (artikel 6)

Ett batteri får inte innehålla ämnen för vilka det anges en begränsning i bilaga I till EU-förordningen om batterier (artikel 6). Dessa begränsningar gäller utöver de som anges i bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (REACH-förordningen) och artikel 4.2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon (ELV-direktivet). Kommissionen ska ändra begränsningarna i EU-förordningen om batterier om användningen av ett ämne medför en oacceptabel hälso- eller miljörisk.

Begränsningar av ämnen berör Kemikalieinspektionens ansvarsområde. Myndigheten är, i den mån inte någon annan myndighet har uppgiften, förvaltningsmyndighet för bland annat ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter samt varor som på grund av sitt innehåll eller behandling har sådana egenskaper att de behöver regleras som kemiska produkter. Från och med den 24 februari 2024 är Kemikalieinspektionens marknadskontrollansvar för batteridirektivet i fråga om förbud mot

innehåll av kvicksilver och kadmium över en viss procentandel, ersatt med marknadskontrollansvar för artikel 6 i EU-förordningen om batterier. Myndigheten har i övrigt ensamt eller delat marknadskontrollansvar för produkter som omfattas av totalt tolv andra EU-rättsakter, däribland REACH-förordningen och Europaparlamentets och rådets direktiv av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet i fråga om kemiska egenskaper.

Begränsningen för ämnen i EU-förordningen om batterier gäller utöver begränsningarna enligt REACH-förordningen, som är en horisontell lagstiftning som inte bara omfattar batterier. Kemikalieinspektionen har marknadskontrollansvaret för REACH-förordningen och det är inte lämpligt att flytta det ansvaret till en annan myndighet enbart i fråga om batterier. Det är inte heller lämpligt att låta två myndigheter ha marknadskontrollansvar för vilka ämnen som batterier innehåller. Kemikalieinspektionen bör därför ha marknadskontrollansvaret för begränsningar för ämnen i EU-förordningen om batterier (artikel 6).

Produktkrav som avser koldioxidavtryck (artikel 7)

En deklaration om koldioxidavtryck ska upprättas för varje batterimodell per tillverkningsanläggning (artikel 7 i EU-förordningen om batterier). Dessutom ska prestandaklass anges och den tekniska dokumentationen ska visa att koldioxidavtrycket ligger under ett högsta tröskelvärde. Koldioxidavtrycket ska anges som antal kilo koldioxidekvivalenter per kWh av den totala energi som batteriet levererar under sin förväntade livslängd. Kraven gäller elfordonsbatterier, laddningsbara industribatterier med en kapacitet på mer än 2 kWh och batterier för lätta transportmedel.

Kraven berör i första hand Naturvårdsverkets ansvarsområde. Myndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i bland annat frågor om klimat och luft. Kraven har vissa likheter med de krav som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/956 av den 10 maj 2023 om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen (CBAM-förordningen) som innebär att importörer av vissa varor som importeras till unionen är skyldiga att deklarera inbäddade utsläpp av växthusgaser i varorna och köpa certifikat motsvarande de inbäddade utsläppen. Naturvårdsverket är behörig myndighet för CBAM-förordningen vilket innebär att man prövar ansökan om att bli så kallad godkänd CBAM-deklarant. Förordningen föranleder ingen marknadskontroll, men den behöriga myndigheten ska följa upp misstänkta oriktigheter som EU-kommissionen identifierar i sin analys av data i CBAM-registret.

Naturvårdsverket har i dag marknadskontrollansvar för produkter som omfattas av batteridirektivet, i fråga om märkning, och Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall (förpackningsdirektivet).

Naturvårdsverkets ansvar som behörig myndighet för CBAM-förordningen innebär inte någon marknadskontroll men att myndigheten bygger upp kompetens kring varors så kallade inbäddade utsläpp av växthusgaser. Naturvårdsverket har också gett stöd till Energimyndigheten i frågor rörande ekodesigndirektivet, framför allt när det gäller beräkningsregler för koldioxidavtryck från solceller.

Samtidigt förväntas elproduktion inklusive systemgränser vara en viktig faktor i den beräkningsmetod för batteriers koldioxidavtryck som EU-kommissionen ska besluta om enligt EU-förordningen om batterier. Koldioxidavtrycket beräknas också utifrån den mängd energi som batteriet förväntas leverera under sin livslängd. Det är frågor som Energimyndigheten har kompetens för.

Naturvårdsverket och Energimyndighet har en etablerad samverkan inom batteriområdet, vilket även bör kunna innefatta fortsatt kunskapsutbyte i fråga om batteriers koldioxidavtryck. Det bör även vägas in att det finns ett obligatoriskt krav på att tillverkarens kvalitetssystem för produktionsprocessen ska godkännas av ett anmält organ i fråga om koldioxidavtryck (artikel 17.2 och bilaga VIII). Det anmälda organet ska bland annat kontrollera tillförlitligheten i de uppgifter som används och att beräkningsmetoden används på rätt sätt. Det anmälda organet ska med jämna mellanrum genomföra revisioner. Sammantaget bedöms det inte finnas tillräckliga skäl för att fördela marknadskontrollansvar på ytterligare en myndighet. Energimyndigheten bör därför ha marknadskontrollansvaret för produktkrav som avser koldioxidavtryck (artikel 7).

Produktkrav som avser återvunnet innehåll i batterier (artikel 8)

I batteriets dokumentation ska procentandelen kobolt, litium eller nickel som ingår i aktiva material och som återvunnits från batteritillverkningsavfall eller konsumtionsavfall samt procentandelen bly som ingår i batteriet och som återvunnits från avfall redovisas (artikel 8 i EU-förordningen om batterier). Dokumentationen ska visa att batteriet innehåller en viss minimiprocentandel återvunnet material. Bestämmelsen gäller elfordonsbatterier, industribatterier med en kapacitet på mer än 2 kWh, med undantag för batterier med uteslutande extern lagring, batterier för lätta transportmedel och startbatterier.

På förpackningsområdet finns liknande reglering som börjar gälla 2030. Även på ekodesignområdet finns det krav som förbättrar produkter bland annat när det gäller materialåtervunnet innehåll. Där finns också krav på att information ska lämnas om andelen återvunnet material i en produkt.

Artikel 8 i EU-förordningen om batterier berör Naturvårdsverkets ansvarsområde. Myndighetens uppgift som förvaltningsmyndighet på miljöområdet innefattar avfallsfrågor. I myndighetens ansvar ingår bland annat vägledning och föreskrifter inom avfallsområdet. Utöver marknadskontrollansvar för batterier och förpackningar har myndigheten, med undantag för läkemedel, tillsynsansvar för samtliga producentansvar, däribland för batterier, elutrustning och bilar.

Naturvårdsverkets kompetens på avfallsområdet omfattar styrmedel, tillsynsvägledning, statistik m.m. Myndigheten bedöms inte ha någon uppenbar fördel i förhållande till Energimyndigheten när det gäller att bedöma om angiven andel återvunnet material i batteriet har beräknats och redovisats på ett korrekt sätt. Det kan även noteras att de senare produktförordningarna under ekodesigndirektivet innehåller krav avseende design för återanvändning, materialåtervinningsbarhet och information om andel återvunnet material. Även här bör det vägas in att det finns ett obligatoriskt krav på att ett anmält organ ska granska tillverkarens kvalitetssystem i fråga om koldioxidavtryck. Inte heller i

detta fall bedöms det finnas tillräckliga skäl för att fördela marknadskontrollansvaret på ytterligare en myndighet. Energimyndigheten bör därför ha marknadskontrollansvaret för produktkrav avseende återvunnet innehåll i batterier (artikel 8).

Produktkrav som avser säkerheten hos stationära batterienergilagringssystem (artikel 12)

Stationära batterienergilagringssystem ska vara säkra under normal drift och användning (artikel 12 i EU-förordningen om batterier). Med stationära batterienergilagringssystem avses ett industribatteri som är utformat för att lagra och leverera elektrisk energi till nätet eller till slutanvändare. Den tekniska dokumentationen ska bland annat innehålla belägg för att systemen är säkra och bevis för att de har provats med avseende på vissa säkerhetsparametrar (bilaga V till EU-förordningen om batterier). Uppräknade parametrar är termisk chock- och temperaturcykelprovning, externt kortslutningsskydd, överladdningsskydd, överurladdningsskydd, överhettningsskydd, värmespridningsskydd, mekanisk skada orsakad av yttre krafter, intern kortslutning, termisk belastning, brandprovning och utsläpp av gaser. Kommissionen lämnade i december 2021 in en förfrågan till CEN/CENELEC om att utarbeta en harmoniserad standard för uppfyllandet av kraven i artikel 12.

Flera myndigheters ansvarsområden har anknytning till regleringen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för frågor om skydd mot olyckor, i den utsträckning inte någon annan myndighet gör det. Myndigheten ska bland annat utveckla och stödja samhällets beredskap mot olyckor och vara pådrivande i det förebyggande arbetet och har ett visst prövnings- och tillsynsansvar enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. MSB har tillsynsansvar för att kommunerna följer lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Lagen syftar till att förebygga olyckor samt till styrning och utveckling av räddningsinsatser. Den innehåller inget specifikt om energilager utan brandskyddskraven är allmänt uttryckta. MSB är också central tillsynsmyndighet enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Seveso-lagen). Slutligen har myndigheten marknadskontrollansvar för vissa explosiva och brandfarliga produkter enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, till exempel aerosolbehållare och explosiva varor för civilt bruk.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet och ska förebygga skador orsakade av elektricitet på person och egendom. Myndigheten ska svara för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk utrustning. Myndigheten har tillsyns- och marknadskontrollansvar enligt elsäkerhetslagen (2016:732) och lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet som genomför de så kallade lågspänningsdirektivet respektive EMC-direktivet.

Enligt lågspänningsdirektivet får elektrisk utrustning endast tillhandahållas på marknaden om den inte utgör en fara för människors och husdjurs hälsa och säkerhet eller för egendom. De viktigaste säkerhetskraven anges i en bilaga till direktivet, där det framgår att utrustningen ska

tillverkas så att skydd mot ett antal angivna risker garanteras. Bland de uppräknade riskerna finns ”temperaturer, ljusbågar eller strålning som skulle kunna orsaka fara” samt ”faror som inte är av elektrisk natur, men som man av erfarenhet vet kan orsakas av den elektriska utrustningen”. Av EU-kommissionens vägledning till direktivet framgår att det är ett totalharmoniserat säkerhetsdirektiv i betydelsen att det täcker alla säkerhetsaspekter hos elutrustning, inte bara elektriska risker. En CE-märkning av elutrustningen deklarerar att den är i enlighet med lågspänningsdirektivet och därmed säker ur alla aspekter. I en kartläggning av vilka regelverk som gäller för batterilager konstaterade Elsäkerhetsverket att dessa normalt sett omfattas av lågspännings- och EMC-direktivet.

Elsäkerhetsverket delar också marknadskontrollansvar med andra myndigheter för bland annat leksaker, radioutrustning och gasanordningar. Myndighetens ansvar är då begränsat till elsäkerhet och i vissa fall elektromagnetism.

Arbetsmiljöverket ansvarar för viss marknadskontroll och vissa miljöfrågor. Myndigheten har exempelvis marknadskontrollansvar för produktkraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (maskindirektivet). De grundläggande hälso- och säkerhetskrav som ska uppfyllas enligt direktivet berör bland annat extrema temperaturer, brand, explosion och utsläpp av riskfyllda ämnen. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1230 av den 14 juni 2023 om maskiner och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG och rådets direktiv 73/361/EEG (maskinförordningen), som kommer att ersätta maskindirektivet, innebär inga större förändringar i det avseendet. Enligt 8 § arbetsmiljölagen (1977:1160) ska den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall när den släpps ut på marknaden. Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av den följs.

Ingen myndighet har heltäckande kompetens för att bedriva marknadskontroll över kraven på att stationära batterienergilagringssystem ska vara säkra under normal drift och användning. MSB har ett övergripande ansvar för skydd mot olyckor och har framför allt kompetens inom brandskydd och hantering av brandfarliga gaser. Elsäkerhetsverkets marknadskontrollansvar för lågspänningsdirektivet inkluderar att elutrustning, till exempel ett batterienergilager, inte bara är säkert med avseende på elektriska risker utan ur alla aspekter. Myndighetens kompetens är emellertid inriktad på elsäkerhet. Båda myndigheterna har publicerat information och vägledning om risker och lagstiftning kopplat till batterier. MSB:s information rör främst transporter av batterier, räddningsinsatser vid olyckor med elfordon samt insatser när en brand har brutit ut. Elsäkerhetsverkets information fokuserar på vad man bör tänka på vid planering, installation och underhåll av energilager samt vilka risker som finns vid överladdning eller stora temperaturskillnader. Även Arbetsmiljöverkets marknadskontrollansvar för maskiner innefattar några av säkerhetsparametrarna. Myndighetens ansvarsområde är emellertid arbetsmiljöfrågor samtidigt som myndighetens kompetens avseende säkerhets-

parametrarna inte bedöms komplettera MSB:s och Elsäkerhetsverkets kompetens i någon större omfattning. Arbetsmiljöverket bör därför inte ha något marknadskontrollansvar för produktkrav avseende säkerheten hos stationära batterienergilagringssystem.

Fördelningen av marknadskontrollansvaret är därmed en fråga om hur marknadskontrollansvaret bör fördelas mellan MSB och Elsäkerhetsverket. Att Elsäkerhetsverket redan har marknadskontrollansvar för att elutrustning, däribland batterilager, är säker ur alla aspekter talar för att myndigheten bör ha marknadskontrollansvar för artikel 12 i EU-förordningen om batterier. En annan fördelning av marknadskontrollansvaret skulle innebära att två myndigheter ansvarar för att batterienergilagringssystemet är säkert. Det finns emellertid anledning att skapa en ansvarsfördelning som innebär att den kompetens som redan finns inom de båda myndigheterna i möjligaste mån kan utnyttjas. Elsäkerhetsverket bör därför ha marknadskontrollansvar för hela artikel 12 medan MSB bör ha en skyldighet att bistå Elsäkerhetsverket med sin kompetens genom att på begäran förse Elsäkerhetsverket med de uppgifter som myndigheten behöver för att kunna fullgöra sitt marknadskontrollansvar i fråga om brand och utsläpp av gaser. Att koncentrera marknadskontrollansvaret till enbart Elsäkerhetsverket skulle innebära att myndigheten behöver bygga upp kompetens om temperaturrelaterade parametrar som överhettnings- och värmespridningsskydd samt extrema temperaturförändringar men också om brand och utsläpp av gaser. På motsvarande sätt skulle MSB behöva bygga upp kompetens om temperaturrelaterade faktorer och elsäkerhet. Med nuvarande ansvarsområden i övrigt har respektive myndighet troligen inte möjlighet att utnyttja den uppbyggda kompetensen i annan verksamhet. Det finns därför anledning att fördela ansvaret så att den kompetens som redan finns inom de båda myndigheterna i möjligaste mån kan utnyttjas. Myndigheterna bör därför dela på ansvaret utifrån myndigheternas olika kompetenser.

Produktkrav som avser etikettering, märkning och batteripass (artiklarna 13, 77 och 78)

Batterier ska märkas med en etikett med information om bland annat tillverkaren, kapacitet, symbol för separat insamling och innehåll av farliga ämnen (artikel 13 i EU-förordningen om batterier). Dessutom ska batterierna märkas med en QR-kod som ger tillgång till aktuell och korrekt information i enlighet med förordningens bestämmelser om batteripass. Kraven omfattar alla batterikategorier.

Naturvårdsverket har marknadskontrollansvaret för märkning enligt batteridirektivet. Energimyndigheten har marknadskontrollansvar för energimärkningsförordningen och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009 (däckmärkningsförordningen). Även ekodesignlagstiftningen innehåller omfattande märkningskrav. Bestämmelser om märkning finns även i annan harmoniserande lagstiftning.

Energimyndigheten har i dag marknadskontrollansvar för ett stort antal märkningskrav och det saknas starka skäl för att en annan myndighet bör ha marknadskontrollansvar för märkningskraven i EU-förordningen för batterier. Med utgångspunkten att marknadskontrollansvaret i möjligaste mån bör samlas bör därför Energimyndigheten ha marknadskontrollansvaret även för märkningskraven (artikel 13). Detsamma gäller för bestämmelserna om det batteripass som QR-koden ska leda till. Energimyndigheten bör därför även ha marknadskontrollansvaret för bestämmelserna som reglerar batteripassets innehåll och utformning (artikel 77 och 78).

Kommunen har ansvar för viss kontroll enligt miljötillsynsförordningen (2011:13). Det innebär kontroll av att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav enligt batteridirektivet som avser tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsdatablad och annan information (2 kap. 32 b §). Kravet bör tas bort eftersom batteridirektivet upphävs och ersätts av EU-förordningen om batterier. Hur marknadskontrollen för bestämmelser i förordningen fördelas anges i avsnitt 8.2.

Produktkrav som avser allmänna risker för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön (artikel 5.2)

I EU-förordningen om batterier finns ett allmänt krav på att batterier inte får utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön (artikel 5.2). Kravet bedöms i första hand aktualiseras i fråga om säkerhet, eftersom förordningen saknar säkerhetsrelaterade produktkrav för andra batterier än stationära batterienergilagringssystem.

Utöver att i möjligaste mån begränsa antalet ansvariga myndigheter bör ambitionen för fördelningen av marknadskontrollansvaret vara att undvika överlappande ansvar. Det innebär att om ett batteri omfattas av produktkrav i någon annan produktlagstiftning som motsvarar krav i EU-förordningen om batterier bör det vara samma myndighet som har marknadskontrollansvar utifrån de båda rättsakterna. Det bör därför anges att en myndighet som har marknadskontrollansvar över en produkt som innehåller ett batteri även ska utöva kontroll över att batteriet inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön. Det bör gälla under förutsättning att produkten, inklusive batteriet, omfattas av produktkrav avseende risk för hälsa och säkerhet.

Exempel på harmoniserad lagstiftning som innehåller säkerhetskrav för produkter som kan innehålla batterier när de släpps på marknaden är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar som Transportstyrelsen har marknadskontrollansvar för och maskindirektivet som Arbetsmiljöverket har marknadskontrollansvar för.

Konsumentverket är förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och har bland annat ansvar för att utöva tillsyn, inklusive marknadskontroll, enligt de konsumentskyddande regler som ligger inom myndighetens ansvarsområde. Myndigheten har tillsynsansvar för produktsäkerhetslagen (2004:451). Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet

(produktsäkerhetsdirektivet). En statlig myndighet som enligt någon annan författning har tillsyn över efterlevnaden av särskilda bestämmelser om produktsäkerhet i fråga om vissa varor, tjänster eller risker är dock tillsynsmyndighet även enligt produktsäkerhetslagen. En sådan situation finns i fråga om säkerhet hos elutrustning då Elsäkerhetsverket har tillsynen. Ett annat exempel är leksakers säkerhet.

Produktsäkerhetsdirektivet kommer den 13 december 2024 att ersättas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/988 av den 10 maj 2023 om allmän produktsäkerhet, ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG och rådets direktiv 87/357/EEG (produktsäkerhetsförordningen). Liksom direktivet omfattar förordningen produkter som är avsedda för konsumenter. Förordningen ska tillämpas på produkter som släpps ut eller tillhandahålls på marknaden i den utsträckning det inte finns särskilda bestämmelser med samma syfte enligt unionsrätten som reglerar säkerheten hos de berörda produkterna (artikel 2). Avgörande för om batterier avsedda för konsumenter omfattas av produktsäkerhetsförordningen är därmed om det allmänt formulerade kravet i EU-förordningen om batterier om att batterier inte får utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet ska anses vara ”särskilda bestämmelser” enligt produktsäkerhetsförordningen.

Oavsett om batterier kommer att omfattas av produktsäkerhets-förordningen eller inte bör fördelningen av marknadskontrollansvaret för batterier som är avsedda för privat bruk, som inte omfattas av krav på säkerhet enligt annan produktlagstiftning, följa fördelningen för den svenska produktsäkerhetslagen i dag. Därmed behålls nuvarande fördelning och överlappande ansvar undviks vid en situation där batterier bedöms omfattas av såväl EU:s produktsäkerhetsförordning som EU-förordningen om batterier. Det innebär att Elsäkerhetsverket bör ha marknadskontrollansvaret för att batterier för privat bruk inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet som hänför sig till elektriska egenskaper. Kemikalieinspektionen bör ha marknadskontrollansvaret för att batterier för privat bruk inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet med avseende på kemiska egenskaper. Här bör det förtydligas att ansvaret inkluderar risk för läckage, vilket det råder oklarheter om i dag. Slutligen bör Konsumentverket ha marknadskontrollansvar för batterier för privat bruk i fråga om andra risker för människors hälsa och säkerhet än sådana som hänför sig till elektriska och kemiska egenskaper.

Det är logiskt att ansvarsfördelningen för batterier för yrkesmässig användning, som inte är stationära batterienergilagringssystem, liknar den för batterier för privat bruk. Konsumentverket bör dock inte ha någon roll i fråga om batterier för yrkesmässig användning, eftersom myndighetens ansvar är begränsat till konsumentskyddande regler. Det innebär att Kemikalieinspektionen bör ha marknadskontrollansvar för att batterier för yrkesmässigt bruk inte utgör en risk för hälsa och säkerhet med avseende på kemiska egenskaper, om inte någon annan myndighet redan har ansvaret på grund av att batteriet ingår i en produkt som omfattas av sådana krav. På samma sätt bör Elsäkerhetsverket ha ansvar för kontroll av batterier för yrkesmässig användning i fråga om risker för människors hälsa och säkerhet med avseende på elektriska egenskaper.

Det allmänna kravet på att batterier inte får utgöra en risk omfattar även risker för egendom eller för miljön (artikel 5.2). Frågan bedöms främst aktualiseras i fråga om ett batteris kemiska egenskaper. Kemikalieinspektionen bör därför ha marknadskontrollansvaret även för detta. Risken för miljön med avseende på kemiska egenskaper hanteras dock främst genom bestämmelserna om begränsningar av ämnen (artikel 6).

Den föreslagna ansvarsfördelningen över det allmänna kravet på att batterier inte får utgöra en risk täcker inte alla risker som kan behöva kontrolleras. De risker som ingen annan myndighet har ett ansvar för att kontrollera bör Energimyndigheten, i egenskap av huvudsaklig marknadskontrollmyndighet, ha ett uppsamlingsansvar för. I praktiken är det sannolikt ett ytterst begränsat ansvar.

Formell bristande överensstämmelse

EU-förordningen om batterier innehåller bestämmelser om åtgärder som ska vidtas vid så kallad formell bristande överensstämmelse (artikel 83). En medlemsstat ska, om den konstaterar en brist, kräva att den berörda ekonomiska aktören åtgärdar bristen i fråga. Bristerna avser CE-märkning, det anmälda organets identifikationsnummer, EU-försäkran om överensstämmelse, teknisk dokumentation m.m.

Med utgångspunkten att marknadskontrollansvaret i möjligaste mån bör samlas bör Energimyndigheten ha ansvaret även för att kräva att den ekonomiska aktören i fråga åtgärdar bristerna.

8.3 Samordning mellan marknadskontrollmyndigheterna

Förslag: Marknadskontrollmyndigheterna ska samordna sina åtgärder om kontrollen avser samma batteri eller om åtgärderna riktar sig mot samma ekonomiska aktör.

Skälen för förslaget: Marknadskontrollmyndigheterna ska lämna de uppgifter till varandra som behövs för att de ska kunna utföra sin marknadskontroll (13 a § förordningen om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn). Flera myndigheter kan ha marknadskontrollansvar för ett och samma batteri eller vidta kontrollåtgärder mot en och samma aktör. Det innebär att det finns en risk för att arbetet blir ineffektivt. Marknadskontrollmyndigheterna bör därför samordna sina åtgärder, om kontrollen avser samma batteri eller om åtgärderna riktar sig mot samma aktör.

8.4 Marknadskontrollmyndigheternas befogenheter

Förslag: Marknadskontrollmyndigheterna ska vid marknadskontroll enligt EU-förordningen om batterier ha befogenhet att

1. kräva att ekonomiska aktörer ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. utföra oanmälda inspektioner på plats och fysiska kontroller av produkter,
3. få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel,
4. inleda undersökningar på eget initiativ,
5. kräva att ekonomiska aktörer ska vidta lämpliga åtgärder för att få en bristande överensstämmelse att upphöra eller att eliminera en risk,
6. själv vidta åtgärder,
7. införskaffa, inspektera och demontera varuprover och
8. kräva att innehåll på ett onlinegränssnitt ska avlägsnas, att en varning ska visas eller att åtkomsten ska begränsas. När ändrade förhållanden ger anledning till det, ska marknadskontrollmyndigheterna besluta att sådana åtgärder inte längre behöver vidtas. Befogenheten ska inte gälla i fråga om databaser som omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetgrundlagens skydd.

Marknadskontrollmyndigheten ska få införskaffa ett varuprov under dold identitet endast om det är nödvändigt för att syftet med kontrollen ska uppnås. Myndigheten ska underrätta den ekonomiska aktören om att införskaffandet har skett under dold identitet, så snart det går utan att syftet med åtgärden går förlorat.

Skälen för förslaget: Enligt EU-förordningen om marknadskontroll ska medlemsstaterna tilldela marknadskontrollmyndigheterna befogenheter att

1. kräva att ekonomiska aktörer ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter (artikel 14.4 a–14.4 c),
2. utföra oanmälda inspektioner på plats och fysiska kontroller av produkter (artikel 14.4 d),
3. få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel (artikel 14.4 e),
4. inleda undersökningar på eget initiativ (artikel 14.4 f),
5. kräva att ekonomiska aktörer ska vidta lämpliga åtgärder för att få en bristande överensstämmelse att upphöra eller att eliminera en risk (artikel 14.4 g),
6. själv vidta åtgärder (artikel 14.4 h),
7. införskaffa, inspektera och demontera varuprover (artikel 14.4 j), och
8. kräva att innehåll på ett onlinegränssnitt ska avlägsnas, att en varning ska visas eller att åtkomsten ska begränsas (artikel 14.4 k).

Befogenheterna avseende onlinegränssnitt är begränsade i fråga om databaser som omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd. När ändrade förhållanden ger anledning till det ska marknadskontrollmyndigheten också besluta att åtgärderna inte längre behöver vidtas. Befogenheterna inkluderar även att under vissa omständigheter få inhandla varuprover under dold identitet.

Det finns ingen sektorsövergripande lag som ger marknadskontrollmyndigheterna dessa befogenheter. Befogenheterna förs i stället in i varje

separat sektorslagstiftning som införlivar eller kompletterar harmoniserande EU-rättsakter. De myndigheter som föreslås bli ansvariga för marknadskontrollen enligt EU-förordningen om batterier behöver därför tilldelas de befogenheter som krävs enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

När EU-förordningen om marknadskontroll antogs infördes kompletterande bestämmelser till förordningen i svensk sektorslagstiftning. De överväganden som gjordes i samband med detta är relevanta även nu (jfr prop.2021/22:123 s. 133–158.).

8.5 Beslut om förelägganden

Förslag: Marknadskontrollmyndigheterna ska få besluta de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU-förordningen om batterier och EU-förordningen om marknadskontroll ska följas

Ett föreläggande ska få förenas med vite.

Marknadskontrollmyndigheten ska, när den fattar beslut om förelägganden, få bestämma att beslutet ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Skälen för förslaget: För att marknadskontrollmyndigheterna ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett effektivt sätt bör de i enskilda fall kunna meddela de förelägganden som behövs för att EU-förordningen om batterier ska följas. För att åtgärderna som vidtas inom ramen för marknadskontrollen ska kunna tillämpas i praktiken och få genomslag bör myndigheternas förelägganden få förenas med vite.

Om marknadskontrollmyndigheten har konstaterat att det finns förutsättningar för ett föreläggande finns det ibland ett behov av att beslutet genast blir gällande, t.ex. om produkten för med sig risk för skada. I dessa situationer kan det vara angeläget att beslutet inte fördröjs genom att det överklagas.

Frågan om när ett beslut får verkställas regleras i 35 § förvaltningslagen (2017:900). Ett beslut får enligt 35 § andra stycket förvaltningslagen alltid verkställas omedelbart, om beslutet gäller anställning av någon, om det gäller endast tillfälligt eller om kretsen av dem som har rätt att överklaga är så vid eller obestämd att det inte går att avgöra när överklagandetiden går ut. En myndighet får enligt 35 § tredje stycket även verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det.

I samband med att kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 bedömde regeringen att det fanns ett behov av att en marknadskontrollmyndighet ska kunna bestämma att ett föreläggande om att förordningen ska följas ska gälla omedelbart, särskilt om produkten kan medföra risk för skada (prop. 2021/22:238 s. 171). Regeringen anförde även att motsvarande bestämmelse redan fanns inom en rad sektorslagstiftningar och att det är ändamålsenligt att marknadskontrollmyndigheterna har enhetliga befogenheter i detta avseende. En sådan

möjlighet till omedelbar verkställbarhet kan inte garanteras genom en tillämpning av förvaltningslagens allmänna bestämmelser. Regeringen bedömde därför att regleringen bör därför finnas i sektorslagarna och utnyttjas i de fall då det är särskilt angeläget att verkställa beslutet. Samma skäl är även gällande för marknadskontroll av batterier och en bestämmelse om möjlighet till omedelbar verkställighet bör därför införas.

8.6 Hjälp från polismyndigheten

Förslag: Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontroll-myndigheten lämna den hjälp som behövs när myndigheten vidtar åtgärder enligt EU-förordningen om batterier eller EU-förordningen om marknadskontroll, om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt polislagen behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl.

Skälen för förslaget: Marknadskontrollmyndigheterna har vissa utpekade befogenheter i samband med tillsyn och marknadskontroll (artikel 19 i EU-förordningen om marknadskontroll). Det gäller bl.a. rätt till tillträde till lokaler, rätt att göra lämpliga kontroller och rätt att förstöra produkter. I samband med detta kan myndigheterna behöva hjälp med att t.ex. få tillträde till utrymmen och få skydd för sin personal. Som ett komplement till dessa befogenheter bör myndigheterna kunna få hjälp av Polismyndigheten när de vidtar åtgärder. Möjligheten till hjälp bör begränsas till de situationer då det finns ett verkligt behov av myndighetens särskilda befogenheter att använda våld. Det får anses vara fallet om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter behöver tillgripas eller om det finns synnerliga skäl, se 10 § polislagen (1984:387).

8.7 Avgifter för marknadskontroll

Förslag: En tillverkare eller en importör som tillhandhåller ett stationärt batterienergilagringssystem på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 20 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

En tillverkare eller en importör som tillhandahåller ett elfordonsbatteri, ett industribatteri som inte är ett stationärt batterienergilagringssystem eller ett batteri för lätta transportmedel på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 8 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

En tillverkare eller en importör som tillhandahåller ett bärbart batteri eller ett startbatteri på marknaden i Sverige ska för varje kalenderår betala en avgift med 4 000 kronor till Naturvårdsverket för kontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll.

Marknadskontrollavgiften ska betalas efter beslut av Naturvårdsverket.

Om en debiterad avgift inte betalas i tid ska dröjsmålsavgift tas ut. Om en debiterad avgift sätts ned efter överklagande ska ränta betalas från tiden från den dag ersättningen betalades till och med den dag ersättningen återbetalas.

Skälen för förslaget

Nuvarande finansiering av marknadskontrollen

En medlemsstat får ge sina marknadskontrollmyndigheter rätt att från den relevanta ekonomiska aktören återkräva alla kostnader för sin verksamhet vid fall av bristande överenskommelse (artikel 15 i EU-förordningen om marknadskontroll) Det innebär emellertid inte någon harmonisering på så sätt att den begränsar medlemsstaternas möjligheter att helt eller delvis finansiera marknadskontrollmyndigheternas verksamhet genom att ta ut avgifter från ekonomiska aktörer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll, se 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Bestämmelsen är öppet formulerad och möjliggör att olika former av avgifter tillämpas. Det återspeglas i att olika myndigheters marknadskontroll, beroende på produktgrupp, finansieras på olika sätt, t.ex. genom årliga avgifter, timtaxa eller avgifter som enbart tas ut när utrustningen inte uppfyller kraven. Marknadskontrollen kan också vara skattefinansierad.

Idag har Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen ansvar för marknadskontroll av batterier. Naturvårdsverkets marknadskontroll är avgiftsfinansierad och batteriproducenter ska betala 1 000 kronor i årlig avgift för Naturvårdsverkets tillsyn och marknadskontroll, se 7 kap. 8 g § förordningen om 1998:940 om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Kemikalieinspektionens marknadskontroll av kemiska

produkter är avgiftsfinansierad medan marknadskontrollen av batterier och andra varor är skattefinansierad.

Den marknadskontroll som utförs av Energimyndigheten av produkter som omfattas av ekodesignlagstiftningen är skattefinansierad. Tillverkaren ska dock ersätta Energimyndigheten för provtagningskostnader om det visar sig att produkten inte uppfyller kraven, se 4 § förordningen 2016:187 om ekodesign. Liknande regler gäller för Elsäkerhetsverkets och Konsumentverkets marknadskontroll.

Finansiering av marknadskontrollen av batterier

Avgiftsfinansiering innebär att marknadskontrollen finansieras av de aktörer som berörs av den. Enligt artikel 38.1 och 41.1 är det tillverkare och importörer av batterier som ansvarar för att produktkraven i artikel 6–10 och 12–14 uppfylls. Det är således dessa aktörer som marknadskontrollen ska riktas mot och som ska finansiera kontrollen.

Det är viktigt att avgiftskollektivet lätt kan identifieras och att de administrativa kostnaderna kan hållas nere. Som framgår nedan tillgodoses dessa förutsättningar genom att använda registret för det utökade producentansvaret och möjliggöra att Naturvårdsverket kan debitera avgifter för marknadskontroll tillsammans med avgifter för tillsynen av producentansvaret. Utgångspunkten bör därför vara att marknadskontrollen ska finansieras genom avgifter.

Genom att tillämpa årliga avgifter finansierar avgiftskollektivet tillsammans marknadskontrollen även om den riktas mot ett begränsat antal aktörer per år. Ett sådant avgiftssystem motsvarar det nuvarande avgiftssystemet för Naturvårdsverkets marknadskontroll av batterier och Post- och telestyrelsens marknadskontroll av radioutrustning. Att i förväg beräkna myndigheternas kostnader för marknadskontrollen enligt EU-förordningen om batterier är emellertid svårt.

Elsäkerhetsverkets marknadskontroll av elutrustning har under de senaste åren uppgått till cirka 3 årsarbetskrafter medan kostnaden uppgått till cirka 10 miljoner kronor. Marknadskontrollansvaret omfattar lågspänningsdirektivet och EMC-direktivet och EU-rättsakter om leksaker, radioutrustning, anordningar för förbränning av gasformiga bränslen samt utrustning och skyddssystem som är avsedda för användning i potentiellt explosiva atmosfärer. I vissa fall delas ansvaret med andra myndigheter. MSB:s nuvarande marknadskontroll uppgår till 3–4 årsarbetskrafter. Marknadskontrollansvaret omfattar EU-rättsakter om aerosolbehållare, transportabla tryckbärande anordningar, pyrotekniska artiklar, explosiva varor och anordningar för gasformiga bränslen. Energimyndighetens nuvarande marknadskontroll uppgår till 6–7 årsarbetskrafter. Marknadskontrollansvaret omfattar EU-rättsakter om ekodesign för energirelaterade produkter, värmepannor, energimärkning samt märkning av däck. Under ekodesigndirektivet ligger ett stort antal förordningar med specifika krav för olika produkter. Kemikalieinspektionens nuvarande marknadskontroll uppgår till cirka 40 årsarbetskrafter. I det ingår operativ tillsyn men också tillsynsvägledning till kommuner och EU-gemensamt arbete. Marknadskontrollansvaret omfattar ett drygt tiotal EU-rättsakter, däribland REACH-förordningen och CLP-förordningen (märkning och klassificering av ämnen).

EU-förordningen om batterier innehåller flera varierande produktkrav och det är svårt att jämföra kostnaderna för marknadskontrollen mellan olika rättsakter. Kostnaderna är också beroende av i vilken mån myndigheterna nyttjar inhyrd kompetens för bedömning. Naturvårdsverket har i sin hemställan om höjda tillsynsavgifter för att finansiera tillsynen över producentansvaren beräknat att myndighetens kostnad för en årsarbetskraft med full kostnadstäckning uppgår till 1 400 000 kronor. Kostnaderna för föreslagna marknadskontrollmyndigheter antas vara i samma storleksordning. Baserat på hur omfattande marknadskontroll som myndigheterna bedriver i dag utifrån andra rättsakter samt hur omfattande produktkrav som EU-förordningen om batterier innehåller, uppskattas kostnaden för marknadskontrollen av batterier uppgå till i storleksordningen tio miljoner kronor per år.

I förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier (svenska batteriförordningen) definieras begreppet producent förenklat som den som yrkesmässigt tillhandahåller ett batteri för första gången på den svenska marknaden, d.v.s. den som släpper ut ett batteri på den svenska marknaden. Antalet registrerade producenter i Naturvårdsverkets producentregister är cirka 1900 stycken. 2022 var antalet producenter av industribatterier 381 stycken, antalet producenter för bärbara batterier var 1552 stycken och antalet producenter för bilbatterier var 184 stycken. Att det totala antalet producenter understiger summan av dessa kategorier beror på att vissa producenter släpper batterier inom två eller tre kategorier på marknaden.

Definitionerna av olika typer av batterier skiljer sig åt mellan den svenska batteriförordningen och EU-förordningen om batterier. Batterier för lätta transportmedel enligt EU- förordningen kan till exempel ingå både i kategorin bärbara batterier och industribatterier enligt den svenska batteriförordningen medan batterier som är elfordonsbatterier enligt EU-förordningen om batterier ingår i kategorin industribatterier i den svenska batteriförordningen. Uppgifterna från producentregistret kan därför enbart användas för att grovt uppskatta antalet producenter för respektive kategori. Antalet producenter som sätter industri-, elfordons- och/eller batterier för lätta transportmedel på marknaden uppskattas till cirka 400. Hur många av dessa som släpper stationära batterienergilagringssystem på marknaden är okänt, men antas här vara 100 stycken. Antalet producenter som enbart sätter bärbara batterier och/eller startbatterier på marknaden blir då cirka 1500.

Nivån på avgifterna bör spegla att batterikategorierna omfattas av olika antal produktkrav i EU-förordningen om batterier. Bärbara batterier och startbatterier omfattas av tre produktkrav, stationära batterienergilagringssystem av sju och övriga kategorier av sex. Till det kommer kravet om att batterier, oavsett kategori, inte ska utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön (artikel 5.2). Det bör även vägas in att bestämmelsen om säkerheten hos stationära batterienergilagringssystem innebär omfattande krav som berör säkerhetsparametrar som kräver olika typer av kompetens, vilket är kostnadsdrivande (artikel 12).

En avgift på 20 000 kronor tillverkare och importör och år för stationära batterienergilagringsystem, 8 000 kronor för övriga industribatterier samt elfordonsbatterier och batterier för lätta transportmedel och 4 000 kronor

för bärbara och startbatterier innebär att avgiftskollektivet totalt skulle betala 11 miljoner kronor per år för finansiering av myndigheternas marknadskontroll. Eftersom det finns stora osäkerheter kring kostnaderna kan en översyn av avgifterna krävas när de faktiska kostnaderna blivit kända.

Debitering av marknadskontrollavgifterna

Att ta ut en årlig avgift förutsätter att myndigheten känner till de aktörer som släpper ut batterier på marknaden. Det förutsätter i sin tur att det finns en skyldighet för dessa aktörer att registrera sig. I EU-förordningen om batterier finns inget sådant krav kopplat till produkt- och märkningskraven. Däremot finns en skyldighet för producenter att registrera sig i den behöriga myndighetens register för det utökade producentansvaret. Begreppet producent är brett och inte helt synonymt med de aktörer som är skyldiga att uppfylla produkt- och märkningskraven. Naturvårdsverket har dock möjlighet att genom verkställighetsföreskrifter ställa krav på att producenterna vid registrering ska ange om de omfattas av skyldigheten att uppfylla de produktkrav som finns i kapitel II och III i EU-förordningen om batterier (se avsnitt 7.3). Därmed kan uppgifterna i producentansvarsregistret nyttjas till att identifiera vilka aktörer som bör finansiera marknadskontrollen genom avgifter. I syfte att minimera de administrativa kostnaderna bör marknadskontrollavgifterna betalas efter beslut av Naturvårdsverket tillsammans med de avgifter för prövning och tillsyn som producenterna ska betala inom ramen för det utökade producentansvaret. Modellen kan jämföras med länsstyrelsernas fakturering av tillsyns- och prövningsavgifter för miljöfarlig verksamhet där prövningen av så kallade A-anläggningar sker i mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen bedriver tillsyn.

9 Tillsyn

9.1 Tillsynsmyndighet för bestämmelser om tillbörlig aktsamhet

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att kapitel VII om tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen om batterier följs.

Bedömning: Frågan om vilken myndighet som ska ha tillsynsansvaret för kraven i EU-förordningen om batterier avseende tillbörlig aktsamhet bör hanteras samordnat med frågan om vilken myndighet som ska ha tillsynsansvaret enligt direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet.

Skälen för förslaget och bedömningen: I EU-förordningen om batterier finns bestämmelser om tillbörlig aktsamhet (kapitel VII och bilaga X till förordningen). Med tillbörlig aktsamhet avses de skyldigheter som en ekonomisk aktör måste iaktta när det gäller ledningssystem,

riskhantering, tredjepartsgranskning och kontroll av anmälda organ och utlämnande av information i syfte att identifiera, förebygga och hantera faktiska och potentiella sociala och miljömässiga risker i samband med anskaffning, bearbetning och handel med de råmaterial och sekundära råmaterial som krävs för att tillverka batterier, inbegripet leverantörer i kedjan och deras dotterbolag eller underentreprenörer (artikel 3.42). Kapitel VII ska enbart tillämpas på vissa ekonomiska aktörer (artikel 47).

Skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet finns också i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/821 av den 17 maj 2017 om fastställande av skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan för unionsimportörer av tenn, tantal och volfram, malmer av dessa metaller, samt guld med ursprung i konfliktdrabbade områden och högriskområden (konfliktmineralförordningen) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 995/2010 av den 20 oktober 2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden (timmerförordningen). Timmerförordningen upphör att gälla den 31 december 2024 och ersätts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1115 av den 31 maj 2023 om tillhandahållande på unionsmarknaden och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010 (avskogningsförordningen). Den nya förordningen omfattar inte bara trä utan också nötkreatur, kakao, kaffe, oljepalm, gummi och soja.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är behörig myndighet för konfliktmineralförordningen och utför kontroller av att förordningen följs. För timmerförordningen och avskogningsförordningen är Skogsstyrelsen behörig myndighet.

I maj 2024 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/1760 om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859. Direktivet trädde i kraft den 25 juli 2024. Det innehåller inget undantag för produkter som omfattas av annan lagstiftning med skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet. Företag som tillverkar batterier kan därmed omfattas av krav på tillbörlig aktsamhet både enligt EU-förordningen om batterier och enligt direktivet. Detta gäller under förutsättning att företaget är tillräckligt stort för att omfattas av kraven i respektive rättsakt.

Bestämmelserna i direktivet ska inte påverka skyldigheter på områdena mänskliga, sysselsättningsmässiga och sociala rättigheter samt skydd av miljön och klimatförändringar enligt andra unionslagstiftningsakter. Om en bestämmelse i direktivet strider mot en bestämmelse i en annan unionslagstiftningsakt som har samma mål och som föreskriver mer omfattande eller mer specifika skyldigheter, ska bestämmelsen i den andra unionslagstiftningsakten ha företräde i de avseenden som konflikten gäller och tillämpas i fråga om dessa särskilda skyldigheter (artikel 1). EU-förordningen om batterier, konfliktmineralförordningen och avskogningsförordningen anges som exempel på sådana lagstiftningsakter.

Varje medlemsstat ska utse en eller flera tillsynsmyndigheter med uppgift att övervaka efterlevnaden av den lagstiftning som införlivar direktivet. Myndigheten ska ha tillräckliga befogenheter och resurser för att genomföra de uppgifter som de har enligt direktivet.

Direktivet ska vara införlivat i nationell lagstiftning senast två år efter att det har trätt i kraft. Medlemsstaterna ska senast vid den tidpunkten meddela kommissionen vilken tillsynsmyndighet som har utsetts.

Det tycks finnas samordnings- och effektivitetsvinster med att låta ansvaret för tillsynen över att kraven i EU-förordningen om batterier på tillbörlig aktsamhet följs ligga på en myndighet som har tillsynsansvar för motsvarande krav enligt annan lagstiftning. Därmed är det lämpligt att frågan om vilken myndighet som ska ha tillsynsansvaret för kraven på tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen om batterier hanteras samordnat med frågan om vilken myndighet som ska ha tillsynsansvaret för kraven enligt direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet.

Det ligger inom regeringens kompetens att besluta vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet (8 kap. 7 § regeringsformen). En upplysning om att regeringen bestämmer vilken myndighet som ska utöva tillsyn bör införas.

9.2 Beslut om förelägganden

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få besluta om de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att kapitel VII i EU-förordningen om batterier ska följas. Ett beslut om föreläggande ska få förenas med vite.

Skälen för förslaget: Enligt EU-förordningen om batterier ska en medlemsstat se till att en aktör som bryter mot reglerna om tillbörlig aktsamhet åtgärdar bristerna (artikel 84.1).

För en effektiv tillsyn behövs regler som gör det möjligt att genomdriva tillsynsmyndighetens beslut. Tillsynsmyndigheten bör därför i ett enskilt fall kunna meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna om tillbörlig aktsamhet i kapitel VII i EU-förordningen om batterier ska följas. För att åtgärderna som vidtas inom ramen för tillsynen ska kunna tillämpas i praktiken och få genomslag bör förelägganden få förenas med vite.

9.3 Skyldighet att lämna uppgifter och handlingar

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få kräva att den som ska uppfylla skyldigheter enligt kapitel VII i EU-förordningen om batterier ska lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen till myndigheten.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om tillbörlig aktsamhet innebär framför allt att en aktör ska upprätta olika typer av dokument. Det kan t.ex. vara en policy och en företagsstrategi för tillbörlig aktsamhet, en riskhanteringsplan för att övervaka och spåra riskreduceringsinsatser och dokumentation över olika uppgifter som rör leverantörskedjan. Tillsynen kommer därför i stor utsträckning att bestå av granskning av dokument. Tillsynsmyndigheten bör därför få kräva att en aktör ska lämna de uppgifter och dokument som behövs för tillsynen.

I den utsträckning som en tillsynsmyndighet hanterar personuppgifter är bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) tillämpliga. De uppgifter som tillsynsmyndigheten får kräva in av de ekonomiska aktörerna är relaterade till deras skyldigheter enligt artikel 48–52 i EU-förordningen om batterier. Dessa uppgifter omfattar bara uppgifter om den ekonomiska aktörens verksamhet och alltså inga personuppgifter. Bedömningen är därför att en tillämpning av dataskyddsbestämmelserna i bl.a. den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte kommer att aktualiseras inom ramen för tillsynen.

9.4 Begränsningar eller förbud för en ekonomisk aktör att tillhandahålla ett batteri på marknaden

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få besluta förelägganden som begränsar eller förbjuder tillhandahållande av ett batteri på marknaden eller som avser att batteriet dras tillbaka eller återkallas från marknaden, om en ekonomisk aktör inte uppfyller kraven i artikel 48–50 i EU-förordningen om batterier och överträdelsen är av väsentlig betydelse.

Skälen för förslaget: Om en ekonomisk aktör inte lever upp till sina skyldigheter avseende tillbörlig aktsamhet i kapitel VII i EU-förordningen om batterier, och det inte finns några andra effektiva medel för att få den bristande överensstämmelsen att upphöra, ska den berörda medlemsstaten enligt förordningen vidta alla lämpliga åtgärder för att begränsa eller förbjuda en ekonomisk aktör att tillhandahålla batterier på marknaden. Om den bristande överensstämmelsen är allvarlig ska medlemsstaten säkerställa att de batterier som den ekonomiska aktören har tillhandahållit dras tillbaka från marknaden eller återkallas (artikel 84).

Tillverkning av batterier är förenad med stora risker, såväl miljömässiga som sociala. Brytning av råmaterial sker bara i ett fåtal länder där förhållandena för de som arbetar med utvinningen av mineraler i flera fall har visat sig vara undermåliga och där utvinningen har lett till stor miljöförstörelse. Samtidigt förväntas efterfrågan av batterier inom unionen att öka exponentiellt den närmaste tiden. Det är således viktigt att de ekonomiska aktörerna som är en del av värdekedjan vid tillverkningen av batterier kan hantera de sociala och miljömässiga risker som är förknippade med utvinning, bearbetning och handel med vissa råmaterial och sekundära råmaterial för batteritillverkning. Det är en förutsättning för att tillverkningen av batterierna kan ske på ett hållbart sätt. Syftet med bestämmelserna i kapitel VII i förordningen är att säkerställa att alla ekonomiska aktörer utarbetar en policy för tillbörlig aktsamhet så att arbetet för att uppnå en hållbar batteriproduktion sker på ett systematiskt och transparent sätt. Bestämmelserna är således centrala för att uppnå

förordningens syfte. Det motiverar också att man vid tillsynen av att bestämmelserna bör få vidta långtgående åtgärder för att de ska följas.

Ett beslut om att begränsa eller förbjuda en ekonomisk aktör att tillhandahålla ett batteri på marknaden, eller att återkalla ett batteri som redan har tillhandahållits är en mycket ingripande åtgärd. Om överträdelsen är av väsentlig betydelse och inga andra åtgärder har varit effektiva för att komma till rätta med den bör dock även dessa åtgärder kunna vidtas av tillsynsmyndigheten. Vikten av att överträdelsen beivras måste dock stå i proportion till de konsekvenser som den medför för den enskilda aktören.

9.5 Tillsyn över hantering av förbrukade batterier

Förslag: Naturvårdsverket ska ha ansvar för tillsynen enligt miljöbalken i fråga om skyldigheter som en producent och en producentansvarsorganisation har enligt artikel 55–61, 69, 70.1, 73, 74.1–74.3, 74.5 och 75 i EU-förordningen om batterier och ansvar för tillsynen i fråga om producenters och producentansvarsorganisationers skyldigheter enligt den nya förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier.

Kommunen ska ha ansvar för tillsynen enligt miljöbalken av hantering av avfall enligt artikel 62, 64, 66, 67 och 74.4 i EU-förordningen om batterier och hantering av avfall enligt artikel 65, 70.3 och 71 i EU-förordningen om batterier avseende miljöfarliga verksamheter som inte kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Skälen för förslaget: Naturvårdsverket har i dag tillsynsansvar för producentansvaret enligt den svenska batteriförordningen, med undantag för frågor om hur insamlingen av batterier lokalt uppfyller kraven. I förordningen finns bl.a. bestämmelser om vad som anses som ett lämpligt insamlingssystem och hur producenten ska hantera de förbrukade batterier som har samlats in. Kommunen har tillsynen över hur kraven i dessa paragrafer uppfylls lokalt.

Bestämmelserna om hanteringen av förbrukade batterier i EU-förordningen om batterier innebär skyldigheter för fler aktörer än i den svenska batteriförordningen. Det gör att en fördelning av tillsynsansvaret i likhet med dagens riskerar att skapa otydliga gränsdragningar och överlappningar eller luckor i tillsynsansvaret. I syfte att skapa ett tydligt fördelat tillsynsansvar bör ansvaret i första hand vara kopplat till respektive aktör som har skyldigheter enligt EU-förordningen om batterier. Naturvårdsverket bör dock ha ett samlat tillsynsansvar för alla aktörer när det gäller rapportering enligt EU-förordningen om batterier (artikel 75).

Producenters och producentansvarsorganisationers skyldigheter enligt EU-förordningen om batterier har inte primärt en lokal karaktär utan syftar till att det ska finnas rikstäckande system och rutiner som gör att batterierna samlas in och omhändertas i enlighet med förordningens krav. Bristande efterlevnad av förordningens krav på insamlingssystemet i enskilda kommuner har sannolikt inte lokala orsaker utan är snarare kopplade till brister i den rikstäckande aktörens rutiner. Sådana frågor

hanteras därför effektivast av en central myndighet. Det kan också noteras att Naturvårdsverket i godkännandeprövningen ska bedöma om förordningens krav uppfylls i hela landet, vilket även tillsynen syftar till. Naturvårdsverket bör därför ha tillsynsansvar för att producenter och producentansvarsorganisationer följer skyldigheterna om utökat producentansvar enligt EU-förordningen om batterier och de svenska bestämmelserna som i de delarna kompletterar förordningen.

I syfte att skapa förutsättningar för en effektiv tillsyn bör tillsynsansvaret över andra ekonomiska aktörer än producenter och producentansvarsorganisationer samordnas med redan befintligt miljötillsynsansvar. Det innebär att den myndighet som enligt 26 kap. miljöbalken och miljötillsynsförordningen har tillsynsansvar för nedanstående aktörers verksamhet även bör ha tillsynsansvar för att respektive aktör uppfyller sina skyldigheter avseende hantering av förbrukade batterier i EU-förordningen om batterier. De aktuella aktörerna är

1. avfallsbehandlingsanläggningar (artikel 65, 70 och 71),
2. distributörer (artikel 62 och 74.4),
3. slutanvändare (artikel 64),
4. offentliga avfallshanteringsmyndigheter (artikel 66)
5. frivilliga insamlingsplatser (artikel 67), och
6. transportörer (artikel 72).

Länsstyrelserna har tillsynsansvar för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt 2 kap. 29 § miljötillsynsförordningen. Om verksamheten är tillståndspliktig avgörs bland annat av typen av behandling, mängden behandlat avfall och om det är frågan om farligt avfall eller inte. De avfallsbehandlingsanläggningar som avses enligt EU-förordningen om batterier bedöms överlag vara tillståndspliktiga, dvs. anläggningar som länsstyrelsen har tillsynsansvar för. Länsstyrelsen bör därför även ha tillsyn över dessa aktörer när det gäller skyldigheter för sådana aktörer enligt EU-förordningen om batterier och de svenska bestämmelser som kompletterar den förordningen.

Kommunen ansvarar för tillsyn över avfallshantering enligt 15 kap. miljöbalken (26 kap. 3 § miljöbalken). Det inkluderar tillsyn över verksamheter som är anmälningspliktiga enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) samt aktörer som enligt EU-förordningen om batterier är distributörer, slutanvändare, offentliga avfallshanteringsmyndigheter, frivilliga insamlingsplatser och transportörer. Kommunen bör även ansvara för tillsynen i fråga om skyldigheter för dessa aktörer enligt EU-förordningen om batterier. Eftersom de aktuella bestämmelserna om avfallshantering inte omfattas av 15 kap. miljöbalken bör kommunernas ansvar för detta regleras särskilt.

9.6 Avgifter för prövning och tillsyn

Förslag: En producent som har anlitat en producentansvarsorganisation ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med 2 500 kronor för verkets tillsyn enligt miljöbalken.

En producentansvarsorganisation som ansöker om godkännande ska betala en avgift till Naturvårdsverket med 225 000 kronor för verkets handläggning

En producent som ansöker om godkännande ska betala en avgift till Naturvårdsverket med 110 000 kronor för verkets handläggning

En godkänd producentansvarsorganisation ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med 225 000 kronor för verkets tillsynsverksamhet.

En godkänd producent ska för varje kalenderår betala en avgift till Naturvårdsverket med 110 000 kronor för verkets tillsynsverksamhet.

Skälen för förslaget: En producent som har skyldigheter enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier (svenska batteriförordningen) ska betala 1 000 kr per år i avgift för Naturvårdsverkets tillsyn och marknadskontroll, se 7 kap 8 g § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT). Naturvårdsverket fakturerar producenterna och redovisar intäkterna mot inkomsttitel på statsbudgeten. Intäkterna från avgiftskollektivet täcker i dag inte myndighetens kostnader för tillsyn och marknadskontroll.

Naturvårdsverket har hemställt om höjda avgifter för att finansiera myndighetens tillsyn över hur producenterna uppfyller befintliga producentansvar, däribland producentansvaret för batterier. Enligt Naturvårdsverkets beräkningar uppgår myndighetens kostnader för tillsynen av batteriproducenterna till drygt fyra miljoner kronor och producenternas tillsynsavgift behöver därför, enligt Naturvårdsverket, höjas till 2 500 kronor för full kostnadstäckning. I beräkningen ingår kostnader för it-system, tillsynshandläggning, tillsynsnära vägledning samt administration av avgifter. EU-förordningen om batterier bedöms inte leda till ökade tillsynskostnader i fråga om producenter som anlitar en producentansvarsorganisation. Den avgiftsnivå som föreslagits av Naturvårdsverket utifrån hittills gällande svenska lagstiftning bör därför även gälla för tillsyn utifrån EU-förordningen om batterier för dessa producenter.

Den svenska batteriförordningen innehåller inget krav på att en producentansvarsorganisation eller den som driver ett individuellt insamlingssystem ska vara godkänd av Naturvårdsverket. Det skiljer sig från förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning som innehåller krav på godkännande av producentansvarsorganisationer. Detsamma gäller för producentansvaren för däck och förpackningar. Godkännandena avseende dessa producentansvar ska begränsas till att avse en viss tid, dock högst tio år. Till skillnad från kraven i EU-förordningen om batterier innebär det att tillståndsprövningen behöver genomföras igen efter en viss tid.

Producentansvarsorganisationer för elutrustning ska årligen betala 275 000 kr för Naturvårdsverkets prövning och tillsyn (7 kap. 8 e § FAPT). Avgiftssystemet är alltså konstruerat så att kostnaden för prövningen inte betalas vid ett tillfälle utan fördelas på de år som kan förväntas till nästa godkännandeprövning. Det är en konstruktion som inte passar för EU-förordningen om batterier, eftersom den inte innehåller något krav på att godkännandet ska tidsbegränsas. Avgifterna för prövning och tillsyn av producentansvarsorganisationer eller producenter som driver ett individuellt insamlingssystem bör därför utformas som en engångsavgift för prövningen och en årlig avgift för tillsynen. Det är en modell som i dag tillämpas för producentansvaret för förpackningar.

Avgiftskonstruktionen bör alltså vara annorlunda, men kostnaderna för godkännandeprövning och tillsyn av producentansvarsorganisationer för batterier bedöms motsvara kostnaderna för godkännandeprövning och tillsyn av producentansvarsorganisationer för elutrustning. Med ett antagande om att dessa omprövas vart femte år innebär det att de betalar sammantaget 1 375 000 i prövnings- och tillsynsavgifter för ett prövningstillfälle och fem års tillsyn. Det motsvarar en engångsavgift för prövningen på cirka 225 000 kronor och en årlig tillsynsavgift på samma nivå. Det är samma nivå som den prövningsavgift som producentansvars-organisationer för förpackningar ska betala (7 kap. 8 p § FAPT).

I fråga om producenter som samlar in batterier individuellt är kravnivån lägre än för producentansvarsorganisationer, exempelvis omfattas inte producenterna av vissa av de minimikrav för utökat producentansvar som anges i avfallsdirektivet (artikel 8a). Antalet producenter som kommer att välja att samla in batterier individuellt är svårt att förutse, eftersom kraven i EU-förordningen om batterier, i synnerhet kravet på godkännande, kan leda till att producenter som i dag sköter insamlingen själva väljer att ansluta sig till en producentansvarsorganisation. Sannolikt kommer det också att uppstå samordningsvinster i tillsynen. Sammantaget bedöms Naturvårdsverkets kostnader för prövning och tillsyn av producenter som bedriver individuell insamling vara betydligt lägre än för producentansvarsorganisationer. Engångsavgiften för prövningen liksom den årliga tillsynsavgiften bör därför uppgå till 110 000 kronor för dessa aktörer. Verksamhetens omfattning och därmed tillsynsbehovet kan skilja sig åt mellan producenter som bedriver insamlingen individuellt, eftersom det i vissa fall kan handla om ett fåtal större batterier. En förvaltningsmyndighet får i det enskilda fallet minska avgiften med hänsyn till prövningens eller tillsynens omfattning (9 kap. 3 § FAPT). Liksom för marknadskontrollen kan en översyn av avgifterna krävas när de faktiska kostnaderna blivit kända.

Länsstyrelsernas tillsyn av avfallsbehandlingsanläggningar finansieras genom de tillsyns- och prövningsavgifter som verksamhetsutövarna ska betala (1 och 2 §§ förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken). Någon ändring av avgiften med anledning av tillsynen enligt EU-förordningen om batterier bedöms inte vara nödvändig. Kommunernas tillsyn finansieras genom avgifter som kommunerna själva beslutar.

9.7 Tillsyn över miljöanpassad upphandling

Förslag: Konkurrensverket ska utöva tillsyn över att artikel 85 i EU-förordningen om batterier följs.

Den myndighet som utöver marknadskontroll enligt artiklarna 7–10 i EU-förordningen om batterier ska på begäran lämna de uppgifter till Konkurrensverket som behövs för att Konkurrensverket ska kunna utföra sin tillsyn över upphandling av batterier.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 85 i EU-förordningen om batterier ska upphandlande myndigheter beakta den miljöpåverkan som batterierna har under sin livscykel, i syfte att säkerställa att sådan påverkan begränsas till ett minimum. Skyldigheten ska uppfyllas genom tilldelningskriterier som fastställs i en delegerad akt som EU-kommissionen ska anta. Tilldelningskriterier ska fastställas på grundval av hållbarhetskraven i artiklarna 7–10.

Enligt förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket är myndigheten tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen. Det finns inte skäl till att frångå det i fråga om upphandling av batterier. Konkurrensverket bör därför ha tillsynsansvaret över att artikel 85 följs. Bestämmelsen innebär emellertid att den myndighet som har ansvaret för tillsynen över att bestämmelserna följs behöver ha kompetens om batterier i allmänhet och hållbarhetskraven i synnerhet. Konkurrensverket saknar i dag sådan kompetens och att säkerställa att kompetensen finns internt kommer att vara kostnadsdrivande. Det finns därför skäl att införa en möjlighet för myndigheten att inhämta stöd från en annan myndighet som besitter kompetensen. En sådan myndighet är den myndighet som har marknadskontrollansvar för artiklarna i fråga. Bestämmelsen bör utformas som en skyldighet för marknadskontrollmyndigheten i fråga att på begäran lämna de uppgifter som Konkurrensverket behöver för att kunna utföra sin tillsyn.

10 Miljösanktionsavgifter

Förslag: En miljösanktionsavgift ska kunna tas ut för överträdelser av
– krav som avser begränsningar av ämnen i batterier,
– krav på ett batteris koldioxidavtryck,
– krav på dokumentation av ett batteris innehåll av återvunnet material,
– krav på märkning,
– krav på att som producent tillhandahålla ett batteri på marknaden utan att vara registrerad,
– förbudet att bortskaffa eller energiåtervinna batterier,
– krav på att som producent eller producentansvarsorganisation utföra skyldigheter om utökat producentansvar utan att vara godkänd,
– förbudet att samla in förbrukade batterier utan att vara producent, producentansvarsorganisation eller en sådan aktör som dessa samarbetar med, och
– krav på att lämna in uppgifter till Naturvårdsverket i viss tid.

Skälen för förslaget

Miljösanktionsavgifter bör tas ut för överträdelser av EU-förordningen om batterier

En medlemsstat ska införa sanktioner för överträdelser av EU-förordningen om batterier och vidta de åtgärder som behövs för att se till att sanktionsbestämmelserna tillämpas (artikel 93). Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. En motsvarande reglering finns i avfallsdirektivet (artikel 36.2).

Det är inte nödvändigt att alla överträdelser av förordningen förenas med en miljösanktionsavgift eller straff. Att regleringen följs kan också säkerställas genom de möjligheter som tillsynsmyndigheter och marknadskontrollmyndigheter har att besluta om olika förelägganden som kan förenas med vite.

Bestämmelser om miljösanktionsavgifter finns i 30 kap. miljöbalken och förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter. Miljösanktionsavgifter beslutas av tillsyns- eller marknadskontrollmyndigheten. I avsnitt 8 och 9 behandlas frågan om vilken myndighet som ska ha ansvar för tillsynen och marknadskontrollen för de föreslagna bestämmelserna.

Eftersom miljösanktionsavgifter beslutas av tillsyns- och marknadskontrollmyndigheterna, belastar förfarandet inte polis och åklagare, vilket är fallet med straffsanktioner. Beroende på de resurser som står till buds kan miljösanktionsavgifter också påföras oftare och efter en kortare tid från det att en överträdelse har ägt rum än om överträdelserna är straffbelagda. Tillsyns- och marknadskontrollmyndigheter har även mer kunskap inom sitt område som kan underlätta och effektivisera bedömningen av om en överträdelse skett eller inte. Miljösanktionsavgifter kan därför vara effektivare än straffsanktioner för att beivra överträdelser, ge en bättre styreffekt och innebära mindre administrativa kostnader.

Alla överträdelser lämpar sig dock inte för att förena med miljösanktionsavgifter. Lämpligheten är bl.a. beroende av möjligheten att konstatera överträdelsen, men även andra överväganden som exempelvis vilken styreffekt en avgift kan förväntas få är relevanta (prop. 1997/98:45 s. 536).

Överträdelser av hållbarhets- och säkerhetskraven

Kraven i artiklarna 6–10 och 12–14 i EU-förordningen om batterier är av central betydelse för att uppfylla förordningens mål att förebygga och minska batteriers negativa påverkan miljöpåverkan och skydda miljön och människors hälsa genom att förebygga och minska de negativa effekterna av genereringen och hanteringen av förbrukade batterier.

Ett batteri får endast släppas ut på marknaden eller tas i bruk om det uppfyller hållbarhets- och säkerhetskraven, och märknings- och informationskraven (artikel 5.1). Batterier får inte heller släppas ut på marknaden eller tas i bruk om de kan utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet, för egendom eller för miljön (artikel 5.2).

Alla överträdelser av de artiklar som omfattas av förbudet i artikel 5 är inte lämpliga att förena med en miljösanktionsavgift. För att kunna konstatera att en överträdelse av prestanda- och hållbarhetskrav och säkerhetskrav för batterienergilagringssystem har skett krävs en mer omfattande undersökning och en bedömning av ett batteris förenlighet med kraven (artikel 9, 10 och 12). Det är därför inte lämpligt att förena dessa överträdelser med en miljösanktionsavgift. Bestämmelsernas efterlevnad får därför säkerställas genom de verktyg som finns inom ramen för marknadskontrollen (se vidare i avsnitt 8.4).

Överträdelser av krav på vilka ämnen batterier får innehålla

EU-förordningen om batterier innehåller begränsningar för ämnen som ett batteri får innehålla (artikel 6). För att det ska kunna konstateras att en överträdelse har skett behöver innehållet i batteriet analyseras. Det kan ske antingen genom en laboratorieanalys eller genom instrument som indikerar förekomsten av ämnen i föremål. Även om detta innebär en viss arbetsinsats är en överträdelse av kravet i sig enkel att konstatera. Det bedöms därför att överträdelsen är möjlig att förena med en miljösanktionsavgift.

De ämnen som har begränsningar är mycket giftiga för människors hälsa och miljön. Begränsningarna avser bland annat innehållet av kvicksilver, kadmium och bly i batterier. En felaktig hantering av batterier som innehåller dessa ämnen skulle därför kunna leda till stor skada. Genom att sätta upp begränsningar för dessa ämnen i batterier kan dessa risker undvikas. En överträdelse av kraven bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. Avgiftens storlek bör variera beroende på vilken batterikategori överträdelsen avser, eftersom mängden förbjudna ämnen i ett batteri skiljer sig mycket mellan olika kategorier av batterier.

En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 50 000 kronor eller 10 000 kronor beroende på vilken kategori av batterier som överträdelsen avser.

Överträdelser av krav på deklarationer och dokumentation av batteriers koldioxidavtryck

Enligt EU-förordningen om batterier ska en deklaration av ett batteris koldioxidavtryck upprättas för varje batterimodell per tillverkningsanläggning. Deklarationen ska bl.a. innehålla administrativ information om tillverkaren, information om batterimodellen och uppgifter som är relaterade till batteriets koldioxidavtryck. Deklarationen ska följa med batteriet när det tillhandahålls på marknaden (artikel 7). Från och med 2027 kommer deklarationen att ersättas med en QR-kod.

Ett batteri som inte uppfyller kraven som avser ett batteris koldioxidavtryck får inte släppas ut på marknaden eller tas i bruk (artikel 5.1).

Kraven som avser ett batteris koldioxidavtryck kommer gradvis att skärpas genom att ett batteri från och med 2026 också ska märkas med prestandaklass och så småningom genom att ett krav på ett högsta tröskelvärde för ett batteris koldioxidavtryck ska börja tillämpas 2028. Kraven gäller elfordonsbatterier, laddningsbara industribatterier med en kapacitet över 2 kWh och batterier för lätta transportmedel.

Den väntade omfattande användningen av batterier inom sektorer som mobilitet och energilagring bör minska koldioxidutsläppen. För att maximera denna potential är det nödvändigt att batteriernas totala livscykel har ett lågt koldioxidavtryck (skäl 27). Batteriets deklaration av dess koldioxidavtryck är alltså ett viktigt redskap för att minska batterisektorns påverkan på klimatet. En överträdelse av kravet att inte släppa ut ett batteri på marknaden eller ta det i bruk utan att kraven som avser ett batteriers koldioxidavtryck är uppfyllda bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 50 000 kronor eller 10 000 kronor beroende på vilken kategori av batterier som överträdelsen avser.

Överträdelser av krav på batteriers innehåll av återvunnet material

Enligt EU-förordningen om batterier ska dokumentation om procentandelen av kobolt, litium, nickel och bly som ingår i batteriet och som har återvunnits från olika typer av avfall följa med batteriet när det tillhandahålls på marknaden. Skärpta krav på dokumentationen ska börja tillämpas från och med 2031, vilket innebär att dokumentationen ska visa att batteriet i aktiva material innehåller en minimiprocentandel av dessa ämnen som återvunnits från olika typer batteriavfall. Kraven gäller industribatterier, elfordonsbatterier, batterier för lätta transportmedel och startbatterier (artikel 8).

Ett batteri som inte uppfyller kraven på dokumentation som avser återvunnet material i batteriet får inte släppas ut på marknaden eller tas i bruk (artikel 5.1).

Vissa ämnen som ingår i batterier, som kobolt, bly, litium eller nickel, utvinns ur knappa resurser som inte finns lätt tillgängliga i unionen och vissa av ämnena betraktas av kommissionen som råmaterial av avgörande betydelse. En ökad användning av återvunna råmaterial skulle ytterligare stödja utvecklingen av den cirkulära ekonomin och möjliggöra en mer resurseffektiv användning av råmaterial, samtidigt som unionens beroende av råmaterial från tredjeländer minskar (skäl 29 och 30). Bestämmelserna

om dokumentation av ett batteris återvunna innehåll är ett viktigt redskap för att uppnå denna ambition. En överträdelse av kravet att inte släppa ut eller ta i bruk ett batteri på marknaden utan att det uppfyller kraven på dokumentation av återvunnet material i batteriet bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 50 000 kronor eller 10 000 kronor beroende på vilken kategori av batterier som överträdelsen avser.

Överträdelser av krav på märkning av batterier med information

Ett batteri ska enligt EU-förordningen om batterier märkas med en etikett med allmän information, t.ex. om dess tillverkare, en etikett som innehåller uppgift om dess kapacitet, en symbol för separat insamling och om batteriet innehåller vissa mängder av kadmium eller bly samt information om den berörda metallens kemiska beteckning. Märkningskravet omfattar även en QR-kod som ska ge tillgång till informationen i batteripasset (artikel 13).

Att märka batterier fyller en viktig funktion, t.ex. att ge innehavaren information om innehåll av farliga ämnen i batteriet. Märkningen leder också till att fler batterier samlas in separat och kan återvinnas. En överträdelse av bestämmelserna om märkning bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. För att ligga i linje med befintliga miljösanktionsavgifter för likartade överträdelser på andra områden är en lämplig nivå på avgiften 10 000 kronor.

Överträdelser av krav på CE-märkning av batterier

Batterier omfattas av de allmänna principerna för CE-märkning som finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93) (artikel 19 i EU-förordningen om batterier). En CE-märkning visar att batteriet överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i harmoniserad lagstiftning. CE-märkningen av batterier ska anbringas på batteriet så att den är synlig, läslig och outplånlig (artikel 20 i EU-förordningen om batterier). Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av batteriets art ska märkningen anbringas på förpackningen och de medföljande dokumenten. CE-märkningen ska anbringas på batteriet innan det släpps ut på marknaden eller tas i bruk. Det är tillverkaren av ett batteri som är skyldig att anbringa CE-märkningen (artikel 19, 20 och 38.2 i EU-förordningen om batterier).

Genom CE-märkningen kan en batteriinnehavare förlita sig på att alla relevanta säkerhetskrav och andra produktkrav på batteriet är uppfyllda. Det underlättar en väl fungerande marknad och ger relevant information till användaren. En överträdelse av kravet bör därför förenas med en miljösanktionsavgift.

För att ligga i linje med befintliga miljösanktionsavgifter för likartade överträdelser på närliggande områden bör en lämplig nivå på avgiften sättas till 10 000 kronor.

Överträdelser av förbud mot energiåtervinning eller bortskaffande av förbrukade batterier

Förbrukade batterier får inte bortskaffas eller energiåtervinnas (artikel 70 i EU-förordningen om batterier). Förbudet ligger i linje med att förordningen bl.a. syftar till att förebygga och minska de negativa effekterna av generering och hantering av förbrukade batterier på människors hälsa och miljön och till att minska resursanvändningen. De material som används vid tillverkningen av batterier är i många fall sparsamt förekommande och det innebär en stor belastning på miljön när de utvinns. Det är därför viktigt att ta hand om förbrukade batterier på ett cirkulärt sätt, t.ex. genom att i så hög utsträckning som möjligt materialåtervinna dem. För att nå de mål om användning av återvunna material som förordningen har ställt upp är det också nödvändigt att en stor andel av materialet i de förbrukade batterierna materialåtervinns. Förbudet mot att energiåtervinna eller bortskaffa förbrukade batterier är alltså ett viktigt led i att uppnå förordningens syfte. En överträdelse av förbudet bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på avgiften bedöms vara 50 000 kronor.

Överträdelser av krav på att vara godkänd för att få fullgöra skyldigheter som avser utökat producentansvar

Bestämmelserna om utökat producentansvar i EU-förordningen om batterier och den föreslagna förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier ska säkerställa en hög miljö- och hälsoskyddsnivå i unionen genom att maximera den separata insamlingen av förbrukade batterier och säkerställa att alla insamlade batterier återvinns genom processer som uppnår en hög materialåtervinningsgrad och en hög resursåtervinningsnivå (skäl 101).

I avsnitt 7.5 föreslås ett krav på att en producent och en producentansvarsorganisation att ska vara godkänd för att få fullgöra skyldigheter utökat producentansvar. Genom detta krav säkerställs att det finns bästa möjliga förutsättningar för att syftet med det utökade producentansvaret ska uppfyllas. En överträdelse av förbudet bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 30 000 kronor.

Överträdelser av kravet att som producent tillhandahålla ett batteri utan att vara godkänd eller ha anlitat en producentansvarsorganisation

I avsnitt 7.5 föreslås ett krav på att en producent som avser att tillhandahålla ett batteri på den svenska marknaden ska vara godkänd eller ha anlitat en producentansvarsorganisation innan tillhandahållandet. Utan ett sådant krav finns en risk att oseriösa aktörer agerar på marknaden, vilket kan innebära dels risker för människors hälsa och miljön, dels att de seriösa aktörerna får betala för höga kostnader för att hantera förbrukade batterier i avfallsledet. En överträdelse bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 50 000 kronor.

Överträdelser av förbud mot insamling av förbrukade batterier

I avsnitt 7.8 föreslås ett förbud mot att samla in förbrukade batterier utan att vara en godkänd producent, en godkänd producentansvarsorganisation eller en aktör som dessa samarbetar med. Förbudet är viktigt för att undvika att förbrukade batterier hamnar hos aktörer som inte hanterar dem på ett sätt som uppfyller kraven på säkerhet för människors hälsa och miljön. Det är även viktigt för att se till att producenterna kan tillgodogöra sig materialet från återvunna batterier och för att producenterna ska kunna uppnå målen för insamlingsnivåer för förbrukade batterier. En överträdelse av förbudet bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. En lämplig nivå på miljösanktionsavgiften bedöms vara 50 000 kronor eller 10 000 kronor beroende på vilken kategori av batterier som överträdelsen avser.

Överträdelser av krav på uppgiftslämnande

I EU-förordningen om batterier finns krav på att den som är rapporteringsskyldig ska lämna vissa uppgifter (artikel 75). I avsnitt 7.15 föreslås att dessa uppgifter ska lämnas till Naturvårdsverket senast den 31 mars varje år. Uppgifterna är viktiga för att kunna bedriva en effektiv tillsyn och för att framställa statistik. En överträdelse av kravet på uppgiftslämnande genom att vara för sen med att lämna in föreskrivna uppgifter bör därför förenas med en miljösanktionsavgift. För att ligga i linje med befintliga miljösanktionsavgifter för likartade överträdelser på närliggande områden är en lämplig nivå på avgiften 10 000 kronor.

11 Förordningen om producentansvar för batterier upphävs

Förslag: Förordningen om producentansvar för batterier ska upphävas.

Skälen för förslaget: Det nu gällande batteridirektivet är främst genomfört i den svenska batteriförordningen. Förordningen är antagen med stöd av miljöbalken och innehåller framför allt avfallsbestämmelser. Batteridirektivet upphör att gälla den 18 augusti 2025 och ersätts med nya bestämmelser om bl.a. avfallshantering i EU-förordningen om batterier som är direkt tillämplig i Sverige. Förordningen bör därför upphävas.

I den svenska batteriförordningen finns ett krav på att en producent av slutna nickelkadmiumbatterier ska betala en avgift med 300 kronor per kilogram slutna nickelkadmiumbatterier som producenterna släpper ut på marknaden (24 §). I och med att förordningen upphävs kommer även det kravet att upphöra att gälla. Naturvårdsverket fonderar de medel som nu betalas in av producenterna. Fonden benämns Nya kadmiumbatterifonden för att särskilja den från Batterifonden, som består av tidigare inbetalda avgifter för bly- och kvicksilverbatterier. Kravet på avgifter för bly och kvicksilverbatterier upphävdes 2009.

Man kan överväga om bestämmelserna om avgiften som producenterna ska betala bör kvarstå i svensk rätt. I EU-förordningen om batterier ges

dock inga uttryckliga befogenheter för medlemsstaterna att besluta om att producenterna ska betala avgifter för insamling och behandling av uttjänta batterier utöver de som följer av producentansvaret. Det bedöms därför inte vara förenligt med EU-förordningen om batterier att behålla kravet på inbetalning av avgifter till fonden.

Sammanfattningsvis bör den svenska batteriförordningen upphävas.

Med anledning av att den svenska batteriförordningen upphävs behöver följdändringar göras i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap och förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning.

12 Ändringar i avfallsförordningen

Förslag: Definitionen av batteri, kravet på att batterier som är inbyggda eller på annat sätt ingår i en produkt lätt ska kunna avlägsnas och kraven på hantering av avfall som innehåller eller utgörs av batterier ska tas bort från avfallsförordningen.

Skälen för förslaget: Den nuvarande förklaringen av ordet batteri i avfallsförordningen bör ersättas med en hänvisning till motsvarande förklaring i EU-förordningen om batterier, eftersom den förklaringen är direkt tillämplig i svensk rätt (1 kap. 11 § avfallsförordningen och artikel 3.1 i EU-förordningen om batterier).

I och med att förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier upphör att gälla, se avsnitt 11, bör hänvisningen till den förordningen i 3 kap. 5 § avfallsförordningen utgå.

Batterier som är inbyggda eller på annat sätt ingår i en produkt ska lätt kunna avlägsnas tas bort (3 kap. 5 § avfallsförordningen). Detta krav bör tas bort, eftersom EU-förordningen om batterier innehåller ett motsvarande krav (artikel 11)

I avfallsförordningen finns det också bestämmelser om hantering av avfall som innehåller eller utgörs av batterier (4 kap. 4 §). Kraven bör tas bort, eftersom motsvarande reglering finns i EU-förordningen om batterier.

13 Ändringar i förordningen om producentansvar för elutrustning

Förslag: Kraven på att elutrustning ska utformas så att batterier lätt kan avlägsnas och på att en bruksanvisning ska medfölja en elutrustning som innehåller batterier ska tas bort från förordningen om producentansvar för elutrustning.

Skälen för förslaget: I förordningen om producentansvar för elutrustning finns ett krav på att elutrustning lätt ska kunna avlägsnas (35 §). Det finns även ett krav på att en bruksanvisning ska medfölja en elutrustning som innehåller batterier (82 §). Eftersom det finns bestämmelser med samma innehåll i artikel 11 i EU-förordningen om batterier bör bestämmelserna upphävas.

Hänvisningar till förordningen om producentansvar för batterier föreslås ändras till hänvisningar till EU-förordningen om batterier eftersom förordningen om producentansvar för batterier upphör att gälla, se avsnitt 11 (6 och 35 §§ förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning). En felaktig hänvisning i bestämmelsen om att Naturvårdsverket årsvis ska sammanställa viss information ändras (88 § förordningen om producentansvar för elutrustning).

14 Lagen om bilskrotningsfonden upphävs

Förslag: Bilskrotningsfonden ska avskaffas genom att lagen om bilskrotningsfonden upphävs.

Skälen för förslaget: Den statliga bilskrotningsfonden inrättades år 1975. Fonden finansierades genom att en skrotningsavgift togs ut av bilens tillverkare eller importörer första gången en bil registrerades i Sverige. Fondens medel användes främst för att finansiera skrotningspremier till bilägare, dvs. premier som utbetalades som ett incitament för att skrota uttjänta bilar. Fondens medel fick också användas för att finansiera kommunala kampanjer för att samla in övergivna bilar.

År 1998 trädde förordningen (1997:788) om producentansvar för bilar i kraft. Samtidigt behölls reglerna om skrotningsavgifter och skrotningspremier, vilket innebar att det fanns två system för omhändertagande av uttjänta bilar (jfr prop. 1995/96:174 s. 21). Som en följd av att Sverige 2007 införde utökade regler om producentansvar för bilar avskaffades dock systemet med skrotningsavgifter och skrotningspremier. Därmed upphörde också skyldigheten att betala in avgifter till fonden. Avsikten var att även bilskrotningsfonden på sikt skulle avvecklas. Den nuvarande lagen (2007:162) om bilskrotningsfonden antogs för att reglera hur de innestående medlen i fonden skulle användas (prop. 2006/07:40 s. 16–18).

Enligt lagen om bilskrotningsfonden ska fondens medel användas för att betala ut skrotningsersättning och skrotningsbidrag. Systemet liknar det system som gällde fram till 2007. Skrotningsersättning får betalas ut till ägare av uttjänta bilar av en årsmodell äldre än 1989. Skrotningsersättning får också betalas ut till kommuner om bilen tillfallit kommunen enligt lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall. Skrotningsbidrag får ges till kommuner för verksamhet med att samla in fordonsvrak som kan tillfalla kommunen enligt lagen om flyttning av fordon i vissa fall, och för att ställa i ordning platser där sådana bilar övergivits.

Sedan skyldigheten att betala skrotningsavgift upphört tillförs Bilskrotningsfonden inga nya medel. Fonden har sedan flera år tillbaka slut på medel. Därmed har lagens bestämmelser inte längre någon praktisk

innebörd. Kompletterande bestämmelser till lagen om bilskrotningsfonden har funnits i bilskrotningsförordningen (2007:186) men dessa är sedan tidigare upphävda. Lagen bör därför upphävas.

15 Ikraftträdandebestämmelser

Förslag: Lag- och förordningsändringarna ska i huvudsak träda i kraft den 18 augusti 2025.

Bestämmelserna om producentregister och godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer i avfallsförordningen ska träda i kraft den 1 april 2025.

Förordningsändringarna som innebär att bestämmelserna om utformning av batterier i avfallsförordningen och förordningen om producentansvar för elutrustning upphävs ska träda i kraft den 18 februari 2027. Bestämmelsen i förordningen om producentansvar för elutrustning om krav på att en bruksanvisning ska följa med en elutrustning som innehåller batterier ska upphävas samma datum.

Skälen för förslaget

Lagen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Lagen innehåller bestämmelser om marknadskontroll, bemyndiganden, tillsyn och sekretess. Bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 18 augusti 2025.

Bestämmelserna om hantering av förbrukade batterier

Huvuddelen av kapitel VIII i EU-förordningen om batterier om hantering av förbrukade batterier träder i kraft den 18 augusti 2025. De nya och ändrade svenska bestämmelserna som är relaterade till hantering av förbrukade batterier bör därför träda i kraft vid samma datum. Vissa bestämmelser behöver dock ett annat ikraftträdandedatum.

I förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen finns bestämmelser om upprättandet av ett producentregister och regler för godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer. För att det ska vara möjligt för producenterna att uppfylla bestämmelserna om producentansvar måste de vara registrerade och godkända. Naturvårdsverket behöver därför tid att genomföra registreringarna och bedöma ansökningarna om godkännande innan de övriga bestämmelserna om producentansvar träder i kraft. Bestämmelserna om producentregister och godkännande av producenter och producentansvarsorganisationer bör därför träda i kraft innan bestämmelserna om producentansvar. Det bedöms lämpligt att bestämmelserna träder i kraft den 1 april 2025.

I avfallsförordningen och förordningen om producentansvar för elutrustning finns bestämmelser om utformningen av batterier. I avsnitt 11 och 12 föreslås att dessa bestämmelser upphävs, eftersom en motsvarande reglering finns i artikel 11 i EU-förordningen om batterier. Den

regleringen träder i kraft den 18 februari 2027. Den svenska regleringen bör därför tas bort vid samma datum.

Lagen om bilskrotningsfonden

Skyldigheten att betala till bilskrotningsfonden upphörde 2007. Fondens medel är slut och inga nya medel kommer att tillföras den. Lagen bör därför upphävas så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 18 augusti 2025.

Förordningen om producentansvar för elektrisk eller elektronisk utrustning

Bestämmelsen om att elutrustning ska utformas så att batterier lätt kan avlägsnas bör fortsätta att gälla batterier som omfattas av EU-förordningen om batterier fram till den 18 februari 2027. Därefter bör de upphävas eftersom bestämmelser i EU-förordningen om batterier, som har samma innehåll, då ska börja tillämpas (35 § förordningen om producentansvar för elutrustning och artikel 11 i EU-förordningen om batterier). Av samma skäl bör även kravet att en bruksanvisning ska följa med en elutrustning som innehåller batterier upphöra att gälla vid samma tidpunkt (82 § förordningen om producentansvar för elutrustning och artikel 11 i EU-förordningen om batterier).

Bestämmelserna med ändrade hänvisningar bör ändras den 18 augusti 2025 eftersom förordningen om producentansvar för batterier upphör att gälla det datumet. Den felaktiga hänvisningen bör ändras så snart som möjligt vilket bedöms vara den 18 augusti 2025.

16 Konsekvensutredning

I konsekvensutredningen analyseras och beskrivs effekter för samhällets olika aktörer av promemorians förslag. Konsekvensutredningen avser enbart de konsekvenser som följer av förslaget till kompletterande nationell lagstiftning. Konsekvenser av EU-förordningen om batterier beskrivs inte.

Huvuddelen av konsekvensutredningen berör förslagen till kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier. I slutet berörs kortfattat förslaget att avskaffa bilskrotningsfonden.

16.1 Problembeskrivning

EU-förordningen om batterier är direkt gällande och ska inte införlivas i svensk lagstiftning. För att säkerställa en korrekt tillämpning av förordningen krävs emellertid kompletterande nationella bestämmelser om ansvariga myndigheter och sanktioner. Det följer dels av artikel 93 i EU-förordningen om batterier om att medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner, dels av artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen där det framgår att medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, generella

eller särskilda, för att säkerställa att förpliktelser som följer av fördragen eller som härstammar från institutionernas handlingar uppfylls. EU-förordningen om batterier lämnar även till medlemsstaterna att besluta om vissa kompletterande bestämmelser avseende hanteringen av uttjänta batterier.

Enligt artikel 8a i avfallsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att system för utökat producentansvar uppfyller vissa minimikrav. I den mån som det saknas en motsvarighet i EU-förordningen om batterier behöver dessa minimikrav införlivas i svensk lagstiftning.

16.2 Effekter om någon reglering inte kommer till stånd (nollalternativet)

Att inte utse behörig myndighet och ansvariga marknadskontroll- och tillsynsmyndigheter samt inte införa sanktionsbestämmelser riskerar att leda till att bestämmelserna i EU-förordningen om batterier inte följs och att förordningens syfte därmed inte uppnås. Det riskerar i sin tur leda till en osund konkurrens mellan marknadens aktörer. Det kan även leda till att Europeiska kommissionen inleder ett överträdelseärende mot Sverige. Detsamma gäller om Sverige inte införlivar kraven i artikel 8a i avfallsdirektivet. Att i övrigt inte införa kompletterande bestämmelser till kapitel VIII i EU-förordningen om batterier leder till att det inte finns nödvändiga förutsättningar för att till exempel registreringen av producenter och godkännandeprövningen av producenter och producentansvarsorganisationer ska kunna genomföras.

16.3 Alternativa lösningar

Alternativa lösningar aktualiseras främst i fråga om förslaget till fördelning av marknadskontrollansvaret, förslaget till finansiering av tillsyn och marknadskontroll och förslaget om att insamling av uttjänta batterier endast får ske inom ramen för producenternas eller producentansvarsorganisationernas insamlingssystem.

Ett alternativ till den fördelning av marknadskontrollansvaret som föreslås är att samla ansvaret till en enda myndighet. Det är en lösning som skulle innebära ett överlappande marknadskontrollansvar, till exempel för att ett batteri inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet, eller förutsätta en centralisering av det svenska systemet för marknadskontrollansvar. Det är en förändring som kräver mer utredning än vad som ryms inom denna promemoria om batterier.

Alternativa finansieringslösningar är antingen att marknadskontrollen, prövningen och tillsynen skattefinansieras eller att den aktör som kontrollen eller tillsynen riktas mot betalar en engångsavgift för varje kontroll eller tillsynsåtgärd.

Skattefinansiering innebär ett administrativt enklare system men också att andra än de som orsakar kostnaden får betala för myndighetens arbete. Ett system med engångsavgift innebär att den som åtgärden riktas mot står för myndighetens hela kostnad för insatsen. Det kan uppfattas som

orättvist, eftersom både tillsynen och marknadskontrollen kan vara riskbaserad och insatserna därför kan vara riktade mot vissa aktörer.

Ett system med årliga avgifter innebär i stället att det kollektiv som tillsyns- och marknadskontrollen kan komma att riktas mot tillsammans finansierar myndigheternas arbete. De administrativa kostnaderna för ett sådant system minimeras genom att den behöriga myndigheten enligt EU-förordningen om batterier ändå ska administrera ett register över producenterna.

Insamling av uttjänta batterier som bedrivs utanför producenternas och producentansvarsorganisationernas insamlingssystem förutsätter att slutanvändarna inte uppfyller skyldigheten enligt EU-förordningen om att lämna förbrukade batterier till producenternas eller producentansvars-organisationernas system. Förslaget om att insamling av uttjänta batterier endast får ske inom ramen för producenternas eller producentansvars-organisationernas system motiveras av att det förenklar för slutanvändarna att uppfylla sina skyldigheter samt att det ökar rådigheten för producenter och producentansvarsorganisationerna att uppfylla sina skyldigheter och uppnå förordningens mål. Ett alternativ till att säkerställa att slutanvändarna följer bestämmelsen och öka producenternas och producentans-varsorganisationernas rådighet att nå målen i förordningen är mer omfattande tillsyn över slutanvändarna. Det bedöms vara en mer kostsam och mindre ändamålsenlig lösning.

16.4 Konsekvenser för berörda aktörer

16.4.1 Berörda aktörer

Förslaget berör framför allt de myndigheter som föreslås få ett ansvar kopplat till EU-förordningen om batterier samt producenter och producentansvarsorganisationer.

Berörda myndigheter är främst Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Kemikalieinspektionen, Elsäkerhetsverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). I egenskap av tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken berörs dessutom länsstyrelser och kommuner till viss del. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) berörs av EU-förordningen om batterier genom befintlig lagstiftning och inte genom förslagen i promemorian.

I gällande svensk lagstiftning om producentansvar för batterier definieras producent som den som genom att yrkesmässigt överlåta eller på annat sätt yrkesmässigt tillhandahålla ett batteri släpper ut batteriet för första gången på den svenska marknaden. Antalet registrerade producenter i Naturvårdsverkets producentregister är cirka 1 900 stycken. Definitionen av producent i EU-förordningen om batterier skiljer sig något åt från den i gällande svensk lagstiftning. Antalet berörda aktörer kan därför komma att ändras något, men bedöms vara i samma storleksordning. Det handlar i huvudsak om tillverkare, importörer, distributörer som återförsäljer batterier i eget namn samt aktörer som säljer batterier med hjälp av distansavtal direkt till slutanvändare. Antalet tillverkare bedöms uppgå till ett tjugotal. Det finns i dag tre aktörer som kan anses vara producent-ansvarsorganisationer.

16.4.2 Myndigheter och domstolar

Den breda reglering som EU-förordningen om batterier innebär och det decentraliserade systemet för marknadskontroll i Sverige gör att ett flertal myndigheter föreslås få tillsyns- och marknadskontrollansvar.

Naturvårdsverket

Den föreslagna fördelningen av tillsyns- och marknadskontrollansvaret innebär i korthet att Naturvårdsverket inte längre kommer att ha något marknadskontrollansvar för batterier, men behålla tillsynsansvaret för producentansvaret. I fråga om marknadskontroll bedöms förslaget ha liten effekt för myndigheten, eftersom marknadskontrollen av att batterier är korrekt märkta har varit en mycket begränsad del av myndighetens verksamhet. Att tillsynsansvaret för producenter och producentansvars-organisationer inte längre undantas på lokal nivå innebär inte att Naturvårdsverket förväntas bedriva uppsökande tillsyn ute i kommunerna. I stället förväntas tillsynen även fortsättningsvis riktas mot producentens eller producentansvarsorganisationens rikstäckande rutiner och verksamhet. Förslaget bedöms framför allt leda till en tydlighet i fråga om vilken myndighet som ska agera när brister uppmärksammas. Frågor om nedskräpning och liknande regleras av annan lagstiftning och kommer fortsatt att hanteras på lokal nivå.

Tillsynsansvaret innebär i huvudsak att Naturvårdsverket kontrollerar att

– producenter registrerar sig i producentregistret (artikel 55),

– producentansvarsorganisationer uppfyller kraven som gäller specifikt för dessa (artikel 57),

– producentansvarsorganisationer samt producenter som fullgör skyldigheter avseende utökat producentansvar individuellt är godkända (artikel 58),

– producenter och/eller producentansvarsorganisationer samlar in förbrukade batterier i enlighet med kraven i EU-förordningen om batterier (artikel 59, 60 och 61),

– producenter och/eller producentansvarsorganisationer uppnår insamlingsmålen (artikel 69) samt utarbetar och genomför nödvändiga åtgärdsplaner,

– producenter och/eller producentansvarsorganisationer skickar insamlade batterier enbart till behandlingsanläggningar, inom eller utanför EU, som uppfyller kraven i förordningen (artikel 59.1, 70 och 71),

– producenter och/eller producentansvarsorganisationer ger slut-användare och distributörer tillgång till information om hur batteriavfall förebyggs och hur förbrukade batterier ska hanteras (artikel 74), och

– producenter och/eller producentansvarsorganisationer samt andra rapporteringsskyldiga aktörer rapporterar angivna uppgifter till Naturvårdsverket (artikel 75)

Jämfört med nuvarande tillsynsansvar innebär detta bland annat att Naturvårdsverket får ett tydligare ansvar att agera när insamlingsmålen inte nås, som ett efterfråga och bedöma åtgärdsplaner.

Utöver tillsynsansvaret innebär Naturvårdsverkets föreslagna roll som behörig myndighet att myndigheten ska upprätta och löpande underhålla ett producentregister och pröva producentansvarsorganisationer och producenter som väljer att individuellt samla in uttjänta batterier. Jämfört med gällande svensk lagstiftning är det framför allt godkännandeprövningen som tillkommer till myndighetens uppgifter. Till skillnad från producentansvarsorganisationer för exempelvis elutrustning och förpackningar har producentansvarsorganisationer för batterier hittills inte omfattats av krav på godkännande.

Under de senaste åren har tre producentansvarsorganisationer bedrivit insamling av uttjänta batterier. Dessutom har ett 40-tal producenter valt att sköta insamlingen individuellt. Antalet har ökat under det senaste året efter att en av producentansvarsorganisationerna aviserat att man avser att begränsa verksamheten till vissa batterikategorier. Antalet producenter som valt att sköta insamlingen individuellt bör ses mot bakgrund av att det hittills har saknats krav på godkännande av producentansvarsorganisationer och individuella insamlingssystem. Kravet på godkännande samt kraven i EU-förordningen om batterier i övrigt kan leda till att ett antal av dessa producenter ansluter sig till en befintlig producentansvarsorganisation eller tillsammans med andra producenter bildar en ny producentansvarsorganisation. Oavsett i vilken utsträckning det sker kommer arbetsbelastningen för Naturvårdsverket sannolikt att vara hög månaderna innan bestämmelserna i kapitel VIII börjar gälla den 18 augusti 2025.

Naturvårdsverket har i sin hemställan om höjda tillsynsavgifter beräknat myndighetens kostnader för tillsynen av producenter till drygt fyra miljoner kronor. I dessa kostnader ingår it-system, tillsynshandläggning, tillsynsnära vägledning samt administration av avgifter. Naturvårdsverkets resursbehov för tillsynen av producenter som anlitar en producentansvarsorganisation för att fullgöra skyldigheterna bedöms inte öka till följd av EU-förordningen om batterier. Däremot kommer det att krävas en anpassning av Naturvårdsverkets nuvarande it-system i och med att kraven i förordningen på att upprätthålla ett producentregister och ett system för årlig rapportering skiljer sig något åt från gällande svensk lagstiftning.

Naturvårdsverkets resursbehov för tillsynen av producentansvarsorganisationer och producenter som bedriver insamlingen individuellt är beroende av i vilken utsträckning som producenterna väljer att anlita en producentansvarsorganisation. Det är som tidigare beskrivits svårt att bedöma på förhand. I ett scenario där tre producentansvarsorganisationer och ett tiotal producenter bedriver insamling individuellt uppskattas tillsynsbehovet till cirka 1–1,5 årsarbetskrafter. Kostnaderna finansieras genom de tillsynsavgifter som föreslås.

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen har tidigare haft marknadskontrollansvar för batteridirektivets förbud mot att släppa ut batterier på marknaden som innehåller över en viss andel av vissa ämnen. Det har redan ersatts av marknadskontrollansvar för artikel 6 i EU-förordningen om batterier och förslaget innebär därför ingen ändring för Kemikalieinspektionen i den delen.

I fråga om batterier som omfattas av samma säkerhetskrav som den produkt som de ingår i, innebär förslaget att den myndighet som har marknadskontrollansvar för produkten även ska ha marknadskontroll-ansvar för att batterierna är säkra enligt EU-förordningen om batterier. Förslaget innebär i den delen ingen förändring för myndigheten.

När det gäller risk för säkerhet med avseende på kemiska egenskaper hos batterier för privat bruk är avsikten att förslaget ska innebära samma fördelning av tillsynsansvaret som gäller enligt produktsäkerhetslagen. Inte heller här innebär förslaget en skillnad jämfört med i dag för myndigheten.

Förslaget att Kemikalieinspektionen ska ha marknadskontrollansvar för att batterier i övrigt inte utgör en risk för säkerhet, hälsa, egendom eller miljö med avseende på kemiska egenskaper innebär en utökning av ansvaret jämfört med i dag. Det tillkommande ansvaret bedöms emellertid vara begränsat mot bakgrund av att myndigheten redan har marknadskontrollansvar för begränsningen av ämnen i batterier och för REACH samt vad som i övrigt nämns ovan.

Energimyndigheten

Energimyndigheten föreslås få marknadskontrollansvar för artiklarna 7–11, 13, 14, 77, 78 och 83 i EU-förordningen om batterier. Myndighetens nuvarande marknadskontroll sysselsätter 6–7 årsarbetskrafter. Det marknadskontrollansvaret omfattar EU-rättsakter om ekodesign för energirelaterade produkter, värmepannor, energimärkning samt märkning av däck. I anslutning till ekodesigndirektivet har det antagits ett stort antal EU-förordningar med specifika krav för olika produkter.

Mot bakgrund av de omfattande produktkraven uppskattas det tillkommande marknadskontrollansvaret för batterier leda till ett behov av ytterligare 2–3 årsarbetskrafter. Till det tillkommer kostnader för eventuell provning. Provningen kan ske internt eller genom externa aktörer. I och med att det ännu inte sker någon provning utifrån kraven i EU-förordningen om batterier är kostnaderna för sådan provning inte kända.

I egenskap av marknadskontrollmyndighet för artiklarna 7–10 föreslås även myndigheten få en skyldighet att lämna de uppgifter som behövs för att Konkurrensverket ska kunna utföra sin tillsyn över upphandling av batterier. Skyldigheten bedöms få begränsade konsekvenser för myndigheten.

Elsäkerhetsverket

Elsäkerhetsverket föreslås få marknadskontrollansvar för artikel 12 i EU-förordningen om batterier, samt för att batterier i övrigt inte utgör en risk för säkerhet och hälsa med avseende på elektriska egenskaper, i den mån ansvaret inte ligger på någon annan myndighet.

Elsäkerhetsverkets marknadskontroll av elutrustning har under de senaste åren sysselsatt cirka 3 årsarbetskrafter. Marknadskontrollansvaret omfattar lågspänningsdirektivet och EMC-direktivet samt EU-rättsakter om leksaker, radioutrustning, anordningar för förbränning av gasformiga bränslen samt utrustning och skyddssystem som är avsedda för användning i potentiellt explosiva atmosfärer. Batterilager omfattas

normalt sett av lågspännings- och EMC-direktivet. Myndighetens marknadskontroll enligt EU-förordningen om batterier bedöms därför kunna samordnas med marknadskontrollen av att batterilager är säkra enligt lågspänningsdirektivet. Sannolikt kommer marknadskontrollen främst bestå av granskning av de belägg och bevis som ska framgå av den tekniska dokumentationen.

Enligt förslaget ska MSB bistå Elsäkerhetsverket med sin kompetens genom att förse Elsäkerhetsverket med de uppgifter som myndigheten behöver för att kunna fullgöra sitt ansvar. Trots det innebär det föreslagna marknadskontrollansvaret för batterier att myndigheten behöver bygga upp kompetens som i dag inte finns på myndigheten. Det tillkommande ansvaret inklusive det kompetensbehov som det innebär uppskattas leda till ett behov av ytterligare tre årsarbetskrafter. Till det tillkommer kostnader för eventuell provning som i dag inte är kända.

MSB

MSB föreslås få en skyldighet att lämna de uppgifter som behövs för att Elsäkerhetsverket ska kunna utföra sin marknadskontroll över stationära batterienergilagringssystem med avseende på brand och utsläpp av gaser. Konsekvenserna för myndigheten är beroende av vilken marknadskontroll som Elsäkerhetsverket prioriterar och i vilken mån som myndigheten efterfrågar stöd. Som beskrivits ovan förväntas marknadskontrollen sannolikt främst bestå av granskning av de belägg och bevis som ska framgå av den tekniska dokumentationen. Sammantaget bedöms det tillkommande ansvaret innebära förhållandevis begränsade konsekvenser för myndigheten.

Övriga marknadskontrollmyndigheter

Myndigheter som har marknadskontrollansvar för att produkter som innehåller batterier inte utgör en risk för hälsa och säkerhet får enligt förslaget marknadskontrollansvar även enligt EU-förordningen om batterier för att det batteri som ingår i produkten när den släpps på marknaden inte utgör en risk för säkerhet eller människors hälsa. Detta gäller under förutsättning att batteriet omfattas av de krav på säkerhet som gäller för produkten i fråga. Syftet med förslaget är att undvika att två myndigheter har marknadskontrollansvar för att ett och samma batteri är säkert. Myndigheter som bedöms beröras är exempelvis Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen. I och med att ansvaret enbart gäller i det fall myndigheten redan har ansvar för att batteriet är säkert enligt en annan lagstiftning bedöms förslaget inte innebära några konsekvenser av betydelse för berörda myndigheter.

Finansiering av marknadskontroll

Tillkommande kostnader kopplat till marknadskontroll enligt batteriförordningen föreslås finansieras genom marknadskontrollavgifter.

Konkurrensverket

Konkurrensverket har i dag ett generellt ansvar för upphandlingstillsyn. Givet att myndigheten efter begäran kan få stöd från ansvarig marknadskontrollmyndighet i fråga om de specifika produktkraven i EU-förordningen om batterier bedöms konsekvenserna som begränsade för myndigheten och kostnaderna rymmas inom ram.

Länsstyrelser

Länsstyrelserna har tillsynsansvar för anläggningar som behandlar uttjänta batterier, med undantag för om ansvaret har lämnats över till kommunen. Tillsynen över att anläggningen uppfyller kraven i EU-förordningen om batterier förväntas ske inom ramen för myndigheternas ordinarie tillsyn enligt miljöbalken. Den tillsynen finansieras genom de tillsyns- och prövningsavgifter som verksamhetsutövarna ska betala enligt 1 och 2 §§ förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Förslaget bedöms innebära ett mycket begränsat tillkommande resursbehov i förhållande till den ordinarie miljöbalkstillsynen.

Domstolar

Mark- och miljödomstolar

Beslut om miljösanktionsavgifter som Naturvårdsverket fattar enligt gällande lagstiftning om producentansvar för batterier kan överklagas till mark- och miljödomstol. Naturvårdsverket fattade under 2022 beslut om miljösanktionsavgift i 163 ärenden. Samtliga ärenden rörde sen rapportering, vilket är den enda överträdelsen som miljösanktionsavgift kan beslutas för enligt gällande lagstiftning. Sju av Naturvårdsverkets beslut överklagades till domstol.

Förslaget till kompletterande bestämmelser innebär att miljösanktionsavgifter kan beslutas för fler överträdelser. Sannolikt kommer sen rapportering att vara den dominerande grunden för beslut om miljösanktionsavgift även fortsättningsvis och förslaget bedöms därför inte innebära att antalet överklagade beslut kommer att öka i motsvarande grad som antalet bestämmelser om miljösanktionsavgift.

Även beslut om plockanalysavgifter kan överklagas till mark- och miljödomstolen. Plockanalyser ska göras var femte år. Beslut om plockanalysavgifter kommer därför att fattas med samma intervall. Om en producent är ansluten till en producentansvarsorganisation kommer producenten inte själv att betala en plockanalysavgift utan det görs av organisationen. Det bedöms att de allra flesta producenterna kommer att vara anslutna till en producentansvarsorganisation vilket gör att det är få aktörer som kan antas vilja överklaga ett beslut om plockanalysavgifter.

Ett beslut om att godkänna en producent eller en producentansvarsorganisation kan också överklagas till mark- och miljödomstolen. Ett beslut om godkännande ska fattas innan en producent tillhandahåller ett batteri på marknaden respektive innan en producentansvarsorganisation påbörjar sitt arbete. Ett godkännande behöver inte förnyas så bedömningen görs vid ett tillfälle. En producent behöver bara godkännas om den har för avsikt att uppfylla sina skyldigheter avseende utökat producent på egen

hand. Bedömningen är att det är få producenter som kommer att välja att göra det. Det innebär att det är få aktörer som kommer att ansöka om godkännande. Antalet tillkommande aktörer som kommer att ansöka om godkännande framöver bedöms också vara få till antalet.

Sammantaget bedöms de eventuella merkostnader som kan uppstå för mark- och miljödomstolarna till följd av förslagen kan finansieras inom befintliga budgetramar.

Förvaltningsdomstolar

Beslut om marknadskontrollavgifter kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Storleken på marknadskontrollavgiften är bestämd i förordning så ett beslut innebär enbart att en ekonomisk aktör bedöms vara tillverkare eller importör och därför ska betala avgiften. Eftersom det bedöms vara lätt att fastställa vem som är tillverkare eller importör av ett batteri kommer antalet överklagade beslut sannolikt att bli mycket få. Bedömningen är att de eventuella merkostnader som kan uppstå för domstolarna till följd av förslagen kan finansieras inom befintliga budgetramar.

Kommuner

Kommunerna har i dag tillsyn över hur insamlingen av batterier lokalt uppfyller kraven i 19 och 20 §§ i den svenska batteriförordningen. Enligt förslaget ska kommunerna inte längre ha tillsynsansvar för producenter och producentansvarsorganisationer. Ansvaret begränsas i stället till andra aktörer som hanterar batterier och som har skyldigheter enligt EU-förordningen om batterier. Tillsynen förväntas ske inom ramen för kommunernas ordinarie tillsyn enligt miljöbalken. Tillsynen över att aktörer som inte ingår i producenters och producentansvarsorganisationers insamlingssystem inte samlar in förbrukade batterier förväntas exempelvis ske vid den ordinarie tillsynen över verksamheter som transporterar eller samlar in farligt avfall.

Kommunernas tillsyn finansieras genom avgifter som kommunerna själva beslutar. Förslaget bedöms inte inskränka den kommunala självstyrelsen. Sammantaget bedöms förslaget leda till små konsekvenser för kommunerna jämfört med i dag.

16.4.3 Producenter och producentansvarsorganisationer

Producenter

Producenternas finansiella och organisatoriska ansvar för hanteringen av förbrukade batterier följer av EU-förordningen om batterier och inte av de kompletterande bestämmelser som föreslås. I ansvaret ingår exempelvis att producenterna ska täcka kostnaderna för insamlingen och omhändertagandet av batterierna samt för de plockanalyser som medlemsstaterna ska göra. Av EU-förordningen följer också att producenter som bedriver individuell insamling ska godkännas av behörig myndighet. De kostnader som förslaget om kompletterande bestämmelser medför för producenterna är i huvudsak de avgifter som föreslås.

I fråga om marknadskontroll och tillsyn innebär förslaget höjda avgifter för producenterna. I dag betalar dessa 1 000 kronor per år för

Naturvårdsverkets marknadskontroll och tillsyn. Enligt förslaget ska producenter av stationära batterienergilagringssystem betala 22 500 kronor per år (20 000 kronor för marknadskontroll och 2 500 för Naturvårdsverkets tillsyn). Producenter av industri- och elfordonsbatterier ska betala 10 500 kronor och producenter av start- och bärbara batterier 6 500 kronor per år. Höjningen är framför allt en effekt av de omfattande produktkrav som EU-förordningen om batterier innehåller jämfört med batteridirektivet.

Den prövnings- respektive tillsynsavgift som producentansvarsorganisationerna ska betala förväntas föras vidare till producenterna via den avgift som dessa betalar till producentansvarsorganisationen. Hur mycket respektive producent behöver betala är beroende av antalet producenter som är anslutna till producentansvarsorganisationen i fråga. För producenter av bärbara batterier handlar det troligen om i storleksordningen 200–300 kronor.

En producent som väljer att inte ansluta sig till en producentensvarsorganisation utan i stället sköta insamlingen individuellt ska enligt förslaget betala en engångsavgift på 110 000 kronor för prövningen och en årlig avgift på 110 000 kronor för tillsynen. Naturvårdsverket får minska avgiften med hänsyn till tillsynsbehovet.

Att finansieringen av marknadskontroll och tillsyn föreslås ske genom avgifter kan innebära en ökad risk för att producenter väljer att inte registrera sig i Naturvårdsverket producentregister och inte ansluta sig till en producentansvarsorganisation eller etablera ett individuellt insamlingssystem. Det innebär i sin tur att de kostnader som dessa producenter ska täcka flyttas över till övriga producenter. För att motverka detta krävs en effektiv tillsyn och tillämpning av de miljösanktionsavgifter som föreslås.

Förslaget om att insamling av batterier enbart får ske inom ramen för producenternas och producentansvarsorganisationernas insamlingssystem innebär en ökad rådighet för producenterna att uppfylla skyldigheterna enligt EU-förordningen om batterier. Därmed innebär det också en ökad möjlighet att återfå de råvaror som ingår i uttjänta batterier för produktion av nya batterier.

De föreslagna miljösanktionsavgifterna kan innebära en kostnad för producenten i det enskilda fallet. Samtidigt bör det noteras att huvuddelen av föreslagna bestämmelser om miljösanktionsavgifter avser överträdelser av EU-förordningen om batterier. Förordningen innebär att samma bestämmelser gäller inom hela EU och det bör därför vara väl känt för producenterna vilka regler som de har att förhålla sig till. En överträdelse beror därför sannolikt inte på okunskap utan på ett medvetet val eller bristande rutiner.

I övrigt innebär förslaget för producenternas del i huvudsak att det skapas nödvändiga förutsättningar för att till exempel registrering, godkännandeprövning och rapportering ska kunna genomföras. Detta bedöms innebära små konsekvenser för producenterna.

Producentansvarsorganisationer

Även för producentansvarsorganisationerna får förslagen som avser hanteringen av förbrukade batterier små konsekvenser. Konsekvenser uppstår framför allt när det gäller att producentansvarsorganisationen ska

differentiera producenternas avgifter inte bara med avseende på de aspekter som nämns i EU-förordningen om batterier utan också utifrån ett livscykelperspektiv, offentliggöra information om vem som äger producentansvarsorganisationen och vilka producenter som är anslutna samt ha rutiner för internkontroll.

Förslaget att producenternas finansiering av Naturvårdsverkets plockanalyser ska ske via producentansvarsorganisationerna förutsätts leda till en höjning av de avgifter som producenterna betalar till producentansvarsorganisationerna. Det bedöms därför inte innebära några nettokostnader för producentansvarsorganisationerna. Att producenternas avgifter ska täcka kostnaden för plockanalyser följer av EU-förordningen om batterier.

Förslaget att insamling av batterier enbart får ske inom ramen för producenternas och producentansvarsorganisationernas insamlingssystem innebär även för producentansvarsorganisationerna en ökad rådighet att kunna uppfylla skyldigheterna enligt EU-förordningen om batterier.

Producentansvarsorganisationer för batterier betalar i dag ingen prövnings- eller tillsynsavgift. Förslaget innebär att de ska betala en engångsavgift på 225 000 kronor för prövningen och en årlig avgift på 225 000 kronor för tillsynen. Det är i samma storleksordning som producentansvarsorganisationer för andra produktgrupper betalar i dag. Kostnaden förväntas föras vidare till producenterna.

16.4.4 Övriga ekonomiska aktörer

Enligt artikel 64 i EU-förordningen om batterier ska slutanvändare göra sig av med förbrukade batterier vid anvisade separata insamlingsplatser som inrättats av producenter eller producentansvarsorganisationer. Om slutanvändarna följer detta så finns det ingen insamlingsmarknad för aktörer som inte är en del av producenternas eller producentansvarsorganisationernas insamlingssystem. Detta gäller med undantag för dem som samlar in och erbjuder betalning för stulna batterier.

De aktörer som i dag inte är en del av producenternas eller producentansvarsorganisationernas system behöver ingå ett samarbete med dessa för att fortsätta sin verksamhet. Förslaget att förbrukade batterier endast får samlas in av producenter och producentansvarsorganisationer eller sådana aktörer som dessa samarbetar med innebär att det blir lättare för slutanvändare att följa förordningens krav.

16.5 Statsfinansiella konsekvenser

För finansiering av de centrala myndigheternas tillsyn och marknadskontroll verksamhet föreslås avgifter som Naturvårdsverket debiterar och redovisar mot inkomsttitel på statsbudgeten. Förslaget bedöms leda till att staten får årliga avgiftsintäkter på i storleksordningen 11 miljoner kronor i fråga om marknadskontrollen och minst fem miljoner i fråga om prövning och tillsyn i övrigt. Intäkterna fördelas genom anslag för att täcka ansvariga myndigheters kostnader.

16.6 Miljömässiga konsekvenser

Målen med EU-förordningen om batterier är dels att bidra till den inre marknadens effektiva funktion, dels att förebygga och minska batteriers negativa miljöpåverkan och skydda miljön och människors hälsa genom att förebygga och minska de negativa effekterna av genereringen och hanteringen av batteriavfall (artikel 2). Bedömningen är att förordningen bland annat kommer att leda till minskade koldioxidutsläpp vid batteriproduktion, mer hållbara batterier och ökad materialåtervinning.

Förslagen i denna promemoria bedöms inte ha några direkta miljömässiga konsekvenser. Däremot bidrar förslagen till att de positiva miljömässiga konsekvenser som förväntas av EU-förordningen om batterier uppnås ur ett svenskt perspektiv genom att sannolikheten ökar för att kraven i förordningen följs.

16.7 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU

Förslaget innehåller de bestämmelser som bedöms krävas för att säkerställa att EU-förordningen om batterier följs samt de bestämmelser som medlemsstaterna ska besluta om enligt EU-förordningen om batterier och avfallsdirektivet. Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

16.8 Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det bedöms inte finnas behov av särskilda informationsinsatser med anledning av de föreslagna kompletterande bestämmelserna. Däremot finns det ett behov av informationsinsatser om den nya batterilag-stiftningen i sin helhet. Att informera om gällande regelverk är en del av marknadskontroll- och tillsynsansvaret.

16.9 Hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas

En utvärdering av förslagets konsekvenser är framför allt aktuell i fråga om de avgifter som föreslås. Det kan aktualiseras när myndigheternas faktiska kostnader blivit kända. Det kan även finnas behov av att utvärdera effekten av föreslagna miljösanktionsavgifter.

16.10 Konsekvenser av förslaget att upphäva lagen om bilskrotningsfonden

Eftersom bilskrotningsfonden inte haft några medel på över ett decennium, bedöms avskaffandet av fonden och lagen inte få några konsekvenser för vare sig staten, kommunerna, bilägare eller några andra aktörer.

17 Författningskommentar

17.1 Förslaget till lag om kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Inom EU finns harmoniserad lagstiftning som innehåller krav på hur olika produkter ska utformas för att få släppas ut på marknaden. Regler om marknadskontroll syftar till att säkerställa att produkterna överensstämmer med de uppställda produktkraven. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 (EU:s marknadskontrollförordning) syftar till att harmonisera marknadskontrollen inom EU. Förordningens regler behöver kompletteras med nationella bestämmelser med bl.a. befogenheter för marknadskontrollmyndigheterna.

Svenska bestämmelser med nästan identisk lydelse har införts inom olika sektorer som omfattas av harmoniserade produktkrav. I propositionen Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning (prop. 2020/21:238) redogörs utförligt för dessa bestämmelser i skäl och författningskommentar. Den närmare innebörden av de bestämmelser i den nu föreslagna lagen om kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier som har en lydelse som motsvarar någon av dessa bestämmelser kommer därför att ske med en hänvisning till författningskommentaren i den propositionen.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG, i denna lag benämnd EU-förordningen om batterier.

Ord och uttryck i denna lag har samma betydelse som i EU-förordningen om batterier.

Paragrafen anger det övergripande syftet med lagen. Hänvisningarna i lagen till EU-förordningen om batterier är utformade på så sätt att de avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

I *första stycket* anges den EU-rättsakt som lagen kompletterar. I *andra stycket* klargörs att ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i EU-förordningen om batterier.

Marknadskontroll

2 § Bestämmelser om marknadskontroll finns även i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

Den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Paragrafen innehåller upplysningar. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Paragrafens *första stycke* upplyser om att bestämmelser om marknadskontroll finns i EU-förordningen om marknadskontroll. Hänvisningen till förordningen avser förordningen i den vid varje tidpunkt aktuella lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning.

I *andra stycket* finns en upplysning om att den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet. Vad en marknadskontrollmyndighet är framgår av artikel 3.4 i EU-förordningen om marknadskontroll.

3 § Vid marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 har marknadskontrollmyndigheten befogenhet att enligt

1. artikel 14.4 a–14.4 c kräva att ekonomiska aktörer ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. artikel 14.4 d utföra oanmälda inspektioner på plats och fysiska kontroller av produkter,
3. artikel 14.4 e få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel,
4. artikel 14.4 f inleda undersökningar på eget initiativ,
5. artikel 14.4 g kräva att ekonomiska aktörer ska vidta lämpliga åtgärder för att få en bristande överensstämmelse att upphöra eller att eliminera en risk,
6. artikel 14.4 h själv vidta åtgärder,
7. artikel 14.4 j införskaffa, inspektera och demontera varuprover, och
8. artikel 14.4 k kräva att innehåll på ett onlinegränssnitt ska avlägsnas, att en varning ska visas eller att åtkomsten ska begränsas.

Befogenheten enligt första stycket 8 gäller inte i fråga om databaser som omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

När ändrade förhållanden ger anledning till det, ska marknadskontrollmyndigheten besluta att åtgärder enligt första stycket 8 inte längre behöver vidtas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens befogenheter enligt EU-förordningen om marknadskontroll. Överväganden finns i avsnitt 8.4.

Paragrafen har samma innebörd som 2 b § lagen (2013:849) om EU-miljömärket (se författningskommentaren i prop. 2020/21:238 s. 350).

4 § Marknadskontrollmyndigheten får införskaffa ett varuprov under dold identitet enligt artikel 14.4 j i förordning (EU) 2019/1020 endast om det är nödvändigt för att syftet med kontrollen ska uppnås. Myndigheten ska underrätta den ekonomiska aktören om att införskaffandet har skett under dold identitet, så snart det går utan att syftet med åtgärden går förlorat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens befogenhet att införskaffa ett varuprov under dold i identitet. Överväganden finns i avsnitt 8.4.

Paragrafen har samma innebörd som 2 b § lagen (2013:849) om EU-miljömärket (se författningskommentaren i prop. 2020/21:238 s. 350).

5 § Marknadskontrollmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att EU-förordningen om batterier och förordning (EU) 2019/1020 ska följas.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Marknadskontrollmyndigheten får när den fattar beslut om föreläggande bestämma att beslutet ska gälla omedelbart även om det överklagas.

I paragrafen finns bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens möjligheter att besluta om förelägganden, förena dessa med vite och besluta att föreläggandena ska gälla omedelbart. Överväganden finns i avsnitt 8.5.

Paragrafen har samma innebörd som 2 c–2 e §§ lagen (2013:849) om EU-miljömärket (se författningskommentaren i prop. 2020/21:238 s. 351).

Hjälp från polismyndigheten

6 § Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten lämna den hjälp som behövs när myndigheten vidtar åtgärder enligt 3 §, om det

1. på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. annars finns synnerliga skäl.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att Polismyndigheten är skyldig att lämna den hjälp som behövs för att marknadskontrollmyndigheten ska kunna utöva sina befogenheter. Överväganden finns i avsnitt 8.6.

Paragrafen har samma innebörd som 2 f § lagen (2013:849) om EU-miljömärket (se författningskommentaren i prop. 2020/21:238 s. 351).

Tillsyn över skyldigheter som avser tillbörlig aktsamhet

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska utöva tillsyn över att kapitel VII om tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen om batterier följs.

I paragrafen finns en upplysning om att den myndighet som regeringen bestämmer är tillsynsmyndighet i fråga om bestämmelser om tillbörlig aktsamhet. Överväganden finns i avsnitt 9.1.

8 § Tillsynsmyndigheten får besluta om de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att kapitel VII i EU-förordningen om batterier ska följas.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens möjligheter att besluta om förelägganden. Överväganden finns i avsnitt 9.2.

Tillsynsmyndigheten kan enligt *första stycket* besluta de förelägganden som behövs för att EU-förordningen om batterier ska följas. Ett föreläggande med stöd av paragrafen kan t.ex. innebära att en ofullständig policy för tillbörlig aktsamhet ska kompletteras eller att en företagsstrategi för tillbörlig aktsamhet ska dokumenteras på ett tillfredsställande sätt (jfr artikel 48 och 49).

I *andra stycket* regleras att ett beslut om föreläggande får förenas med vite. För viten tillämpas lagen (1985:206) om viten, t.ex. i fråga om hur vitesbeloppet ska bestämmas.

9 § Tillsynsmyndigheten får besluta att förelägga den som ska uppfylla skyldigheter enligt kapitel VII i EU-förordningen om batterier att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen till myndigheten.

I paragrafen anges att tillsynsmyndigheten kan förelägga att en ekonomisk aktör lämnar de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Överväganden finns i avsnitt 9.3.

Dokument som tillsynsmyndigheten kan behöva få tillgång till är t.ex. policyn för tillbörlig aktsamhet (artikel 48 i EU-förordningen), en beskrivning av företagsstrategin för tillbörlig aktsamhet (artikel 49) och riskhanteringsplanen (artikel 50).

10 § Tillsynsmyndigheten får besluta förelägganden som begränsar eller förbjuder tillhandahållande av ett batteri på marknaden eller som avser att batteriet dras tillbaka eller återkallas från marknaden, om en ekonomisk aktör inte uppfyller kraven i artikel 48–50 i EU-förordningen om batterier och överträdelsen är av väsentlig betydelse.

Enligt paragrafen kan tillsynsmyndigheten vidta vissa åtgärder om en ekonomisk aktör inte uppfyller krav om tillbörlig aktsamhet i EU-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

Tillsynsmyndigheten kan enligt paragrafen besluta att begränsa eller förbjuda en ekonomisk aktör att tillhandahålla ett batteri på marknaden eller att dra tillbaka eller återkalla ett batteri från marknaden vid överträdelser av artiklarna 48–50 i förordningen, om överträdelsen är av väsentlig betydelse. Dessa artiklar i förordningen reglerar policyer för tillbörlig aktsamhet avseende batterier, vilket inkluderar en ekonomisk aktörs ledningssystem och arbete med att identifiera och bedöma risker för negativa effekter i sin leveranskedja.

Att begränsa tillhandahållandet av batterier på marknaden kan t.ex. innebära att enbart vissa av den ekonomiska aktörens batterier får tillhandahållas eller att aktörens batterier bara får tillhandahållas i begränsade mängder. Med tillbakadragande avses åtgärder som förhindrar att ett batteri tillhandahålls på marknaden. Med återkallelse avses åtgärder för att dra tillbaka batterier som redan har tillhandahållits en slutanvändare.

Ett föreläggande att begränsa eller förbjuda en ekonomisk aktör att tillhandahålla batterier på marknaden, eller att återkalla batterier som redan har tillhandahållits, är mycket ingripande för den enskilde. För att besluta ett sådant föreläggande bör därför överträdelsen vara av väsentlig betydelse. Vikten av föreläggandet ska också stå i proportion till de konsekvenser som åtgärden kan få för den ekonomiska aktören. Överträdelser av väsentlig betydelse kan t.ex. vara att ingen policy för tillbörlig aktsamhet har upprättats. Andra överträdelser kan vara att en företagsstrategi för tillbörlig aktsamhet inte finns eller inte stöds av system för kontroll av leveranskedjan så att en uppföljning av riskerna inte är praktiskt genomförbar.

En tillsynsmyndighet ska inte vidta mer ingripande tvångsåtgärder än som behövs i det enskilda fallet för att åstadkomma att bestämmelserna

efterlevs. Ett föreläggande enligt den här paragrafen ska därför bara vidtas om andra åtgärder som kan anses mer proportionella inte har fått effekt.

Vad som avses med att tillhandahålla ett batteri på marknaden framgår av artikel 3.1 punkt 17 i EU-förordningen om batterier.

Tystnadsplikt

11 § Den som har tagit befattning med ett ärende som gäller marknadskontroll enligt denna lag får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon har fått veta om någons affärs- eller driftförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I paragrafen finns bestämmelser om tystnadsplikt i samband med ärenden om marknadskontroll. Överväganden finns i avsnitt 6.4.

Paragrafen är avsedd att ha samma innebörd som 24 § lagen (2008:112) om ekodesign (se författningskommentaren i prop. 2021/22:238 s. 301).

Överklagande

12 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen anges hur beslut enligt lagen överklagas. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

I paragrafen ges en upplysning om att beslut enligt lagen kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs för överklagande till kammarrätten. Bestämmelser om överklagande av förvaltningsbeslut finns i 40 § förvaltningslagen (2017:900).